

GÖCSEJ-ZALA MENTE LEADER EGYESÜLET

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA

2014-2020

2018. december 05.

Tartalom

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz.....	4
1.1 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése az EU 2020 Stratégiához.....	4
1.2 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése a Partnerségi Megállapodáshoz	5
1.3 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése a Vidékfejlesztési Program céljaihoz	6
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	6
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	9
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	29
4.4 SWOT	33
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	35
5. Horizontális célok	37
5.1 Esélyegyenlőség.....	37
5.2 Környezeti fenntarthatóság.....	39
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	40
7. A stratégia beavatkozási logikája	41
7.1 A stratégia jövőképe.....	41
7.2 A stratégia célhierarchiája.....	41
8. Cselekvési terv.....	44
8.1 Az intézkedések leírása.....	44
8.1.1 LEADER-ből megvalósuló intézkedések.....	44
8.1.2 Vidékfejlesztési Programból megvalósuló intézkedések.....	83
8.1.3 Egyéb operatív programokból	84
8.2 Együttműködések.....	87
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	88
8.4 Kommunikációs terv	95
8.5 Monitoring és értékelési terv	96
9. Indikatív pénzügyi terv	98

Vezetői összefoglaló

A Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban HFS) célja a Helyi Akciócsoport (továbbiakban HACS) Vidékfejlesztési Programból rendelkezésére álló szűk fejlesztési forrásainak minél hatékonyabb felhasználása, minél nagyobb vidékfejlesztési eredmény, gazdasági növekedés elérése érdekében.

A térség elsősorban gyümölcs- és zöldségfeldolgozásra és erdőgazdálkodásra szakosodott. A természeti környezet kiváló, és jelentős természeti és kulturális értékekkel rendelkezik (Pusztacsatári Boldogasszony Kegyhely, Nádasdy-Széchenyi Várkastély, Salla római város, erdei iskolák, gyűjteményes kertek, stb.). A térség legnagyobb problémáját az elöregedő társadalom, a képzett fiatalok elvándorlása és a munkanélküliség jelenti.

Célunk kettős. Egyrészt szeretnénk fejleszteni a helyi termékeken és természeti értékeken alapuló turizmust, mely munkalehetőséget biztosít akár a képzett fiataloknak, akár a kevésbé képzett 45 év feletti korosztály számára. Másrészt olyan közösség-építő terek kialakítása a cél, melyek hozzájárulnak a helyiek életszínvonalának növeléséhez és a helyi értékek megőrzéséhez.

Az elérendő cél érdekében a HACS-ot alkotó 3 térségben az önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók, vállalkozó kedvű magánszemélyek, és a helyi termelők aktív bevonásával (akik kérdőíveken és személyes fórumok alkalmával mondhatták el javaslataikat) alakítjuk ki stratégiánkat.

Tervezett intézkedés-típusok:

1. Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai és térségi külső és belső imázs javítása (6 intézkedés)
2. A helyben élők identitástudatának növelése, helyi közösségek kialakulásának, fejlesztésének támogatása (1 intézkedés)
3. Helyi értékek megőrzésén alapuló fejlesztések támogatása digitális értéktár kialakításával (1 intézkedés)
4. Lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül a helyi gazdaság fejlődésének elősegítése érdekében (1 intézkedés)

A projektek kiválasztásánál figyelembe vett legfőbb szempontok:

- a projekt társadalmi-gazdasági hasznossága, hatásai,
- az üzleti terv megalapozottsága,
- innovatív megoldások előnyben részesítése,
- gazdaságfejlesztésre gyakorolt közvetlen, illetve közvetett hatások
- az esélyegyenlőség és fenntarthatóság elvének érvényesülése.

A munkaszervezet bemutatása:

A HFS elkészítésének Tervezői Csoportja a 4 tagú munkaszervezetből, a 10 tagú elnökségből és a 3 térség által delegált, vidékfejlesztési múlttal, stratégiaalkotási tapasztalattal rendelkező szakemberekből áll.

A tervezési szakasz lezárását követően a stratégia megvalósítását illetve a megvalósulás ellenőrzését vezetői szinten az Elnökség látja el, az operatív feladatok végrehajtását és monitoringját, ellenőrzését a munkaszervezet végzi.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása az EU2020 és a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

1.1 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése az EU 2020 Stratégiához

Az Európai Unió versenyképességének fejlesztését célzó, tíz éves Lisszaboni Stratégia 2010-ben lejárt. Ezért még abban az évben az Európai Unió és tagállamai elindították az **EU 2020 stratégiát**, amely 5 kiemelt célkitűzést határozott meg: foglalkoztatás; K+F; éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás; oktatás; küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen.

Akciócsoportunk Helyi Fejlesztési Stratégiája közvetlenül a harmadik cél (***éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás***) eléréséhez járul hozzá, mivel kiemelt helyen kezeli a megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó fejlesztéseket: alapelvként jelenik meg minden intézkedés esetén az innovatív, továbbá környezettudatos fejlesztések támogatása, valamint az 1. sz. intézkedésben al-célterületként a megújuló energiák alkalmazásának komplex bemutatására irányuló tematikus fejlesztés, mint hangsúlyos al-cél. HFS-ünk közvetetten hozzájárul a **foglalkoztatás** javításához (KOTTA intézkedéseink keretében a tervezési időszakban 5 új munkahely (FTE) létrehozását tervezzük, MIKRO intézkedésünk pedig a munkahelyek megtartását kívánja elősegíteni) és a **társadalmi kirekesztés elleni küzdelem**hez (a kiválasztási folyamatban előnyben részesítjük azokat a projekteket, melyek pozitívan érintik a hátrányos helyzetű csoportokat, illetve aktívan és valós bevonják őket a fejlesztésekbe).

Az EU2020 stratégián is alapuló Közös Stratégiai Keret (KSK) 11 tematikus célkitűzése közül a GZMLE stratégiája elsősorban a következők megvalósulásához tud hozzájárulni:

- **2. Az IKT-hez való hozzáférés és minőségi szolgáltatások javítása** (modern IKT-k segítségével Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytárat hozunk létre, így hozzájárulunk a térség gazdag építészeti, kulturális és biológiai értékeinek megőrzéséhez és népszerűsítéséhez, továbbá elérhetővé válik a modern IKT a résztvevők és a felhasználók számára egyaránt)

- **3. A KKV-k versenyképességének fokozása** (a turisztikai attrakciók fejlesztésének, továbbá egyéb – nem mezőgazdasági jellegű – fejlesztések támogatásával a mikrovállalkozások közvetlen forráshoz juthatnak fejlődésük érdekében)
- **5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése és 6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése** (megújuló energiák alkalmazásának komplex bemutatására irányuló tematikus fejlesztések támogatásával szeretnék hozzájárulni az üvegházhatású gázok kibocsátásának, valamint a fosszilis energiahordozóktól való függés csökkentéséhez, továbbá a források elosztásánál minden esetben figyelembe vesszük a környezettudatos és a fenntartató fejlődést biztosító szempontokat)
- **8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése** (a turisztikai jellegű intézkedések egyik célkitűzése a foglalkoztatás növelése legalább 5 új munkahely (FTE) létrehozása által a 2014-2020-as időszakban; a mikro intézkedés egyéb fontos célja pedig a munkahelymegtartás)
- **9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem** (célunk olyan közösségfejlesztési akciók megvalósítása, mely helyi közösségek erősítéséhez, a közösségtudat kialakulásához és megéléséhez biztosítja az alapvető infrastrukturális feltételeket, és ahol kiemelkedő szempont a szemléletformálás a más-más társadalmi csoportok el- és befogadására való igénnyel)

1.2 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése a Partnerségi Megállapodáshoz

Az Európai Unió tagállamai - így a Magyarország – számára átadott forrásokat a fejlesztési programokban rögzítettek szerint kell felhasználni. E programokat Magyarország tervezi meg, és az EU Bizottságával való egyeztetést követően indulhat a végrehajtásuk. Az előző fejlesztési ciklusok tervezési alapidokumentumaihoz képest újszerűséget jelent, hogy a Partnerségi Megállapodás elsősorban nem az egyes tagállamok nemzeti céljait hivatott bemutatni; küldetése az, hogy ismertesse a tagállam hozzájárulását az EU 2020-as céljaihoz. A 2014–2020-as időszak tervezési hierarchiájának csúcán a Partnerségi Megállapodás áll, mely 5 fő nemzeti fejlesztési (támogatási) prioritást fogalmaz meg.

Stratégiánk a turisztikai fejlesztések, továbbá mikrovállalkozások nem mezőgazdasági jellegű projektjeinek támogatása által hozzájárul a gazdasági szereplők versenyképességének javításához, a foglalkoztatás bővüléséhez. Kiemelt hangsúlyt fektetünk a megújuló energiaforrások alkalmazásának támogatására. Előnyben részesítjük azokat a projekteket, melyek a hátrányos helyzetű csoportokat bevonják, őket pozitívan érintik. Olyan fejlesztések megvalósítását szorgalmazzuk, melyek együttműködésben valósulnak meg, emellett térségi hatással bírnak (azaz elsődlegesen nem pontszerű, hanem komplex, a gazdasági növekedéshez is hozzájáruló, több települést vagy akár az egész akciócsoport-területe lefedő projektek megvalósítását szeretnénk elősegíteni).

1.3 A Helyi Fejlesztési Stratégia illeszkedése a Vidékfejlesztési Program céljaihoz

A Vidékfejlesztési Program a következő három fő fejlesztési területet helyezi fókuszba: gazdasági jellemzők, agrár- és élelmiszergazdaság versenyképessége (1, 2, 3, 5 prioritás); környezet, éghajlatváltozás (4, 5 prioritás); vidéki térségek társadalmi-gazdasági helyzete (6 prioritás). HFS-ünk elsődlegesen a 6. prioritáshoz járul hozzá, de kapcsolódik az 1A és az 5C fókuszterületekhez is.

A térségben problémát okoz a fiatalok, a felsőfokú képzettséggel rendelkezők elvándorlása. Célunk a helyi adottságokra épülő, a helyben megvalósítható munkahelyek teremtése a fiatalok számára, ezzel biztosítva a vidéki területek kiegyensúlyozott fejlődését.

A térségben lévő mezőgazdasági területek minősége országos viszonylatban is jócskán alulmarad az átlagnál, így a művelés alá vont területeken a termények átlaghozama is alacsonyabb. A térségben működnek mezőgazdasági vállalkozók, kistermelők, akik éppen megélnék vagy a mezőgazdasági termelés mellett más jövedelemszerző tevékenységre is szükségük van a biztos megélhetéshez. Őket elsősorban a piacszerzésben kívánjuk segíteni (a falusi turizmus fejlesztésén és kisléptékű infrastrukturális fejlesztéseken keresztül), így biztosítva lesz az életképes élelmiszer előállítás célkitűzésének megvalósulása.

A térség biodiverzitásának megőrzése érdekében, az élőhelyek fenntartásának, a természet önszabályozó, regeneráló folyamatainak, valamint a talaj biológiai állapotának védelme érdekében kizárólag ezeket a szempontokat is figyelembe vevő projektek támogatása lehet csak elfogadható. Ezzel megvalósul a Vidékfejlesztési Program erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást szem előtt tartó célkitűzése is.

A Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár megvalósulása által elősegítjük a modern IKT-k alkalmazását, a térségi szereplőkhöz való eljuttatását, ezáltal pedig használatuk előmozdítását is szolgáljuk.

Kiemelt figyelmet fordítunk a környezettudatos projektek, megújuló energiát alkalmazó fejlesztések elősegítésére, az együttműködés ösztönzésére.

2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A HACS rendelkezésére álló szűk fejlesztési forrás minél hatékonyabb felhasználása, a minél nagyobb vidékfejlesztési eredményt, gazdasági növekedést elérendő cél érdekében a HACS-ot alkotó 3 térségben az önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozók, vállalkozó kedvű magánszemélyek, és a helyi termelők aktív bevonásával alakítjuk ki stratégiánkat.

A munkaszervezet 2015. november elején projektgyűjtő adatlapokat küldött ki a térségi szereplőknek, önkormányzatoknak, civil szervezeteknek, vállalkozóknak, hogy képet kapjon a fejlesztési elképzelésekről. A beérkezett adatlapok alapján megállapítható volt, hogy a Leader-szerű fejlesztések mellett, nagy az érdeklődés az egyéb TOP-ban, EFOP-ban, más központi kiírásban szereplő lehetőségek felé is.

Összesen 118 projektötlet érkezett be a három térségből, melyeknek 55%-a volt LEADER vagy LEADER-szerű. Az ötletek eloszlás közel azonos: Észak-Nyugat Zalából 40 db (34%), Göcsejből 45 db (38%), Zalavölgyéből 27 db (23%), míg a teljes HACS-térséget lefedő ötlet 6 db (5%) érkezett be.

A fejlesztési elképzelések jellemzően az önkormányzatok részéről kerültek benyújtásra (93 db) [79%], viszont egyben képviselik az adott település civil szervezeteit és vállalkozásait, továbbá lakosságát is.

Az ötletek alapján elsődlegesen a következő fejlesztési igények fogalmazódtak meg:

- Turisztikai fejlesztések megvalósítása: a térség rendkívül gazdag különböző típusú értékekben, ezek turisztikai potenciáljának kihasználtsága viszont igen alacsony.
- Közösségfejlesztő projektek támogatása: a közösségek fejlesztésének támogatása elengedhetetlen a falvak lakosságmegtartó erejének növelése érdekében, egyben ez is szolgálja a turisztikai szempontú fejlődést.
- Az ötletek – továbbá a személyes egyeztetések – alapján igény mutatkozik egy, az egész akciócsoport területét lefedő – turisztikához erőteljesen kapcsolódó – fejlesztésre is, mely kiemelten egyedi, a 46 települést átfogóan, közös egységként, mégis településenként képes bemutatni a modern digitális technikai vívmányok segítségével.
- Lokális gazdasági fejlesztések támogatásának igénye is megfogalmazódott a térségi szereplők, elsősorban a vállalkozói szféra részéről, ezért került meghatározásra a mikrovállalkozások támogatása intézkedés, mely elsősorban helyi, másodsorban a térség gazdaságfejlesztését szolgálja.

November 30-án a 3 Zala megyei térség (Észak-Nyugat Zala, Zalavölgye térsége és a Göcsej) képviselőiből megalakult a HACS új elnöksége [minden térségből 3-3 tag + az elnök részvételével], minden szférából képviseltetve a térségüket. A HFS elkészítésének Tervezői Csoportja a 4 tagú munkaszervezetből, a 10 tagú elnökségből és a 3 térség által delegált, vidékfejlesztési múlttal, stratégia alkotási tapasztalattal rendelkező szakemberekből áll, amelynek feladata a projektjavaslatok szétválogatása, a Leader-szerű projektekből, a helyzetfeltárás és egyébkülsős tényezők figyelembevételével a jövőkép felállítása és az intézkedések megfogalmazása. A munkacsoport december elejétől a HFS véglegesítéséig rendszeresen ülésezik és a beérkezett javaslatok alapján alakítja a stratégiát.

2015. november végétől a HACS honlapján – www.gocsej-hegyhat.hu – rendelkezésre áll egy felület, ahonnan a projektgyűjtő adatlap letölthető, illetve minden információ megtalálható a HFS

alakulásával kapcsolatban, mint fórumok, műhelynapok időpontja, helye, ügyfeleink itt naprakész információt kapnak a HFS alakulásáról.

2016. január 10-től Göcsej - Zala mente Leader Egyesület névvel Facebook csoportot alakítottunk, amelyhez bárki csatlakozhat, és ismerőseink révén jutnak el az információk a térségi szereplőkhöz. Itt is megjelentetjük a HFS-el kapcsolatos eseményeket, fórumokat, információkat a tervezés folyamatát, az elért eredményeket, és hamar kaphatunk visszajelzéseket, javaslatokat.

A térségekben, főként a több községet összefogó körjegyzőségi településeken, (Gellénháza, Zalalövő) kistérségi központokban (Nagypáli, Gósfá) január hónapban tematikus fórumokat, műhelynapokat tartottunk (lásd: **1. sz. melléklet**), a helyi gazdasági, társadalmi, környezeti adottságokhoz igazodó lehetőségek és elképzelések meghatározására, valamint további projektjavaslatok begyűjtésére. A fórumok mellett lehetőséget biztosítottunk egyedi személyes egyeztetésekre is a helyi fejlesztési elképzelésekről (a személyes egyeztetések 21 helyszínen valósultak meg). Gellénházán a polgármester javaslatára minden hónap első hétfőjén 18 órától személyes konzultációs lehetőséget alakítottak ki a térségi szereplők számára (brainstorming, közös ötletelés, együttműködés a projektjavaslatok kialakítása, összehangolása érdekében).

A fórumok megszervezésében nagy segítséget nyújtottak a TCS tagjai, akik szélesebb ismeretségi körrel rendelkeznek a helyi vállalkozók, civil szervezetek terén, így azokhoz is eljutnak információk, akikkel a HACS munkaszervezete nem áll közvetlen kapcsolatban. A fórumok, műhelynapok ideje, helye a HACS honlapon, a facebook oldalon, a települések honlapjain, a hirdető táblákon, a művelődési házak fali újságjain is megjelennek, így még szélesebb körben tudjuk a nyilvánosságot biztosítani.

Valamennyi fórumon elhangzott, hogy az elmúlt időszak tapasztalataira, illetve a beérkezett projektötlet javaslatokra fogunk támaszkodni a stratégia megalkotásakor.

Zalalövői fórumon hangzott el az a projektötlet, miszerint Zalalövő és környékén lévő méz termelőket össze kellene fogni akár egy közös feldolgozó üzem létrehozásával, ahol egységes arculati megjelenéssel léphetnének ki a piacra. Ezen kívül szükség lenne műlép gyártására, mivel környéken nincs ilyen.

Gellénházai műhelynapon vetődött fel egy, az egész illetékességi területünket átfogó intézkedés megalkotása. A HFS elkészítésénél fontos prioritásként szerepeljen a térségben lévő településeket összefogó, több települést érintő intézkedés megalkotása, ezzel is kifejezve az összetartozást, a közös érdekek képviseletét. Ebből az ötletből forrta végül ki magát a **HelyiÉRTÉK** (Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása) intézkedésünk.

Számos egyeztetésen elhangzott, hogy fontos lenne a zalai vadászturizmus, lovas turizmus, valamint a zalai méz népszerűsítése érdekében továbblépni, intézkedéseket alkotni. Az eddigi turisztikai fejlesztések pontszerű fejlesztésként jelentek meg, egymással nem, vagy csak kis mértékben volt

kapcsolatuk, ezért kiemelkedő igényként jelentkezett a turisztikai szolgáltatások tematikus ajánlatainak kialakítása, az együttműködések támogatása. Ennek hozományaként alkottuk meg a **KOTTA** (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) hat intézkedését.

Ezen ötletek, valamint észrevételeket alapul véve a Tervezői Csoport ülésein a kompetens személyek megalkották a HFS-t.

A térségi projektgyűjtő fórumok után már kis közösségben, a TCS megbeszéléseken alakítottuk ki a HFS további pontjait, a Leader pályázatok alapjait.

A tervezés során külön munkacsoport működött a hátrányos helyzetű csoportokat segítő intézkedések kidolgozására, női- és roma érdekképviseleti szervezetek közreműködésével. A munkacsoportok kialakításánál a férfiak és a nők hozzávetőlegesen 50-50%-ban kerültek bevonásra.

Két szervezettel történt konzultáció: az egyik a Zala Megyei Vöröskereszt (zalaegerszegi és térségi munkatársak), a másik a Katolikus Karitás. A konzultációk során két fő javaslat körvonalazódott részükről. Egyrészt az intézkedésekben jelenjen meg a „pozitív diszkrimináció”, azaz próbáljunk meg olyan projekteket támogatni, előnyben részesíteni, amelyek esetén megvalósul hátrányos helyzetűek bevonása. Másrészt pedig a Leader szűkös – anyagi – forrásai ugyan nem teszik lehetővé komplex rehabilitációs, munkaerőpiaci rehabilitációs programok megvalósulását LEADER-ből, de ötletként/igényként felmerült ezek előkészítésének esetleges támogatása.

2016 márciusában elfogadtuk a HFS Draft Verzióját, amely egyben az I. mérföldkő teljesítését is jelentette. 2016. május-június hónapban a HFS Draft szakmai értékelése alapján megvalósult a HFS felülvizsgálata, így 2016. június 8-án a Közgyűlés jóváhagyta a GZMLE végleges Helyi Fejlesztési Stratégiáját.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A Göcsej-Hegyhát LEADER Egyesület, mint a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület jogelődje 2008. július 17-én alakult 70 település területére kiterjedően. A jogszabályi változások miatt a megyén átnyúló helyi akciócsoportok átalakultak és csak 46 Zala megyei település alkotta meg az új HACS-ot (2015. november 30-án), jogutódként továbbvive a régi egyesületet és annak munkásságát.

A változások hátránya elsősorban a többlet-adminisztrációban testesült meg (pl. feladatkörök átszervezése). Viszont több előnyt hozott a változás. A LEADER „határok” így jobban beilleszthetőek a közigazgatási lehatárolásokba (megyehatáron belül marad), ill. a LEADER homogénebb összetételűvé vált.

3.1 Földrajzi, társadalmi, gazdasági koherencia / homogenitás, közös jellemzők

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület Zala megye északi és nyugati részén helyezkedik el, körülölelve a zalai megyeszékhelyet; területe 45.798 km². A térség három nagy egységre osztható (Észak-Nyugat Zala, Göcsej, Zalavölgye), melyek mindegyikére jellemző az aprófalvas településszerkezet. A települések Zalaegerszeg vonzáskörzetében helyezkednek el; a legnagyobb távolságra (29,4 km) az akciócsoport nyugati csücskében lévő Csöde található, míg legközelebb Teskánd (6,4 km). A megyeszékhely a legtávolabbi településekről is kb. fél óra alatt elérhető.

A táj alapvetően mező- és erdőgazdasági jellegű, évszázados hagyománya van az extenzív gyümölcs- és zöldségtermesztésnek és hagyományos feldolgozásuknak; emellett a térség területének közel felét borítja erdő. A magas fokú biodiverzitás, a sokszínű biológiai sokféleség közös jellemzője, egyben közös fejlesztési alapja a térségnek.

3.2 Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek

A területfejlesztés, a közoktatás és a szociális területek feladatellátásában hagyományosan alkalmazott módszer a társulásokhoz való csatlakozás. A LEADERszerű együttműködésnek a térségben hagyományai vannak. Számos sikeres LEADER pályázatot megvalósító akciócsoportok fogtak össze a közös természeti, kulturális, gazdasági, és néprajzi adottságokra alapozva az azokban rejlő lehetőségek tervszerű, komplex és egymást erősítő kiaknázása érdekében. Kialakult egy civil bázison alapuló tudás- és közösségi hálózat, mely képes a HFS megvalósítására.

LEADER: a megvalósult LEADER projektek eredményeképpen javult a térségben a foglalkoztatás, képzettesebbé vált a munkaerő. Számos kulturális, építészeti és természeti érték került megóvásra, felújításra. A vállalkozások eszközparkja bővült, bevételnövelő beruházásaik által hozzájárultak a térség gazdasági erejének növekedéséhez. Több településen a helyi lakosság megtartását célzó fejlesztések valósultak meg, így nőtt a közösség helyben tartó ereje. A turizmushoz kapcsolódó, de a III. tengelytől elkülönülő projektek (információs pontok, kiadványok, rendezvények, rendezvénytér) hatására nőtt a turisztikából származó bevétel is. Elősegítettük számos őstermelő, egyéni vállalkozó helyi termékes indulását, illetve fejlődését. Komplex fejlesztések is megvalósultak, melyek hozzájárultak a fenntartható örökségvédelem, az értékalapú térség- és gazdaságfejlesztés és az önfenntartó és önellátó közösségek fejlesztése célkitűzések megvalósulásához, így teljesült a fő cél is: közösség-központú fejlesztések indultak el a helyi erőforrásokra alapozva.

Egyesületünk a **LEADER Térségek közötti együttműködés** jogcím keretében 11 sikeres projekt megvalósításában vett részt.

A civil közösségek vezetői, önkormányzati területeken tevékenykedő, kistérségi irodák vezetőinek többsége rendelkezik projekt megvalósítási, projektervezési tapasztalattal, részt vettek Leader +,

AVOP, egyéb pályázati rendszereken készült projektek megvalósításában és a 2007-2013-as időszak Leader tervezésében, végrehajtásában. Szakmai tapasztalatukat jelen időszakban, mint Tervezői Csoport tagok kamatoztatják.

Káváson 2013-ban 12 db boronapince állagmegóvása valósult meg civil kezdeményezésből, Hottón a híres rendezvények (Bábpárádé, Hottói Alakoskodás és Farsang) nyújt látványos kikapcsolódást.

Nagypáliban több tématerületet érintő komplex fejlesztések valósultak meg több partner együttműködésével megvalósult projektekből. PI: 350 fajta magyar rózsát bemutató rózsakert, fekete és piros bogyós gyümölcsöket feldolgozó üzem, a térség helyi termékeit bemutató, egyedi kialakítású látvány-pince vagy Nagypáli – Óriszentpéter közötti elektromos rásegítésű (E-Pedelec) tematikus kerékpárút kialakítása, bérelhető speciális kerékpárokkal (elérhetőség: <http://e-mobil.omega-csoport.hu/e-mobilitas/>).

3.3 Az erőforrások kritikus tömegének rendelkezésre állása a stratégia céljainak megvalósításához

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület 46 – teljes területtel pályázni jogosult – településének közös jellemzőit tekintve „elegendő kritikus tömeget biztosít” ahhoz, hogy életképes fejlesztési stratégiát lehessen megvalósítani a „rendelkezésre álló” térszerkezeti, környezeti, kulturális, társadalmi és gazdasági adottságokra alapozva. A térség területét és lakosságát tekintve nem annyira kicsi, de nem is túl nagy ahhoz, hogy a közös erőforrásokat kihasználva közös fejlesztési stratégia valósulhasson meg. Ennek érdekében fel kell térképezni, hogy az adottságok mellett milyen – lehetőleg reális – elképzelések vannak az egyes településeken a jövőt illetően, s azokat egységbe foglalva, komplex fejlesztési projekteket érdemes támogatni, melyek alkalmasak a településeken túl a térség együttes fejlesztésére is. Az akciócsoport területén olyan potenciálokat érdemes kihasználni a közös fejlődés érdekében, mint a turizmus, a helyi termékek, a vállalkozások, a munkaerő és a megújuló energia.

3.4 Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást, részvételt lehetővé tevő helyi karakter

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület 46 települése három nagy egységre (Észak-Nyugat Zala, Göcsej, Zalavölgye) osztható szét, melyek mindegyikében biztosítva van a személyes kapcsolattartás, a HFS kialakításában való részvétel. Az akciócsoport honlapot és Facebook-oldalt üzemeltet, melyen minden aktuális információ megtalálható (térségi fórumok ideje, helye, projektötlet-gyűjtés információi). A munkaszervezet tagjai telefonon, emailben és személyesen is rendelkezésre állnak a Helyi Fejlesztési Stratégia tervezésével kapcsolatosan (akár az akkreditált irodában, Nagypáliban, akár személyesen az adott településen előre megbeszélt helyen és időben).

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

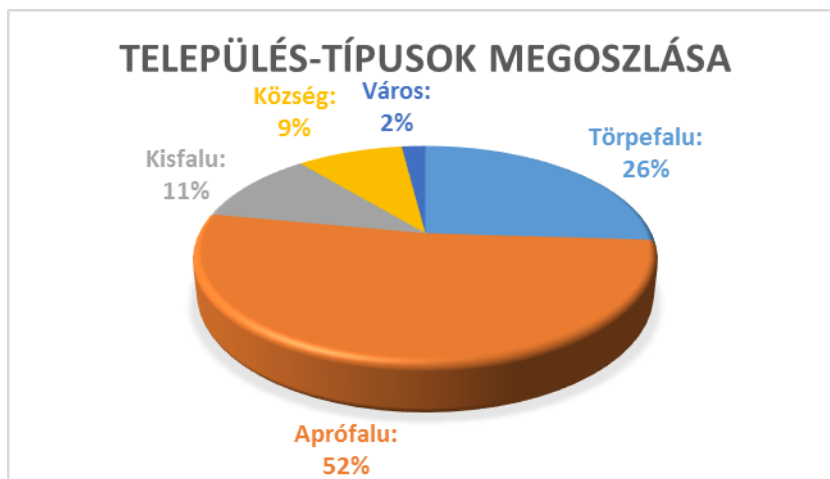
4.1 Helyzetfeltárás

4.1.1 Térszerkezeti adottságok

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület az ország Nyugat-Dunántúli régiójában, a magyar-osztrák-szlovén hármás határ közelségében, a Zalai-dombság nyugati részén, valamint a Zala völgyében terül el. A Zala megye északi-nyugati részén található terület nagysága 45.798 km²; települései dombokkal, völgyekkel tagolt, sajátos arculatú térséget alkotnak. Három nagy, földrajzilag könnyen elkülöníthető tájegységből áll, melyek a következők:

- **Észak-Nyugat Zala:** Zala megye legészakibb részén, a Vas megyei határ ölelésében, a Sárvíz patak és a Zala folyó völgyében, valamint az ezt körülvevő dombokon lévő településekből (14) áll. A települések között egy község (Egervár) található, a lakosság száma 98 és 1.012 fő között változik. Központja Nagypáli.
- **Göcsej:** a Közép-Zalai dombság néven is emlegetett tájegység Zala megye legnagyobb kistája. A Zala, a Felső- és az Alsó-Válicka, illetve a Kerka völgyei által közrezárt alacsony dombság, melyet északon a Felső-Zala-völgy, keleten és délen az Egerszeg-Letenyei dombság, nyugaton a Kerka-vidék határolja. A 18 település között kettő község (Gellénháza, Teskánd) található, a lakosság száma 11 [Magyarország legkisebb települése: Iborfia] és 1.558 fő között változik. Központja: Gellénháza.
- **Zalavölgye:** a Zala folyó mentén, a környező völgyekben és dombokon létrejött települések (14) alkotják ezt az egységet az osztrák és szlovén határtól alig 20-25 km-re Zala megye észak-keleti részén. A települések között egy város (Zalalövő) és egy község (Bagod) található, a lakosság száma 82 és 3.027 [az akciócsoport egyetlen városa: Zalalövő] fő között változik. Központja Zalalövő.

Az érintett térség összesen 46 – teljes területtel jogosult – települést fed le (**lásd: 2. sz. melléklet**), melyek többsége törpe- (12) és aprófalú (24), emellett 5 kistelepülés, 4 község és 1 város (Zalalövő) található az akciócsoport területén. Az akciócsoport egészére jellemző az aprófalvas településszerkezet: ez az alapvető jellemző már évekkel ezelőtt ráébresztette a kistelepüléseket az együttgondolkodás szükségességére. Ennek eredményeként a területfejlesztés, a közoktatás és a szociális területek feladatellátásában hagyományosan alkalmazott módszer a társulásokhoz való csatlakozás.

(forrás: TeIR)

A helyi akciócsoport Zalaegerszeg vonzáskörzetében található: a város közvetlen szomszédságában található településekről 8,5 (Teskánd) – 12 perc alatt lehet Zalaegerszegre érni, míg a leghosszabb út Csödéről (33,6 perc) és Vaspörből (27,8 perc) vezet a megyeszékhelyre. A legközelebbi autópálya csomópont átlagosan 54,2 percre található az akciócsoporttól: a délebbi településekről 45, az északiakról 60-67,5 perc alatt lehet elérni a legközelebbi autópálya csomópontot.

4.1.2 Környezeti adottságok

Magyarország egyik legkedvezőbb természeti-ökológiai adottságú, egyik legjobb környezeti állapotú térsége a Nyugat-Dunántúl, ezen belül a helyi közösség térsége. Ennyire változatos élővilág együtttest ekkora területen nemigen találunk. A magas fokú biodiverzitás, a kedvező környezeti állapot a természeti és társadalmi tényezők eddigi szerencsés összjátzásának köszönhető.

Mindhárom térségre jellemző a magas erdőszűltség (45%), mely a megyei (31%) és országos szinten is kiugró értéket mutat. Az erdők a térség észak-keleti részén főként akácospól állnak, míg nyugat felé haladva megjelennek a tölgyesek, a lucfenyővel és gyertyánnal elegyes erdőfoltok. A Göcsej térségében főként tölgy és erdei fenyő elegyes erdők vannak, némi akáccal is keveredve. Az erdőkre a már évszázados hagyományokkal rendelkező erdő és vadgazdálkodás jellemző. Az erdők gazdag flóra és fauna állománnyal rendelkeznek, így kedveznek a vadász és bakancsos turizmus számára.

Kiváló termőhelyi adottságú erdők borítják a Göcsej teljes területét, Zalacséb és Vaspör külterületeit, valamint Ozmánbük, Hagyárosbörönd és Zalaszentgyörgy által közrezárt területeket. Erdőtelepítésre alkalmas területet találunk a megyehatártól Zalaegerszegig húzódó, a Zala völgyétől északra eső, 4-5 km-es sávban, amely ma még főként mezőgazdasági területekként művelnek. Erdőtelepítésre alkalmas területek még Nagykutas, Kispáli, Nagypáli, Lakhegy, Alsónemesapáti külterületei is.

A Zala mentére, Zalaegerszeg közelében fekvő területekre, Észak-Nyugat Zala külterületeire jellemző főként a mezőgazdasági termelés. A termőföldek mezőgazdasági művelésre másodlagosan alkalmasak, kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező szántóterületet egyedül Zalaegerszeg és Pethőhenye települések mentén találunk. A szántóföldi művelésre a gabonafélék (búza, árpa), olajos magvak (repce, napraforgó) termesztése a jellemző. A Göcsej teljes területe alkalmatlan a mezőgazdasági művelésre, az itteni területek aranykorona értéke alacsony, a termőterületek a csapadékosabb időjárás miatt nedvesek, nehezen száradnak ki, viszont kötött agyagos talajok, és a dombok meredeksége miatt a vízerózió sem elhanyagolható tényező e területek esetében.

Észak-Nyugat Zala és a Zala mente egyes településein a termőhelyi és klimatikus adottságokra alapozva gyümölcsösöket telepítettek, ahol több hektárnyi területeken folyik az alma, körte, cseresznye, és meggy intenzív termesztése. (Egervár, Nagykutas, Hagyárosbörönd). E települések az Alma-út, mint tematikus, több térséget érintő turisztikai útvonal részei.

A Göcsej területén a rétek, legelők, a házakhoz kapcsolódó kis parcellákon extenzív gyümölcstermesztés alakult ki, számos őshonos gyümölcsfánk hazája e zalai térség, melyre hagyományos gyümölcsfeldolgozás (pl. aszalás, lekvár, olaj) épült. Jellemző tájfajta: pogácsaalma, Szentiván-alma, rétesalma, rozserő körte, vérkörte, vérbarack, tökalma.

Mindhárom térség közvetlenül a Zala, közvetetten a Balaton vízgyűjtő területéhez tartozik. Az Észak-déli irányú vízhalózati patakjai és erdőfoltjai képezik a térség ökológiai folyosóit, pl. Szélvíz –patak mente, Szőcei-patak mente, Sárvíz-patak mente, Salomvártól és Keménfától délre eső erdőterületek, valamint Pethőhenye erdőterületei, a Zala folyó mentén lévő ártéri területek. A patakok mellett a Göcsej tájegység gazdag a völgyekben előtörő forrásokban is.

A gazdag vízbázisú területek közül kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területek is vannak a HACS településein, ilyen például Zalalövő város teljes nyugati része, a Borostyán tó környéke és a Zala folyó zalalövői szakaszának teljes hossza, valamint a település Budafai része. Kiemelten érzékeny terület még Zalacséb közelében a Halastói-patak és Szélvíz-patak közötti teljes terület.

A HACS területének nagy része természeti értékein kívül tájképvédelmi szempontból is értékes. A Göcsej magja (Becsvölgye, Csonkahegyhát, Dobronhegy, Németfalva, Gomboszeg) dombokkal, völgyekkel, vízfolyásokkal, nagy kiterjedésű erdőterületeivel, országos jelentőségű tájképvédelmi területek közé tartozik. A dombok itt 250 m-nél magasabbra emelkednek, róluk szép kilátás nyílik a tájra (Kandikó 304 m, Cigány-hegy 285 m, Kökényes 275m). A Zala menti települések között is találunk tájképvédelmi szempontból országosan vagy térségi szinten jelentős területeket, ilyenek pl. Keménfa, Kávás, Salomvár, Boncodföldre környezete, a Kövecses-völgyi patak mentén elhelyezkedő nagy kiterjedésű erdő és környezet, Pethőhenye magas dombjai, szőlőhegyi területei.

Térségi jelentőségű tájképvédelmi területekhez főként a mesterségesen kialakított tavak környezte sorolható.

A HACS területén nemzeti parki terület, védett tájvédelmi körzet nem található, azonban a Zala mente összes településén találunk Natura 2000 területeket, valamint a Sárvíz-patak menti településein találunk ilyen besorolással rendelkező területeket.

Egyedi természeti-táji érték a HACS területén a Zalalövő és Csöde határában található, közel 100 hektáros terület, amelynek jelentőségét botanikai értékei adják, elsősorban ritka védett növényfajuk, a kakasmandikó tömeges előfordulása. Egyik legszebb és legritkább kora tavaszi erdei virágunk s egyik legveszélyeztetettebb növényfajunk. A közösség zalai településein elkészült a települések ökolettára, mely kisebb erdő foltokat, kaszálórétet, mocsaras területeket és gyümölcsösöket nevesít meg, botanikai, ökológiai, zoológiai, ornitológiai szempontból.

Tájképi és ökológiai szempontból is érdekes és fontos területek a szőlőhegyek területei, amely majdnem minden település külterületén megtalálhatóak. A szőlőtermesztés, borkészítés évszázados hagyományokra nyúlik vissza; a parcellákhoz boronafalu, föld felszínén elhelyezkedő préházakat és bor tárolására alkalmas pincehelyiségeket építettek, amelyekhez legelő, kaszáló, gyümölcsös is tartozott. E területek értékes növényei az évszázados szelídgesztenyefák, az őshonos alma, körte, szilva, valamint aljnövényzetként a sovány gyepek, amelyek gazdag, ritka növényállománnyal rendelkeznek (kosborok, szegfűfélék, tündérfürt, erdei varjúköröm, turbánliliom) Ilyen típusú szőlőhegy: Dózsa-hegy (Keménfa), Szabó-hegy, Vaski-Zsimba-hegy (Kávás), Csippár-hegy (Nagypáli), Bakos-hegy (Zalaháshágy). Sajnos ma már a szőlőhegyek, ősi gyümölcsösök, régi kaszálók, sztyepprétek közül sok az elhanyagolt gazdátlan parcella, amely veszélyezteti e különleges ökoszisztémák fennmaradását.

Az erdők összetétele is változatos képet mutat, megtalálhatóak a vízpartok közelében a gyertyános-tölgyesek, ciklámenes bükkösök, patakparti égeres erdők mozaikjai, a vízpartokon nádassal, lápi magaskórosokkal. Ilyen összetett élőhelyet találunk: Csébi-völgy (Zalacséb), Puszta-hegy (Ozmánbük), Paperdő (Vaspör-Velence). Ilyen típusú élőhelyek növényei: erdei ciklámen, hunyorfajták, madártejfélek, és a farkasboroszlán.

A Zala völgyében és a környező dombokon zonális erdőtársulások alakultak ki, például gyertyános-kocsányostölgyes-cseres vegyes erdők, a patakok partján éger-keményfa ligeterdő, melyek a védett hóvirág, a tavaszi tőzike, az erdei ciklámen és pajzsikafajok élőhelyei. pl: Bagod-Hagyárosbörönd-Zalaszentgyörgy: Úrbéres-Tuba erdő.

Az erdők, rétek, gesztenyések, vízpartok élőhelyei számos védett állatnak nyújtanak menedéket: egerészölyv, héja, holló, szarvasbogár, folyami rák, denevérek, pelék, mókusok... különböző halak, kételtűek.

A táj jellegét nagyban meghatározza egy-egy tó kialakítása. A Zala-völgyében több településen is mesterségesen hoztak létre egy-egy jóléti tavat, üdülés, fürdőzés, horgászat céljából (Zalalövő – Borostyán-tó, Ozmánbüki tó, Kustánszegi tó). E létesítmények nem csak a klimatikus viszonyokon javítanak, de fontos vízgazdálkodási tényezők is.

Különleges természeti csodának számít a Bödei energiadomb, amelynek gyógyító erőt tulajdonítanak. Az elmúlt 10 évben nem csak a zalaiak látogattak el-e varázserejű helyre, az ország távolabbi pontjaiból is érkeztek gyógyulni vágyók.

A térség zarándokhellyel is büszkélkedhet, Ozmánbük-Vaspör határában találjuk a Pusztacsatári Boldogasszony kegyhelyet, melyhez évente több ezer zarándok vándorol Nagyboldogasszony napján. Emellett az Európán áthaladó Szent Márton zarándokút vonal egyik állomása is.

A táj meghatározó elemei, értékei a természeti értékeken kívül az épített örökségek, a szakrális értékek, mint az útmenti kőkeresztek, a haranglábak, a hősi, világháborús emlékművek, a szentekről készült szobrok, a szőlőhegyeken, temetőben álló kápolnák, a települések magjában felépített templomok, vagy a szőlőhegyeken, a régi időkben megmaradt boronafalú pincék, vagy népi lakóházak. A HACS települései bővelkednek ilyen emberkéz által létrehozott, a hagyományoknak és a védelemnek köszönhetően fennmaradt épített örökségekben. Említhetjük Kávás község szőlőhegyeit, ahol több száz boronafalu pince áll még, a tulajdonosok és az egyesületek munkájának köszönhetően. A község része a Vas megyébe is átnyúló Borona-útnak.

A tájházak egy-egy település népi építészetét, használati eszközeit, mindennapjait hivatottak bemutatni. Néhol egy-egy több száz éves boronafalu, zsúpos fedésű, jellegzetes népi lakóházban alakították ki őket, pl: Kávás-Tájházak, Zalalövő-Tájház. Máshol egy-egy a település életében fontos funkciót betöltő épület ad otthont a gyűjteményeknek. Pl: Gősfavolt iskolaépület, Kustánszeg-Tájház.

A népi hagyományokhoz köthetően a haranglábak megléte, pl: Csonkahegyhát: református és római katolikus szoknyás haranglábak, melyek egymás mellett helyezkednek el. Haranglábak találunk még Kustánszegen, Bagodban.

A térségben országos jelentőségű műemlék, és egyedülálló látványosság az Egervári Nádasdy kastély, mely reneszánsz szobáival, felújított termeivel várja a látogatókat.

Zalalövő város természeti értékein kívül híres római kori leletanyagiról is. Salla római város romjai ma is megtalálhatóak a város épületei alatt. Több régészeti területtel is rendelkezik. Itt található a Salla Múzeum, amely termeiben a római kori emlékeket, használati eszközöket, koporsókat, falfestményeinek rekonstruált változatait, ékszereket mutatja be. A múzeum udvara romkertként működik, több feltárt épület alapja látható, többek között a Villa Publica romjai, lakóházak és egy fürdővel ellátott polgárház maradványai is. A város része volt a híres Borostyán-útnak.

A települések belterületi jellegét a római katolikus, vagy református felekezetek által felállított templomok adják, az egyházközségek nagy gondot fordítanak arra, hogy templomuk állagmegóvása, felújítása megtörténjen.

Nem hanyagolhatóak el a települések magjait, utcaképeit meghatározó épületei, a polgári lakóházak, a szociális intézmények, település működtetéséhez fontos épületek sem.

Környezeti problémák:

A térséget szerencsére elkerülte a környezetet károsító nagyfokú iparosítás, az üzemek, ipartelepek főként Zalaegerszeg környezetébe települtek.

A meglévő erdőállományra, vízparti, és réti életközösségekre az invazív vagy tájidegen fajok elterjedése, betelepítése jelenthet veszélyt, amelyet szerencsére az erdészetek kezelni tudnak. A különleges szőlőhegyi, réti életközösségeket a túlzott legeltetés, vagy éppen a legeltetés hiánya, vagy a kaszálás elmaradása fenyegeti. Ez főként a műveléssel felhagyott szőlőterületekre jellemző. E parcellákat később vissza lehet vonni a művelésbe, pl: energianövények telepítésével.

A szántóterületeken a hiányzó tápanyagokat műtrágyázással kell pótolni. A nem megfelelő talaj előkészítés, túlzott műtrágyázás károsítja az itt élő szervezetek, a vizekbe bejutva túlzott tápanyag felhalmozódást, eliszapolódást eredményezhet.

Az épített környezetre a felújítás, állagmegóvás hiánya, elhanyagoltság jelenthet problémát. A közösségek megfelelő pénzügyi háttérrel, szakember gárdával képesek lennének értékeik felújítására.

4.1.3 Kulturális erőforrások

A térség gazdag hagyományokkal, kulturális örökséggel is rendelkezik. A civil szervezeteknek, kisebb közösségeknek köszönhetően ezek a hagyományok máig élnek. A településeken még ma is fellelhető a tavaszi és téli ünnepnapokhoz köthető események, a lucázás, a betlehemezés, a farsangi időszakban a jelmezes bálók és a rönkhúzás megtartása, májusfa állítás és kitáncolás rendezvényei. Ősszel a szürethez kapcsolódóan minden település tart szüreti felvonulást. Észak-Nyugat Zala térségében kiemelkedő hagyományos rendezvények az Egerváron megtartott adventi és húsvéti kistérségi vásár, ahol a környék kézművesei (mézeskalács készítő, tojáspatkoló, tojáskarcoló, üvegfestő, fazekas) és helyi termelői (mézes, mangalica termékes, sajtkészítő) mutatkoznak be.

Nagypáliban a megújuló energiaforrásokhoz is köthetően évente rendeznek több napos Napkorona Fesztivált, ahol szakmai programokkal is várják az érdeklődőket.

Zalalövőn a Zala Menti Napok több napos rendezvény emelhető ki, amely helyi termék vásárral, fogathajtó versennyel várja a látogatókat.

Kávás településre a bagolytúra, mint rendhagyó esemény a jellemző, Kustánszegen szintén évente rendeznek fogathajtó versenyt, Alsónemesapátiban az elmúlt néhány évben a gyógynövényekhez köthető fűvésznapiak váltak jellegzetes eseménnyé.

A térségben még ma is élő mesterségek a kosárfonás, a tésztakészítés, gyékény és fűzfonás, a hímzés, és varrás, fafaragás, valamint a kerámiakészítés. A mesterségek bemutatására, elterjesztésére nyári erdei iskolák, kézműves táborok, vásárok adnak lehetőséget (Gébárt Kézműves tábor, Kávás erdei iskola).

A híres göcseji lakodalmi szokások mára már eléggé elszegényedtek, sajnos kevesen élnek azok, akik még emlékeznek a köszöntőkre, lakodalmi versikékre. A fontos esemény hagyományából a lakodalmi ételek maradtak fent (töltött káposzta, rétesek).

Egyedülálló a térség népi GASZTRONÓMIAI öröksége: dödölle szarvas pörkölttel, málé, peisli, laska, vargányagomba.

A településeken aktív civil élet folyik, sok esetben egy-egy civil kezdeményezés mozdítja elő a település fejlesztését. Átlagban 3-5 bejegyzett civil szervezet működik egy-egy településen, akik tevékenységi körük szerint településfejlesztéssel, kulturális, nyugdíjas klub, sport, polgárőr, tűzoltási tevékenységgel, ifjúságvédelmi feladatok ellátásával foglalkoznak. A térségben több, ifjúsággal foglalkozó, be nem jegyzett közösség található, ezek különféle táncklubok, dalkörök. Szinte minden településen működik kulturális csoportként népi, vagy moderntánc csoport, vagy népdalkör.

A civil szervezetekre a kettősség jellemző. A több települést érintő tevékenységgel foglalkozó szervezetek főként a nagytelepüléseken és Zalaegerszegen működnek, felszerelt irodával, alkalmazottakkal rendelkeznek (pl. Zalai Falvakért Egyesület). Feladatuk a lakosság és az önkormányzatok érdekérvényesítő képességének erősítése, az országos és a megyei szervek előtt.

A kistelepülésen működő civil szervezetekre az infrastruktúra és az állandó alkalmazott hiánya jellemző. Azonban van lehetőség az elmúlt 3 év tapasztalatai alapján minden szervezetnek kulturális közfoglalkoztatott alkalmazására, mely sokban segíti a munkát, az elképzelések megvalósítását.

Az elmúlt tervezési időszak tapasztalata, hogy a vidékfejlesztési pályázatok megvalósítói egy-egy településen a kedvezőbb támogatási feltételek (bruttó 100% támogatottság) miatt az önkormányzatok helyett a civil szervezetek voltak, önkormányzati támogatással.

Míg 2007-2008-ban a térségben működő civil szervezetek több mint 30%-a közhasznú szervezetként működött, addig a 2013-2014-ben hozott törvények, civil szervezeteket érintő változások miatt sok szervezet elvesztette vagy a szervezet maga nem igényelte a közhasznú besorolást.

A civil szervezetek munkáját nagyban megnehezíti a rájuk vonatkozó törvények szigorítása, a többlet adminisztrációs munka, mely az alapszabályok módosításából, az évi több szervezet felé történő jelentések elkészítéséből állnak, valamint a mindennapi dokumentáció.

Ennek ellenére több kiemelkedően tevékenyen szervezet működik a térségben, például a Harangláb Kulturális és Faluszépítő Egyesület Alsónemesapátiban, akik nem csak kulturális programok szervezésével, településszépítéssel építik közösségüket, de vidékfejlesztési támogatásokkal megvalósított Bodzatanyájukkal, és a hozzá tartozó gyógynövényes kerttel, aszaló kemencével olyan

közösségi teret hoztak létre, mely a hagyományos gyógynövény termesztésen, aszaláson, gyümölcsfeldolgozáson kívül a település turisztikai vonzerejéhez is hozzájárul.

Az Egervári Estékért, Hagyományokért, Kultúráért Alapítvány, a kulturális, művészeti programok szervezésén kívül a település és környéke kulturális és történelmi hagyományainak ápolásában, épített és természeti örökségének megmentésében vállal aktív szerepet. Munkásságuk eredménye a település magjában álló Barokk istálló felújítása, és turisztikai célú hasznosítása, valamint a Várkastély mellett egy reneszánsz játszótér létrehozása.

Kiemelkedő civil szervezet a térségben a Zalalövő és Környéke Közéletéért, Kultúrájáért, Környezetéért Alapítvány, a térség egyik legnagyobb turisztikai rendezvényének a Zala Menti Napoknak a szervezője, valamint annak a rendezvénytérnek a létrehozója, amely helyet nyújt a közösségi események lebonyolításának, fogathajtó versenyek megtartásának és játszótéri elemeivel a gyerekek szórakoztatásának.

Megemlíthetők Nagypáli, Kávás, Becsvölgye, Egervár ifjúsági, sport, polgárőr és tűzoltó egyesületei, akik az elmúlt évek fejlesztéseiből aktívan kivették részüket, megpályázott rendezvények, épület felújítások, turisztikai attrakciók létrehozásával.

Turisztikai attrakciók:

A már meglévő természeti adottságokra, domborzati, éghajlati viszonyokra alapozva, a meglévő tavak, jóléti erdők, gyűjteményes kertek (Azéleás-völgy, Bödei energiadomb) mellett, a 2007-13-as időszakban is az épített örökséget, természeti értékeket védő, őrző, turisztikai attrakciók jöttek létre, önkormányzatok, nonprofit szervezetek jóvoltából.

Alsónemesapátiban a Bodzatanya a gyűjteményes kerttel, kemencével és a hozzá kapcsolódó rendezvénnyel térségi jelentőségű eseménnyé, látványossággá nőtte ki magát. Az itt élőknek vannak további elképzeléseik a tanyához kapcsolódó fejlesztésekről.

Zalalövön civil közreműködéssel valósították meg a fogathajtó versenypályát, a közétkeztetési funkciókat is ellátó iskolai konyhája felújítását. A Borostyán-tó fejlesztésére is vannak Zalalövő Városnak szakmai és műszaki tervdokumentációi (Római Történelmi Kalandpark, fedett Szabadtéri Színpad kialakítása).

A teljes felsorolást nélkülözve említhetjük az Egervári Kistérségi Vásárokat, a megújult Nádasdy-Széchenyi Várkastély és Reneszánsz Látogatóközpontot, amelyek további projektek, fejlesztések megvalósulását generálhatják.

4.1.4 A társadalom állapota

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület **teljes lakossága** 2015. január 1-jén 21.296 fő volt. A legnagyobb lakosságú település a térség egyetlen városa, Zalalövő 3.027 lakossal, a legkisebb

pedig a mindössze 11 fő lakosú Iborfia. A többi település lakosság száma változó: néhány község mellett főként kis-, apró- és törpefaluk jellemzik az akció csoportot.

Az érintett terület **demográfiai mutatóit** vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a településeken az utóbbi években –ugyan egyre kisebb mértékben-, de jellemzően csökkent a lakosság létszáma. Szinte minden településen negatív a természetes szaporodás, előregedő a lakosság. A tendenciaszerű természetes fogyás átlagosan 4–6 ezrelék között mozog. Az elmúlt évtizedben az állandó népességen belül a 0-14 éves korosztály aránya fokozatosan csökkent, míg a 60-x éves korosztály aránya folyamatosan növekedett (a két mutató tíz év alatt közel 4%-os változást mutat), így romlott az öregségi mutató is: néhány településen (Kispáli, Nagypáli, Boncodföldre) még az 1-et sem éri el a 100 0-14 évesre jutó 60-x éves lakos, míg egyes településeken (Csöde, Vaspör) ez a szám az 5-öt is meghaladja. A térség demográfiai mutatói indokolták a falugondnoki hálózat kifejlődését. Folyamatos fejlesztésük, hasonlóan a szociális alapellátás fejlesztéséhez meghatározó terület kell, hogy legyen.

A **vándorlási egyenleg** változatos képet mutat: rendkívül magas az elvándorlók aránya Iborfia (-125 ezrelék) és Ormándlak (-52,2 ezrelék) településen, míg pozitív (25-37 ezrelékes) vándorlási egyenleg tapasztalható Babosdöbrétén, Gyűrűsön, Zalaháshágyon, Gombosszegen, Milejszegen és Ozmánbükön. A demográfiai számsorok jól mutatják a települések lakosságmegtartó erejének gyengülését.

A térségben a cigány **etnikai kisebbséghez** tartozók aránya 1,5% körüli: a magát ide tartozónak valló lakosság főleg Keménfa, Pálfiszeg, Ormándlak, továbbá Nemesapáti, Vöckönd és Gyűrűs településeken él. Komoly probléma e népességi csoportnak az alacsony iskolázottsága, a tartós munkanélküliség, a korai szülések és a szegénység. Az előítéletek a falvak társadalmának periferiájára sodorják a romákat, miközben nehéz feladatokat adnak az önkormányzatok és problémaként jelentkeznek az ott élő emberek számára.

Az **iskolai végzettségi mutatók** tekintetében javulás tapasztalható a térségben: csökkenő tendenciát mutat a legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek aránya (bár még így is az országos és a megyei átlag felett van), míg duplájára emelkedett a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (amely azonban elmarad még mindig az országos és megyei átlagtól). 10 év alatt mintegy 15%-kal nőtt a legalább leérettségizettek aránya (36,1%) is.

Az akció csoport területén a **foglalkoztatottak** aránya átlagosan 60%, viszont magas a naponta eljárók (ingázók) aránya (van olyan település, ahol 100%), ebben nagy szerepe van Zalaegerszeg elszívó erejének, hiszen az ingázók többsége a megyeszékhelyen és környékén, illetve a nagyobb településeken dolgozik. A munkanélküliek száma az utóbbi években enyhén csökkent, így a munkanélküliségi ráta is alacsonyabb lett (jelenleg 6,8% körül van, ez az országos és a megyei átlaghoz hasonló érték). A tartósan munkanélküliek aránya rendkívül magas (csaknem 50%, de egyes

településeken akár a 100%-ot is eléri), ők jellemzően 45 év feletti vagy alacsony képzettségűek. Emellett sokan dolgoznak alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban (arányuk 30% feletti).

Fenti társadalmi mutatók alapján rendkívül fontos lenne a térségben meglévő munkaerő képzések általi fejlesztése, a gazdasági életbe történő bevonása, segítése. Fontos cél, hogy helyben megélni tudó, aktív, önellátó és önfenntartó emberek, közösségek alkossák a térséget.

A **jövedelmi viszonyokat** megvizsgálva elmondható, hogy a térségben átlagosan csaknem 50% a száz lakosra jutó adófizetők aránya, csak egy településen (Gyűrűs) van ez az érték 30% alatt. Az egy lakosra jutó nettó nemzeti jövedelem tendenciaszerűen – fokozatosan – emelkedik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 0 és 116,5 között mozog a térségben, míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya átlagosan 33%. A száz lakosra jutó személygépkocsik száma folyamatosan növekvő tendenciát mutat minden településen.

A **lakhatási mutatók** kedvező képet mutatnak az akciócsoport területén. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakorr lakásokon belül 10 év alatt a felére csökkent, de még néhány településen (Iborfia, Vaspör, Ozmánbük, Csöde, Keménfa, Gombosszeg, Ormándlak, Gyűrűs) meghaladja a 33%-ot. Az épített lakások száma csökken az országos és a megyei értékhez hasonlóan. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba átlagosan a lakások több mint 90%-a, a közcsontra hálózatba pedig közel 70%-a van bekapcsolva (ez az arány egye településeken 0%-hoz közelít, máshol viszont 100%-hoz, így rendkívül nagy a szórás), így a közműolló is kedvező értéket vesz fel. A háztartási gázfogyasztók száma az utóbbi években stagnál (73-75 fő száz lakosra vetítve), viszont a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezeték internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma ugrásszerűen nő évről évre a térségben; a szelektív hulladékgyűjtés – ezáltal közvetlen környezetünk hatékony védelme – még gyerekcipőben jár. A közbiztonság jónak mondható a térségben, hiszen az ezer lakosra jutó regisztrált bűncselekmények száma jóval alacsonyabb az akciócsoport területén, mint az országos, illetve a megyei átlag.

A **humán közszolgáltatások** tekintetében a következők jellemzi térségünket: bölcsőde csupán két helyen működik a térségünkben (férőhelyek: Bagod – 12 fő; Teskánd – 14 fő), viszont magas a 0-2 évesek aránya, így egy működő bölcsődei férőhelyre csaknem 20 gyerek jut átlagosan (településre nézve az érték Bagodban 2,2; Teskándon 2,1), ez jóval felette van az országos és a megyei létszámnak. Az óvodai férőhelyek száma évek óta 770 körül van a térségben, az egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma 0,71 és 0,75 környékén alakult az elmúlt években. Az általános iskolai tanulók száma egy feladatellátási helyre vetítve fokozatos – egyben folyamatos – csökkenést mutat, nagyobb létszám természetesen az általános iskolával rendelkező településeken (Zalalövő, Teskánd, Egervár, Gellénháza, Bagod, Salomvár) tapasztalható. A demográfiai mutatóknál bemutatott gyereklétszám csökkenés érezhető hatást (tendenciaszerű csökkenés) gyakorol az általános iskolai gyereklétszámra,

így a térség alapfokú oktatási intézményeinek többsége fenntartási nehézségekkel küzd a megyeszékhely elszívó hatása és a gyereklétszám csökkenés következtében.

A térség **civil szervezetekkel való ellátottságát** a kettősség jellemzi. Az erősebb, infrastruktúrával és humán erőforrással jobban ellátott szervezetek (pl. Zalai Falvakért Egyesület) székhelye Zalaegerszegen található, ám többségük szolgáltató tevékenysége a térség településein hasznosul. Sok helyen találkozunk azzal a problémával, hogy a kisebb civil szervezetek egyáltalán nem rendelkeznek irodai infrastruktúrával és/vagy személyzettel. A falvakban a nem megfelelő infrastruktúra és a forráshiány a szervezetek pályázati aktivitására is hatással van. Jellemző a regisztrált nonprofit szervezetek számának folyamatos emelkedése a térségben, ugyanakkor nagy a szórás: egyes településeken 10-nél is több szervezet működik, máshol viszont 1 vagy egy sem. Tevékenységi kör szerint a nonprofit szervezetek nagy része sport- és nyugdíjas, ifjúsági, polgárőr, tűzoltó és faluszépítő egyesület. Emellett egyre több gazdasági nonprofit szervezet is alakul. Törekedni kell arra, hogy a szervezetalapítás népszerűsítésével, a jól működő szervezetek tevékenységének bemutatásával, pályázatok írásával, módszertani munkájuk fejlesztésével segítsük a civil szervezetek számának növekedését, a széles értelemben vett közélet fejlesztését. Települési nem működő, üresen álló helyiségek kihasználása érdekében segíteni kellene annak a modellnek a meghonosodását, amikor egy non-profit szervezet működteti a bezárt közösségi / önkormányzati intézményt.

4.1.5 A gazdaság helyzete

A térség jövője szempontjából meghatározó a biológiai sokféleség megőrzése, ezért létfontosságú a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, turizmus és a természetvédelem összehangolása.

A **táj alapvetően mező- és erdőgazdasági jellegű**, a földek aranykorona értéke alacsony, magas a parlagon hagyott területek aránya. Évszázados hagyományai vannak a gyümölcs- és zöldségtermesztésnek, a vadászatnak, az erdőgazdálkodásnak. Fontos a térségre jellemző fajták összegyűjtése, génbank(ok) kialakítása, újbóli elterjesztésük, ezáltal a helyi termékek felélesztése, a turizmus fellendítése. A terület közel felét erdő borítja, mely gazdasági hasznosításán túl arculatformáló szerepet tölt be. A térség mezőgazdasági hagyományaira alapozva a mezőgazdasághoz kapcsolódó infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlen feltétele a minőségi termelésnek. Ez egyben alap is a helyi termékek feldolgozottsági szintjének növeléséhez.

A térség **foglalkoztatási helyzetének** súlyosságát jól érzékelteti, hogy olyan foglalkoztatási övezetben helyezkedik el, ahol a munkanélküliségi ráta az egyik legkedvezőbb az országban (7%), vagyis a területi különbségek kontrasztja nagyon éles lehet, amely súlyos települési, társadalmi feszültségek hordozója. A településeken kevesen találnak megélhetést biztosító munkát az egyéni vállalkozók kivételével. A gazdaságilag aktív korú népesség elsősorban Zalaegerszegen és környékén dolgozik. A

munkanélküliek zöme a zalaegerszegi gyárakban végbement létszámleépítések és gyárbezárások miatt lett munkanélküli, nagy részben 45 év felettek, illetve alacsony képzettségűek. Az erős középvállalkozói kör szinte teljesen hiányzik a térségben.

Az aprófalvakban a számosságában is jelentős létszámú állás nélkül lévőkre a tartós munkanélküliség jellemző, mely az érintetteknel a közhasznú és közcélú foglalkoztatások, valamint álláskeresési járadékos időszakok folyamatos és gyakori változását eredményezi. A térségen belüli egyes településeknek más-más **sajátos munkaerő-piaci problémái** vannak, ezek közül kiemelkedő a 45 év feletti munkaképes korú, de jellemzően tartósan munkanélküli lakosság, a nők helyben való foglalkoztatása, a fiatal pályakezdekők számára alternatív foglalkoztatási lehetőségek biztosítása, az önfoglalkoztatók egzisztenciájának erősítése, a helyi termékek fejlesztésével a helyi foglalkoztatás erősítése, alternatív foglalkoztatási formák kialakítása.

A térség aprófalvas szerkezetéből adódóan a nagyobb települések esetében beszélhetünk jelentősebb, gazdasági szempontból is meghatározó **vállalkozói körről**. Kiemelkedő a térségben a mezőgazdasági vállalkozások jelenléte, melyek a gyümölcsstermesztés és a tejelő szarvasmarhatartás területén működnek, valamint a faipari ágazatban erősödtek meg számottevő nagyságú üzemek. Ipari Park címet a térségben csak Zalalövő kapott, de a nagyobb településeken is igyekeznek kialakítani ipari övezeteke (pl. Bagod). A szolgáltatási szférában kis és középvállalkozások jelentős számban alakultak még a kisebb falvakban is. A közösség területén a helyi kisvállalkozások tudják felvállalni a meglévő munkaerő foglalkoztatását. Szükség van olyan stabil kivállalkozásokra, amelyek biztosítják a helyi lakosság foglalkoztatását, és szolgáltatásaikkal kielégítik a helyiek és a térségbe látogatók által támasztott igényeket. A regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra vetítve az utóbbi években ugrásszerűen megemelkedett: nincs olyan település, ahol ez az érték 100 alatt lenne. Közel 70%-uk egyéni vállalkozó: ezen formák leginkább önfoglalkoztató családi vállalkozásként működnek. A vállalkozások túlnyomó része a kereskedelem, vendéglátás, fuvarozás, mezőgazdaság területén működik. A működő vállalkozások száma évekig növekvő tendenciát mutatott, de a gazdasági világválság hatására 2012-ben visszaesett. A működő mezőgazdasági vállalkozások száma 155 – 170 körül mozog, míg a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén működő társas vállalkozások száma évekig stagnált (63-65) a térségben, majd 2011-ben enyhén emelkedett. Az ipar és építőipar területén működő vállalkozások száma folyamatosan csökken, míg a szolgáltatások területén erőteljes emelkedés tapasztalható.

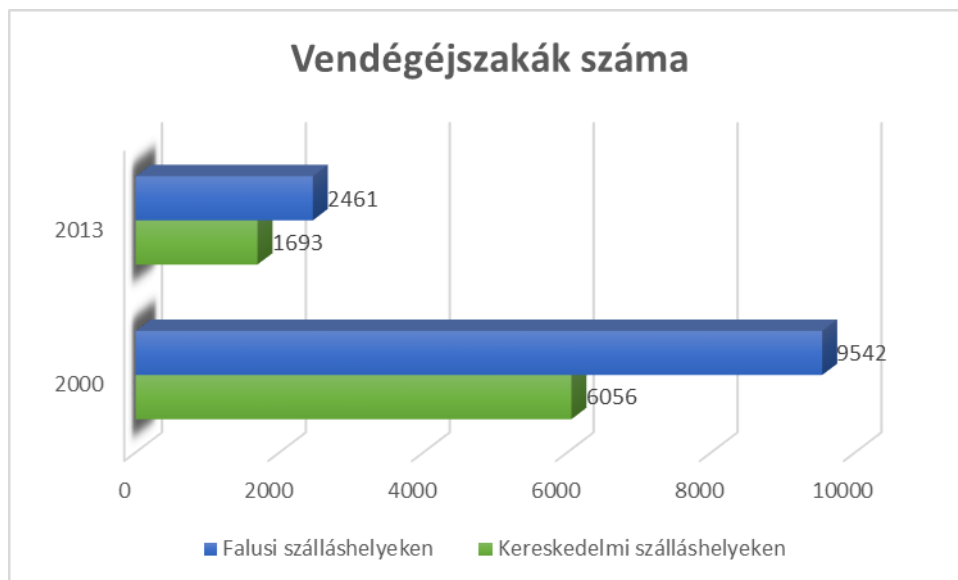
(forrás: TeIR)

A **mikro- és kisvállalkozásokra jellemző** a tőkehiány, nincs hitelük vagy kevés hitellel gazdálkodnak, kevés felsőfokú végzettséggel és nyelvtudással rendelkező szakemberük van. Általában nem költenek marketingre, szakképzésre, egyéb képzésre, tanácsadásra. A vállalkozások többsége nem rendelkezik a vállalkozás működtetéséhez szükséges menedzsmet szervezettel és szakképzett személyzettel, gyakran megfelelő vállalkozási ismeretekkel sem. A vállalkozók általában szakmai alapon szervezik a vállalkozásukat. Nincs lehetőségük a vállalkozás működtetéséhez szükséges felsőfokú szakképzettséggel, nyelvtudással rendelkező szakember foglalkoztatásához. Megerősítésükhöz szükséges lenne eszközvásárlási támogatásra, ingatlan felújításra, telephely-kialakításra és fejlesztésre. Szükségük lenne támogatásra megfelelő szakember foglalkoztatásához, szaktanácsadáshoz. A vállalkozások közt számossága miatt kiemelkedők a kereskedelem területén létesült kis vegyesboltok és italboltok, mini diszkontok, amik elsősorban a lakosság igényeit hivatottak kiszolgálni.

A vendéglátást szolgáló néhány vállalkozás is alakult, de mivel a térségnek nincsenek hosszú időre visszanyúló turisztikai hagyományai, ez csak az utóbbi évek jellemző ágazata. Az ideérkező vendégek többsége a vendéglátóhelyek, italboltok, turisztikai kiszolgálóegységek hiányos voltára és alacsony színvonalára hívták fel a figyelmet. Külön kell e témán belül említeni falusi szállásadó magánszemélyeket, akik a településfejlesztés mozgatórugói a térségben, továbbá a helyi termékeket előállító őstermelőket (a regisztrált őstermelők száma éveken keresztül 1200 felett volt, de 2013-ben visszaesett 1000-re). A turisztikai fogadófeltételek infrastruktúrája, (szállás, pihenők, eligazító táblák, információs pontok) komplex hálózatos fejlesztése kiemelt fejlesztési terület kell, hogy legyen.

A sokszínű adottságokból fakadóan egyre fontos szerepet kell játszania a térség gazdaságában a **turizmusnak**, a kapcsolódó mutatók azonban nem festenek túl kedvező képet. A kereskedelmi

szálláshelyek szállásférőhelyeinek száma térségi átlagban 600 alatt van az elmúlt években, kiemelkedik a települések közül Zalalövő (250) és Kustánszeg (200). A falusi szálláshelyek száma jellemzően alacsony a térségben néhány kivételtől eltekintve (Csöde – 37, Kiskutas – 49, Egervár – 53). A vendégéjszakák számának nagy a szórása: egyes években kedvező értékeket vesz fel, más években viszont jelentőset esik, ugyanakkor jellemzően jelentős visszaesés tapasztalható 13 év viszonylatában:

(forrás: TelR)

A turisták átlagosan 2,75 napot töltenek a térségben: átlagos tartózkodási idő kereskedelmi szálláshelyeken 2,2 nap, falusi szálláshelyeken 3,3 nap. A látogatók közül a külföldi vendégek aránya átlagosan 10-12%. Kedveltek a térség természeti, építészeti és kulturális értékei, hagyományai, ezekre alapozva kell a látogatottságot növelni (minőségi szálláshely-fejlesztés, komplex szolgáltatások kialakítása).

Az akciócsoport a zalaegerszegi járás része, így nem tartozik a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014 (XI. 26.) Kormányrendelet hatálya alá. A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Kormányrendelet alapján az akciócsoport területén 10 település érintett (lakosságuk 2.130 fő, a teljes lakosság 9,9%-a) [lásd: 3. sz. melléklet].

4.1.6 Összegzés

A térségben már régóta működik az együttgondolkodás, a LEADER-szerű együttműködés. Sokéves LEADER-tapasztalattal bíró akciócsoport települései fogtak össze ismét közös adottságaikra alapozva az azokban rejlő lehetőségek tervszerű, komplex és egymást erősítő kiaknázása érdekében. A fejlesztés alapját az élő népi hagyományok, a természeti környezet, a biológiai sokféleség, a meglévő

humán háttér jelenti: a fellelhető kulturális, néprajzi, építészeti és természeti örökségre, az egyedi helyi termékekre, a vallási értékekre, a gasztronómiai hagyományokra, a megújuló energiákra és a meglévő – és leendő – vállalkozásokra kell alapozni a térség fejlesztését. Ezek alapján a **fő fejlesztési területek:**

- **a tematikus élményturizmus és szolgáltatás fejlesztés**
- **helyi érték megőrzésére és innovatív bemutatására irányuló közösségi alapú fejlesztések támogatása**
- **a helyi identitás és együttműködést, hálózatosodást segítő fejlesztések**
- **a lokális gazdaságfejlesztést szolgáló, nem mezőgazdasági jellegű projektek támogatása lehetnek.**

Az érintett települések közös jellemzője, hogy a lakosság elöregedő, a térségben természetes fogyás tapasztalható szinte minden településen, melyek jellemzően kis lakosság-számúak. A foglalkoztatott aránya átlagosan 60%, közülük magas az ingázók aránya (érvényesül Zalaegerszeg elszívó hatása: az ingázók többsége a megyeszékhelyen és környékén dolgozik). A munkanélküliségi ráta 7% körül mozog, ezen belül rendkívül magas – csaknem 50% – a tartósan munkanélküliek aránya. Előbbiek alapján fontos lenne a térségben meglévő munkaerő képzések általi fejlesztése, a gazdasági életbe történő bevonása, segítése. Fontos cél, hogy helyben megélni tudó, aktív, önellátó és önfenntartó emberek, közösségek alkossák a térséget.

Az erős középvállalkozói kör szinte teljesen hiányzik a térségben: jelentősebb, gazdasági szempontból is meghatározó vállalkozások főleg a nagyobb településeken alakultak ki. A vállalkozások többsége egyéni vállalkozás, s jellemzően a mezőgazdaság, a kereskedelem és a szolgáltatások területén működik. A mikro- és kisvállalkozásokat a tőkehiány jellemzi: nincsenek anyagi tartalékaik a fejlesztések megvalósítására, elavult az eszközparkjuk, hiányoznak a magasan kvalifikált szakembereik, gyakran a fennmaradásuk is nehezen biztosítható.

Bár a térségben fellelhető turisztikai attrakciók száma magas, ezek nincsenek megfelelően kihasználva. Ezért a térségben töltött vendégéjszakák száma alacsony, ami azt eredményezte, hogy a térségben található falusi és kereskedelmi szálláshelyek száma az elmúlt 10 évben több mint kétharmadával csökkent. A térség sokszínű adottságait az akciócsoport egész területén jobban ki kell használni, a turisták számára komplex és minőségi szolgáltatásokat kínálva. Ebben alapozni kell a falusi és kereskedelmi szálláshelyekre, az agro-, erdei, vízi és horgász turizmusra, de ugyanilyen fontos a helyi termékeket előállító őstermelők szerepének erősítése is: a térségben sok őstermelő működik, számos helyi terméket előállítva, s minden térségben található több falusi szálláshely. Emellett kedveltek a térség természeti, építészeti és kulturális értékei, hagyományai, melyek az egész akciócsoportot behálózzák.

4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

A LEADER-szerű együttműködésnek a térségben már évtizedes hagyományai vannak, hiszen számos LEADER pályázatot sikeresen megvalósító térségek fogtak össze 2008-ban a közös természeti, kulturális, gazdasági, építészeti és néprajzi adottságokra alapozva az azokban rejlő lehetőségek tervszerű, komplex és egymást erősítő kiaknázása érdekében.

A LEADER-elvek érvényesülését az akciócsoport területén összegezve elmondható, hogy azok kisebb-nagyobb mértékben érvényesültek, ugyanakkor még mindig rendkívül erős a „saját akarat”: a pályázók jellemzően saját terveiket akarják megvalósítani, s nehéz rávenni őket, hogy kölcsönösen előnyös fejlesztéseket valósítsanak meg, együttműködve egymással a térség fejlesztése érdekében. Az ügyfelek még mindig többnyire a saját közvetlen környezetük fejlesztését tartják szem előtt, s nem tudnak hálózatban gondolkodni. A 2014-2020-as tervezési időszak kiemelt feladata annak megértetése a térség szereplőivel, hogy egymással együttműködve, hálózatban gondolkodva sokkal hatékonyabban lehet a térség fejlődését elérni, mint egy-egy külön projekt megvalósítása által. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a jövőben a tapasztalatszerzésre, a jó példák átvételére. Mindezt természetesen úgy, hogy továbbra is érvényesüljön az alulról jövő építkezés és a helyi partnerség.

A **Göcsej-Hegyhát Leader Egyesület** 2008-ban 4 aprófalvas térség (Észak-Nyugat Zala, Göcsej, Zalavölgye, Vasi Hegyhát) 70 települését foglalta magába, beleértve Zalaegerszeg külterületét is. Létrejöttének célja a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása, annak felülvizsgálatai a szükséges időszakokban, az ÚMVP III. és IV tengelyéhez tartozó jogcímek forrásainak szétosztása, ezzel a településeken élők életminőségének javítása és helyi gazdaság fejlesztése volt a cél.

A szervezet feladatokat ellátó szerve a **munkaszervezet** volt, melynek létszáma az évek során folyamatosan változott (2-6 fő), feladata pedig az ügyfelekkel való kapcsolattartás, a Leader pályázatok előkészítése, majd bírálata, a III. tengelyes pályázatok bírálata volt. Ez a szerv tartott kapcsolatot az Irányító Hatósággal, az MVH-val és más, a rendszerben működő szervezettel, illetve napi rendszerességgel az MVH ügyintézőjével (ez az együttműködés az évek során egyre javult), továbbá ellátta az egyesület pénzügyi feladatait, a költségek elszámolását az MVH felé, valamint a HACS rendezvények előkészítését és lebonyolítását.

A HACS legfőbb szerve a **közgyűlés** volt, emellett működött Döntéshozó Testület, Elnökség, a létszámuk és az összetétel változott az évek folyamán, de mindig úgy, hogy mind a 4 térség egyenlő arányban képviselve legyen. A Helyi Bíráló Bizottság szerepe a Leader TK2 és TK3 körökben volt jelentős, a pályázatok, projektjavaslatok szűrésénél, a projektek kiválasztásánál.

A III. tengely mindhárom köre központi kiírású volt, a HACS javaslatait hol elfogadta az Irányító Hatóság, hol e javaslatok beépítése nélkül jelent meg egy-egy támogatási rendelet. **Mindkét tengely** tekintetében elmondhatjuk, hogy a jogszabályi feltételekhez képest **eredményes volt**, számtalan játszótér, parkosítás, településképet meghatározó épület külső és belső felújítása valósult meg. Több

településen is létrejöttek igényes, összkomfortos, nem csak idény jellegű szálláshelyek, apartmanok, falusi vendégházak. A szolgáltatók, szállásadók között együttműködési megállapodások kötöttek a szolgáltatások tekintetében (lovaglás, szállásadás, helyi termékek). Az egyéni és mikrovállalkozási szféra fejleszthette eszközparkját, új csarnokok épültek, új eszközök kerültek beszerzésre, melyek munkahelyet teremtettek, vagy éppen munkahelyet tartottak meg. Templomok, szakrális épületek felújítására volt lehetőség, ezzel a TK1-es körben sok település élt.

A Leader pályázatok lehetőséget adtak a közösségek fejlesztésére, hagyományokhoz, kulturális örökséghez kapcsolódó rendezvények megtartására, közösségi terek kialakításához, bemutató terek létrejöttéhez. Hozzájárult a helyi termékek elterjesztéséhez, nem csak eszközbeszerzéssel, építési tevékenységgel, de promóciók, reklámlehetőségekkel is.

A pályázók komplex projekteket is megvalósíthattak, ezzel a hálózatépítés, az együttműködés is elkezdődött.

Az egyesületünk 11 térségek közötti együttműködési programban vett részt, melyek a legkülönbözőbb témákra épültek (Gyümölcsfeldolgozó üzem és ehhez kapcsolódó rendezvények, Részképesség zavaros gyerekek fejlesztési együttműködése, Helyi termékek népszerűsítése, Elektromos kerékpárhálózat kialakítása, Turisztikai törzskártya...).

Nagyon jó kapcsolatot alakítottunk ki a helyi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, helyi vállalkozókkal, akikkel partnerségben, az elmúlt időszak tapasztalatait felhasználva kívánjuk a jövőben a Helyi Fejlesztési Stratégiánkat elkészíteni és megvalósítani.

Az elmúlt tervezési időszakban a teljes térséget lefedő – 70 települést érintő – fejlesztés nem valósult meg térségünkben, de a központi kiírású EMVA III. tengelynek, továbbá a helyi igényekhez minél teljesebben illeszkedni próbáló EMVA IV. tengelynek (LEADER) köszönhetően számos sikeres projekt került megvalósításra, közöttük kiemelendő, minta-értékű projektek is (pl. Községi Napelem-park létrehozása Nagypáliban, Magyar Rózsák Kertje és Génbank kialakítása Nagypáliban, közétkeztetési konyha felújítása Zalalövön és Vasváron).

Falumegújítás és -fejlesztés: játszóterek, közparkok jöttek létre, új buszvárók épültek, közterületi épületek újultak meg kívül-belül, ezáltal szebbek, élhetőbbek lettek a falvak, nőtt a településen élők komfortérzete. **Vidéki örökség megőrzése:** a vidéken lévő helyi / országos védelem alatt álló épületek állagmegóvása, megőrzése valósult meg (templomok, harangláb, kereszték, mauzóleum felújítása). **Mikrovállalkozások fejlesztése:** a megvalósult nagy projektek új csarnokok, szerelő műhelyek létesítését szolgálták, a kisebb projektek elsősorban eszközbeszerzése, épület-felújításra adtak lehetőséget, ezáltal hozzájárultak a térség gazdasági növekedéséhez, a munkaerő megtartásához, a munkaerő-állomány növeléséhez. Az új / felújított épületekkel, eszközökkel hatékonyabb munkavégzés, a piacon való megmaradás, a versenyképesség növelése valósult meg, s bővült az előállított termékek köre is. **Turisztikai fejlesztések:** falusi és egyéb szálláshelyek,

apartmanházak, ifjúsági szálláshelyek jöttek létre, melyek egész éven át használhatóak, magas komfortfokozattal rendelkeznek, egyben komplex kínálatot biztosítanak (étkezési lehetőség, szabadidő eltöltési lehetőségek, látnivalók szervezett bemutatása). A fejlesztések egymásra építésének kiváló példája a – ma már más akciócsoporthoz tartozó – győrvári projekt(ek)et megvalósító Sárvíz Agro Kft.: a támogatás első körében kialakított egy tavat, a negyedik körben egyéb szálláshelyet, az ötödik körben pedig horgászturisztikai fejlesztéseket hajtott végre.

Összességében elmondható az elmúlt években megvalósult projektekről, hogy bár gazdaságfejlesztési célúak voltak és egyéni szinten többnyire sikeresek is, fő problémájuk az volt, hogy egymástól elszigetelten valósultak meg, nem segítették a hálózatosodást, ezáltal fenntarthatóságuk hosszútávon nem biztosított. Ezt a hibát felismerve, a későbbiekben olyan projektek megvalósulása támogatott, melyek egymással összekapcsolódnak (pl. turizmus és helyi termelők), építenek a már meglévő (természeti és ember alkotta) adottságokra és hosszú távon – további pénzügyi támogatás nélkül is – életképesek.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

4.3.1 Külső koherencia, kiegészítő jelleg

A HFS-t előkészítő projektgyűjtések, előzetes fejlesztési elképzelések (pl. önkormányzati utak felújítása, önkormányzati / közösségi épületek energetikai fejlesztése, fűtés korszerűsítése) alapján elmondható, hogy a Leader támogatásokon kívül más források bevonása is szükséges a települések fejlesztése érdekében.

VP intézkedéseire való kapcsolódás:

A térségben problémát okoz a fiatalok, a felsőfokú képzettséggel rendelkezők elvándorlása. Segítség lehet a helyi adottságokra épülő, a helyben megvalósítható munkahelyek teremtése a fiatalok számára. Ennek egyik lehetséges módja, a mezőgazdasági szántó és gyümölcsös területekhez köthető kezdő fiatal gazdák támogatása (***M06 6.1 A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatás***).

A térségben lévő mezőgazdasági területek minősége országos viszonylatban is jócskán alulmarad az átlagnál, így a művelés alá vont területeken a termények átlaghozama is alacsonyabb. A térségben működnek mezőgazdasági vállalkozók, kistermelők, akik éppen megélik vagy a mezőgazdasági termelés mellett más jövedelemszerző tevékenységre is szükségük van a biztos megélhetéshez. A VP-ből a következő alintézkedések nyújthatnak segítséget az érintetteknek: ***M06 6.2 Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása; M06 6.3 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése; M06 6.4: Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése.***

A vidéki térségek életminőségének javításához, a lakosság helyben tartásához, a helyi gazdaság fejlesztéséhez járulnak hozzá azok a kisléptékű infrastrukturális fejlesztések, épület-felújítások, energiahatékonyság növelése, térségi mobilitás segítése, közösségi étkeztetés fejlesztése, közösségi terek kialakítása, amelyek a VP-07 intézkedés hatáskörébe tartoznak:

M07 7.2 Beruházások a kisléptékű infrastruktúra valamennyi típusának létrehozása, fejlesztése, vagy bővítése terén, beleértve a megújuló energiával és az energia megtakarítással kapcsolatos beruházásokat: energetikai korszerűsítés, helyi piac fejlesztése, külterületi helyi közutak fejlesztése, szennyvíz-fejlesztések, településképet meghatározó épületek külső felújítása

M07 7.4 A vidéki népesség számára nyújtott helyi alapvető - többek között szabadidő és kulturális tevékenységekkel kapcsolatos - szolgáltatások és a kapcsolódó infrastruktúra létrehozására, fejlesztésére vagy bővítésére irányuló beruházások: közétkeztetést végző intézmények konyhájának fejlesztése, köz- és vagyonbiztonságot szolgáló fejlesztések, falu és tanyagondnoki szolgálat fejlesztése, önkormányzati tulajdonú utak javítása, 1000 fő alatti településeken többfunkciós közösségi tér/ szolgáltató központ kialakítása.

A vidéki munkahelyteremtéshez, a vidéki életkörülmények javításához, a helyi termelők piaci pozíciójának erősítéséhez, a vásárlók ellátása érdekében az egységes minőségű és feldolgozottságú árualap kialakításához, a piac befolyásolása és a magasabb jövedelemszerzés érdekében a termelők együttműködésének ösztönzése szükséges. Ehhez a legmegfelelőbb együttműködési szervezet a termelői szövetkezetek létrehozása és a működtetésükhöz szükséges költségek támogatása. (**M09 9.1 A mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban működő termelői csoportok és szervezetek létrehozásának támogatása**).

A térség biodiverzitásának megőrzése érdekében, az élőhelyek fenntartásának, a természet önszabályozó, regeneráló folyamatának, valamint a talaj biológiai állapotának védelmében szükség van a VP **M11 Ökológiai gazdálkodás** és **M15 Erdő –környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés** intézkedések támogatásainak igénybevitelére.

A térségünkben jellemző az agrár-ágazat szereplői közötti alacsony fokú együttműködési és innovációs készség. Ennek erősítésére fontos az **M16. Együttműködések** intézkedés forrásainak kihasználása (pl. EIP-csoportok létrehozása, kis gazdasági szereplők közös munkafolyamat-szervezése, az rövid ellátási láncok és helyi piacok létrehozása, éghajlatváltozás hatásainak mérséklése és a környezetvédelem támogatása...), hiszen az együttműködésen alapuló fejlesztések eredményeképpen a korábbi gyakorlattól eltérő megoldások tudnak létrejönni, melyek hozzájárulhatnak a térség – egyben a megye és az ország – gazdasági fejlődéséhez.

Kiemelendő a HACS / HFS szempontjából az **M19 LEADER helyi fejlesztésre (közösségvezérelt helyi fejlesztésre) irányuló támogatás** intézkedés, melynek célja az akciócsoportok segítése a Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotásában, majd a HFS megvalósítása a térségben 2020-ig, továbbá a HACS

működésének és animációs tevékenységének segítése, illetve országon belüli és nemzetközi együttműködések elősegítése. Utóbbiak esetén célunk korábbi projektjeink folytatása (pl. ültetvények telepítése a gyümölcsfeldolgozóhoz, az Egervár várkastélyához köthető reneszánsz programok folytatása), illetve új elképzelések megvalósítása (pl. Zala megye imázs, Göcsej védjegy).

A HFS-ben a VP-n kívül más operatív programok forrásait is fel kívánjuk használni az akciócsoport területén megvalósítani kívánt fejlesztések érdekében:

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: az ország teljes területén támogatja a KKV-k tekintetében a modern üzleti infrastruktúra megteremtését, a kapacitásbővítést (termék és szolgáltatásfejlesztés, piaci megjelenés), a vállalkozások IKT fejlesztéseit és energiahatékonyságát. (ugyanakkor nem támogatja a mezőgazdasági jellegű, illetve az induló vállalkozásokat). Támogatja továbbá a turisztikai tematikát és a termékköröket (pl. kastély-turizmus, zárandok-turizmus, „Bejárható Magyarország” program, hálózatos infrastruktúra kialakítása [pl. útvonal kijelölés és fejlesztés]).

Emberi Erőforrás Operatív Program: a halmozottan hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci reintegrációjához a szociális gazdaság és a társadalmi vállalkozások támogatásának eszközeit is tartalmazza, ugyanakkor mezőgazdasági vállalkozásokat közvetlenül nem támogat. A HFS szempontjából az EFOP 1.6. a tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése, illetve az 1.7. az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok áttörése című intézkedések relevánsak.

Integrált Településfejlesztési Stratégia – Zalaegerszeg: A zalaegerszegi ITS komplementere a jelen HFS-nek. Az IFS nagy tartalmaz szociális jellegű intézkedéseket (oktatási és egészségügyi intézmények fejlesztése, szociális ellátás és szolgáltatások infrastruktúra-fejlesztése), mely közelsége miatt pozitívan hat a környékbe településen élőkre is. Az ITS-ben megfogalmazott sport és rekreációs célú infrastruktúra-fejlesztések kizárólag Zalaegerszegre vonatkoznak, így nincs átfedés a két stratégia között. A gazdaságfejlesztés területén a zalaegerszegi IFS inkább az ipari fejlesztések támogatását hangsúlyozza (ipari-, logisztikai parkok) városi jellegéből adódóan. Míg a jelen HFS inkább a helyi termékekre összpontosít. A turizmus vonatkozásában a két stratégia jól kiegészíti egymást. Az IFS Zala Brands- koncepciója (nagy hozzáadott értékű helyi termék előállítása, márkázás támogatása) a környékbeli falvakban előállított termékeknek a marketingjét is segítheti. A Zalaegerszegre tervezett szálláshely-szolgáltatás fejlesztések szintén segítik a közeli települések (nem szálláshelyhez kötött) turisztikai attrakcióinak elérését.

4.3.2 A HFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési vagy egyéb területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritások / beavatkozási területek / jelentős projektek

Zala Megye Területrendezési Tervének Térségi Szerkezeti Terve tartalmazza azokat a kerékpárút hálózatokat, amelyek mentén érdemes kiegészítő jelleggel turisztikai szolgáltatásokat, attrakciókat fejleszteni. A már meglévő, Bagod-Zalalövő kiépített kerékpárút meghosszabbítása várható az Őrség és Zalaegerszegen keresztül a Balaton felé, ez a hálózat része az országos kerékpárút törzshálózatnak. A 2007-13-as időszakban megvalósuló E-mobilitás programunk kerékpárút hálózatát a Bagod – Zalalövő – Őrség útvonalon alakítottuk ki. A kerékpárút térségi hálózatát az Andrásida – Kiskutas – Nagykutas vonalában, valamint Zalaegerszegtől Gellénházán keresztül (Lickóvados, Iborfia érintésével) hagyná el a HACS területét.

A Zala Megyei Önkormányzat a Terület és Településfejlesztési Operatív Programját (TOP) végrehajtásának zalai keretrendszerét az Integrált Területi Programjában (ITP) rögzítette. A megyei TOP gazdaságfejlesztés és településfejlesztés részprogramjaira összesen 23 050 millió Ft fejlesztési forrást tartalmaz. A TOP HFS szempontjából fontos, a vidéki térségek számára is megpályázható részei:

- **1.1.3 Helyi gazdaságfejlesztés**

➤ *1.1.3 (A) Helyi termelők, helyi termékek piacra jutásának támogatása*

A program támogatja a piaci terület, üzlethelyiség vagy szövetkezeti bolt kialakításához kapcsolódó infrastruktúra kiépítését. Támogatható még a meglévő piaci terület, üzlethelyiség, szövetkezeti bolt felújítása, átalakítása, korszerűsítése, helyreállítása

➤ *1.1.3.C) Helyi termékek piacra jutását segítő agrár-logisztikai fejlesztések támogatása gyűjtőpont jelleggel*

A termelést követő műveletekhez (tárolás, hűtés, válogatás, mosás, csomagolás), kezeléséhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése (pl. raktár, hűtőházak kialakítása). Meglévő épületek átalakítása, bővítése, korszerűsítése, helyreállítása, felújítása, a szükséges épületgépészeti beruházások végrehajtása (pl. raktár kapacitások bővítése).

- **1.4.1 A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével**

➤ *1.4.1. A) óvodák, bölcsődék, családi napközis infrastrukturális fejlesztése*

pl. férőhely bővítése, átalakítása, felújítása (beleértve az épületgépészetet, a főzőkonyha vagy a melegítőkonyha fejlesztését is);

➤ *1.4.1 B) Eszközbeszerzés, óvodák, bölcsődék, családi napközis működtetéséhez szükséges eszközbeszerzések*

- **3.2.1 Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál**

➤ *3.2.1 A) Önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonyság-központú fejlesztése, külső határoló szerkezeteik korszerűsítése által*

csak megújuló energiaforrást, vagy világítás, fűtés... korszerűsítés önállóan nem, csak több elem együttesen, vagy az épület külső szerkezeteinek korszerűsítése mellett támogatható

- **4.1.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése**

➤ 4.1.1. A) *Egészségügyi alapellátás infrastruktúra fejlesztése*

házi orvosi és házi gyermekorvosi rendelőnek, fogorvosi rendelőnek, védőnői tanácsadónak, alapellátáshoz kapcsolódó házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásnak helyt adó helyiségek felújítása, átépítése, bővítése. Kizárólag meglévő praxisok, védőnői szolgáltatások fejlesztése támogatható

- **5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása**

kistélepülések is pályázhatnak a forrásra

Megyei projekt 1.2.1. *Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés*, amely tartalmazza a korábban már említett Zala megye kerékpárútjainak fejlesztését. „Zala Kétkeréken II.” turisztikai célú program a kerékpárutak fejlesztése, a kerékpáros közlekedés előtérbe helyezése a turisztikai desztináción túl, a rekreációs fejlesztések előtérbe helyezését, valamint az aprófalvas vidékek közti közlekedést is elősegíti.

4.3.3 A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások és a HFS összefüggései

A Zalai Falvakért Egyesület több olyan projekt koordináló szervezete, amely tematikájában, érintett témájában közel áll, a Helyi Fejlesztési Stratégia által is megoldandó problémákhoz. Az egyik ilyen projekt az **Együttműködés a Környezetvédelmi Fenntarthatóságért** program (KEOP 6.1.0). A projekt témakörei a társadalom és a környezet harmonikus viszonya, a gyümölcészet, a hagyományos gazdálkodási módok, az anyagtakarékosság, újrahasznosítás, az energiatakarékosság, megújuló energiák, a víztakarékosság, tudatos vízhasználat, a tudatos vásárlás, helyi termék, a humán együttműködések, helyi kisközösségek. A projektben rendezvényeken, workshopokon keresztül érik el a projekt célcsoportját, a fiatalokat, és a fiatal családokat. A program célcsoporton felüli egyéb résztvevő az partnertelepülések iskolások, a civil szervezetek, a témákban érdekelt szakemberek.

4.4 SWOT

<u>ERŐSSÉGEK</u>	<u>GYENGESÉGEK</u>
E1. növekvő együttműködési hajlam a térségi szereplők között (dinamizálása szükséges) E2. változatos táji adottságok (dombok, mély völgyek, patakokban, forrásokban, tavakban gazdag térség) E3. nagy kiterjedésű erdőterületek, melyek kedveznek az erdő- és vadgazdálkodásnak	Gy1. kevés élő példa a profit termelő vidéki gazdálkodás, bemutatására Gy2. a már meglévő turisztikai szolgáltatások többsége még mindig nem minőségi Gy3. gyenge marketing tevékenység Gy4. aprófalvas településszerkezet, elöregedő lakosság

<p>E4. biológiai sokféleség (gazdag flóra és fauna állomány)</p> <p>E5. több évszázados hagyományokra visszanyúló lekvár, méz, aszalt gyümölcs, szörp és tökmagolaj készítés</p> <p>E6. egyedi helyi termékek, gasztronómiai hagyományok</p> <p>E7. speciális termékek előállításához megfelelő mikroklíma (pl. gyógynövények)</p> <p>E8. megújuló energiaforrások egyre hangsúlyosabbak a térségben</p> <p>E9. gazdag épített és kulturális örökség</p> <p>E10. hagyományok felélesztése és továbbéltetése (fogathajtó versenyek, szüreti mulatságok, farsangi mulatságok, néphagyományokhoz, jeles napokhoz köthető rendezvények)</p> <p>E11. Leader+ és EMVA 2007-2013 időszakban szerzett forráslekötési tapasztalat</p> <p>E12. sok az egyéni és kisvállalkozás</p> <p>E13. alternatív jövedelemszerzési lehetőségek iránti fogékonyság</p> <p>E14. vendégszerető lakosság</p> <p>E15. hagyományokkal és népművészettel kapcsolatos gazdag ismeretanyag</p> <p>E16. kiváló adottságok az extenzív állattartásra, biogazdálkodásra</p> <p>E17. nagyszámú bejegyzett civil szervezetek</p> <p>E18. elmúlt években létrehozott turisztikai attrakciók (Boronapince felújítások, tófejlesztések, magyar rózsák kertje, műemlékek felújítása és célnak megfelelő hasznosítása [pl. Egervár várkastély]) által vonzott turisták</p>	<p>Gy5. fiatalság, képzett emberek elvándorlása (a képzettség megszerzése után az elvándorlás jellemző)</p> <p>Gy6. nincs összehangolt kommunikáció az egyes szolgáltatók között</p> <p>Gy7. szférák közötti (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezet) érdekellentétek</p> <p>Gy8. helyi termelők, turisztikai szolgáltatók közötti együttműködési bár formálisan létezik, aktivitása alacsony szintű (még nem követi a keresleti oldal élnkülését)</p> <p>Gy9. kevés helyi munkahely (az egyéni, illetve kisvállalkozók „csak” önfoglalkoztatást valósítanak meg, többletmunkahelyet nem teremtenek)</p> <p>Gy10. családi vállalkozások hiánya (az egyéni, illetve kisvállalkozók „csak” önfoglalkoztatást valósítanak meg, többletmunkahelyet nem teremtenek)</p>
<p>LEHETŐSÉGEK</p> <p>L1. országhatárok közelsége, mint könnyen elérhető potenciális „export”-piac</p> <p>L2. meglévő kerékpárutakra és a kerékpáros turizmus újra népszerűvé válása</p> <p>L3. témautak felértékelődése</p> <p>L4. nagy támogatottság a helyi termék, kézműves termék piacra jutásának elősegítésében, rövid ellátási láncok kialakítására</p> <p>L5. helyi termék piacok növekvő jelentősége</p> <p>L6. élő népi kismesterségek felértékelődése</p> <p>L7. bakancsos turizmus növekvő jelentősége</p> <p>L8. tájjellegű ételkülönlegességek és a zalai élő kulturális hagyományok (mint hungarikumok) térnyerését támogató országos kezdeményezések</p> <p>L9. Zalaegerszeg, mint megyeszékhely vonzáskörzete fejlesztéseiből eredő előnyök (kihasználhatósága)</p> <p>L10. élnkülő érdeklődés a biogazdálkodás, biotermékek, gyógynövénytermesztés iránt</p>	<p>VESZÉLYEK</p> <p>V1. komplex programfinanszírozás elmaradása</p> <p>V2. a lehetséges szereplők nem ismerik fel a komplex együttműködési projektekben, témautakhoz köthető fejlesztésekben való lehetőségeket</p> <p>V3. természeti környezet károsodása</p> <p>V4. épített környezet romlása, szakszerűtlen felújítása</p> <p>V5. meglévő turisztikai attrakciók elhanyagolása, állagromlása</p> <p>V6. nagyvárosok, illetve Ausztria, Szlovénia elszívó hatása</p> <p>V7. a vevők kényelmi szempontjai és a vásárlóerő romlása miatt nem keresettek a háztól értékesítő termelők, ill. nincs róluk megfelelő információ</p>

SWOT elemzés:

Hasznosítva a térség biológiai sokféleségben, fajgazdagságban (erdőterületek, gyógynövények, gyümölcsösök) és az érintetlen természeti környezetben rejlő erősségét, kombinálva azzal a lehetőséggel, hogy a meglévő kerékpárutakra és a kerékpáros turizmus újra népszerűvé vált, ill. nagy támogatottságnak örvendenek a helyi termék, kézműves tájjellegű szolgáltatások, rövid ellátási láncok kialakítására offenzív stratégia alakítható ki, melynek célja az élményturizmus fejlesztési, mely piacot nyit a helyi termékek számára és további támogatási források nélkül is hosszú távú megélhetési forrást biztosít a helyi közösségek számára.

A vázolt gyengeségek, mint például a fiatalság, képzett emberek elvándorlása; szférák közötti (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezet) érdekellentétek; ill. a tény, hogy nincs összehangolt kommunikáció az egyes szolgáltatók között párosul a nagyvárosok, ill. a szomszédos országok elszívó hatásának veszélyével. A fenti problémára elkerülő stratégiát kell alkalmazni, melynek célja a helyi közösségek megtartó erejének, ill. a településhez való kötődés fejlesztése.

Bár a térség egyik erőssége a kedvező természeti-ökológiai adottsága, ugyanakkor komoly külső veszélyt jelenthet a természeti környezet károsodása. A külső veszély elkerülésére védekező stratégia kerül alkalmazásra, melynek célja a helyi értékek megőrzésén alapuló innovatív fejlesztések (térségi mobil digitális érték- és élménytár) ösztönzése.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Ahogy a SWOT-tábla is mutatja, a térség bővelkedik jó minőségű, helyi termékekkel (aszalt gyümölcsök, lekvár, méz, tökmagolaj...), azonban a termelők többsége e tevékenységét őstermelőként, jövedelem kiegészítő tevékenységként végzi, így kevés árut állít elő. A piacra jutás is akadózik, a korábbi kezdeményezésekből megvalósított helyi termék elárúsító kisboltok Zalaegerszegen sem tudtak működni a tömegtermékekhez viszonyított magasabb ár és a gyér kereslet miatt. A falusi vendéglátóhelyek, turisztikai szolgáltatók viszont egyre inkább fogékonyak a polcaikra, asztalaikra kerülő, helyben megtermelt áruk iránt. Hiányzik a térségből, a helyi termelőket összefogó, jól működő szervezet, aki a kereslet és kínálati oldalt koordinálja. Szükség van továbbá olyan programokra, amelyek a piacra jutást elősegítik, valamint a fogyasztók érdeklődését felkeltik. A helyi termékek vásárlóerejének növelése érdekében az egyik stratégiai cél a szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása, mely idecsalogatja a fogyasztókat.

A térség természeti, illetve turisztikai adottságai jelentősek (természetes vizek, erdők, biológiai sokféleség, gyógynövény kertek, kerékpárutak...). A klimatikus viszonyok, a táji adottságok, a hagyományok lehetővé teszik a gyógynövények termesztését is. Az elmúlt 4 évben erre ismét megnőtt az érdeklődés, a réteken, természeti környezetben összeszedett gyógynövények szárítására,

felvásárlására. A probléma a növényismeret és a gyűjtési időpontok meghatározásával, valamint a gyűjtőpontok hiányából fakad. Szükség lenne bemutató területek kialakítására, képzések megtartására, amelyek segítségével, a fiatalok, hátrányos helyzetű csoportok bevonásával termelő egységek jöhetnének létre.

Hasonló a probléma az őshonos gyümölcsösök kialakításával. Az elmúlt években több mozgalom is indult az Órségben, Göcsejben még fellelhető őshonos gyümölcsfák fajtamegmentésére. Több kisebb génbank, ültetvény is létesült, amelyek majd alapanyagot biztosítanak a helyi termékeknek (aszalványok, gyümölcslik, lekvárok stb.) E témában is hiányoznak az ismereteket átadó képzések, a gyakorló területek. Az önkormányzatok, civil szervezetek aktivitására alapozva, a helyi ifjúság és a hátrányos helyzetű csoportok bevonásával stratégiai cél olyan programok kialakítása, amely egyben szolgálja a génbankok kialakítását, tudásátadást, valamint a fiatalok helyben tartását, a hátrányos helyzetű csoportok életfeltételeinek javítását (Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár).

A térség előnye a változatos domborzat, a gazdag élővilág, az országos és helyi szintű túraútvonalak, tematikus utak, kiépített kerékpárutak hálózata, amely lehetőséget adna több nap eltöltésére, aktív és passzív pihenésre. A túraútvonalakhoz köthetően kialakított szolgáltatások összhangja a térségben még nem felelő, a szolgáltatók közül kevesen kínálnak komplex turisztikai programokat. Megoldás lehetne a szolgáltatók közötti partnerségi kapcsolatok fejlesztése, közös, komplex programok kialakítása, a kerékpárutakhoz, túraútvonalakhoz köthető, kiegészítő, a bakancsos turizmust is kiszolgáló akár épített, akár promóciós jellegű fejlesztések megvalósítása.

Az energiaforrások hatékony felhasználására, a középületek energetikai korszerűsítésére, a megújuló energiaforrások használatára egyre nagyobb a kereslet. A HFS-hez kapcsolódó programok ezek megvalósítására lehetőséget adnak, azonban ezek pontszerű, csak egy-egy épületet, vagy települést érintő fejlesztések, amelyek komoly előkészítő tanulmányokat, terveket igényelnek. Hiányoznak azok a programok, amelyek segítségével akár nagyobb léptékű, több település összefogásával megvalósítható energiaudvarok jönnének létre vagy ezek megteremtéséhez szükséges előkészítő tanulmányokat, helyzetelemzéseket támogatnának.

A térségben sok a már működő egyéni és a mikrovállalkozás, akik 1-2 főt foglalkoztatnak. A fennmaradásukhoz, a megélhetésükhöz szükség lenne külső erőforrások bevonására, valamint olyan fejlesztésekre, amelyek révén új munkahelyek jöhetnének létre, innovatív szolgáltatásokra, termék és szolgáltatás fejlesztésre. Továbbá probléma a fiatalok helyben tartása, a helybeni megélhetés biztosítása. Hiányoznak azok a programok, amelyek révén a fiatalok mernek vállalkozást indítani, önállósulni. Ehhez szükség van a hiányszakmák felmérésére, a keresletre, mint a szolgáltató, mint a termelő szektor részéről (pl. turizmushoz köthető szervező feladatok ellátása vagy induló kőműves, villanyszerelő). A helyben élők identitástudatának növelése, helyi közösségek kialakulásának, fejlesztésének támogatása szintén stratégiai cél.

A HACS területén számos, a helyi termékekkel, gasztronómiával, hagyományokkal kapcsolatos programot, rendezvényt tartanak évről évre. A Göcsej térségében probléma, hogy ezek a gasztronómiai, a Göcsej ételkülönlegességét bemutató rendezvények főként Zalaegerszegen valósulnak meg (Mangalica fesztivál, Pálinka fesztivál...). Fontos lenne e rendezvények, programok, akár kiegészítő programok tartása a Göcsej nagyobb településein is, az itt élők identitásának megőrzése, a helyi hagyományok ápolása céljából.

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A Göcsej - Zala mente Leader Egyesület a 2003. évi CXXV. törvényben foglaltak alapján (az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról) követi az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elveit, ezért biztosítja azok érvényesülését a Stratégia végrehajtása során. Ezen felül a program figyelembe veszi a különböző diszkriminációval veszélyeztetett csoportok szükségleteit, ehhez kapcsolódóan a hátrányos helyzetű csoportokat a térségben a következőképpen azonosítottuk:

- tartós munkanélküliek
- helyi vállalkozások
- alulképzett személyek
- fogyatékkal élő személyek,
- kisebbségi csoportok tagjai,
- migráló személyek
- nyugdíjasok
- nők
- fiatal pályakezdők
- önfoglalkoztatók
- gyermekek

A fenti hátrányos helyzetű csoportok támogatását a kapcsolódó hazai és európai uniós források elérhetőségének javításával, tájékoztató rendezvények rendezésével, intézményi összefogással és közös programok megvalósításával kívánjuk elérni. A HACS nem csak, mint tanácsadó és koordináló szervezet, hanem mint célzott közösségi programokat megvalósító szervezet is van jelen a térségben. A programok tervezése során igyekszünk olyan közösségi projekteket megvalósítani, melyek részben közösségépítő szereppel bírnak, másrészt kisebb vagy nagyobb mértékben hozzájárulnak a települési társadalmi infrastruktúrák fejlesztéséhez.

A HFS-ben külön szempontot képez az esélyegyenlőséggel, a foglalkoztathatóság javításával kapcsolatos problémák kezelése, az alternatív segítő- és foglalkoztatási programok előkészítése a térség hátrányos helyzetű településein. A stratégia kiemelten kezeli a helyi közösségek erősítését, amelyek a hátrányos helyzetű csoportok segítésében talán a legnagyobb szerepet tudják játszani. Elsősorban a turisztikai fejlesztésekhez kapcsolt programok esetén szervező és szolgáltató munkahelyek jönnek létre, melyhez a munkanélküli, helyben lakó nők kaphatnak helyben való foglalkoztatásra esélyt.

Az esélyegyenlőségi szempontok biztosítása érdekében az intézkedések részletes kidolgozása során olyan jelentős módszertani eszközök kerültek alkalmazásra, mint például:

- az **ex-ante** értékelés a projektek kiválasztásánál, amely biztosítja az esélyegyenlőség megteremtését az egyes projektekben. Cél, hogy a megvalósuló projektek biztosítsák a hátrányos helyzetű csoportok (pl. hosszú ideje munkanélküli személyek, idősebb, iskolarendszerből kihulló, alulképzett, fogyatékkal élő személyek, kisebbségi csoportok tagjai, migráló személyek) integrálódását oly módon, hogy tevékenységeikkel munkalehetőséget teremtenek az ökoturizmusban, vagy más gazdasági kulcsterületen a régióban (pl. mezőgazdaság). Előnyben részesülnek azok a projektek, melyek
 - biztosítják a férfiak és nők közötti egyenlőséget (egyenlő munkáért egyenlő bért)
 - melyek munkahelyet teremtenek 45 év feletti vagy alacsonyabb végzettséggel rendelkező vagy fogyatékkal élő munkavállalók számára
- **a projektek folyamatos nyomon követése a megvalósítási szakaszban:** A programok eredményességéhez kapcsolódó információk begyűjtését a HACS által kialakított monitoring rendszer teszi lehetővé. A helyi akciócsoport által biztosított források felhasználásához kapcsolódóan évente egyszer kérdőíves felmérést végzünk. Nyomon követhető a térségben sikeresen megvalósított fejlesztések száma alapján, melyekről a visszajelzést a HACS és a helyi lakosság aktív kommunikációján és felméréseken, helyszíni látogatásokon alapszik, másrészt ezek hozzáadott értéke kimutatható az egyes statisztikai adatok elmérésével (munkanélküliségi ráta, migrációs mutatók, lakosság szám, vállalkozások száma, gazdasági mutatók).
- **minősítés a monitorig szakaszban:** a projektek megvalósításának ellenőrzése során kiemelt szempont a projektben vállalt esélyegyenlőségi elveknek való tényleges megfelelés igazolása. Amennyiben a projekt jelentősen eltér az esélyegyenlőségi szempontok tekintetében a vállaltaktól, azt szankcionálni szükséges.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

A természeti erőforrások megőrzése, az azokkal való fenntartható gazdálkodás, a természeti és kulturális értékek fejlesztése a XXI. században egyre inkább felértékelődő és egymással összefüggő stratégiai feladatok. A jó minőségű, biztonságos étellel történő élelmiszerellátás, a tájfenntartás, az ivóvízbázisok, a talajok, az élővilág, a jó környezeti állapot megőrzése, valamint a vidéki élet, a helyi közszolgáltatások előfeltételeinek megteremtése egész Európában a legfontosabb célok között szerepel. A vidéki területek gazdasági, foglalkoztatottsági, ökológiai, táj-és környezetvédelmi, kulturális és turisztikai funkciókat komplex módon, egy fenntartható egészként szükséges kezelni. A stratégia hozzájárul a vidéki térségek integrált fejlesztési irányaink támogatásához, bevonva a helyi közösségeket a fejlesztési folyamatokba.

A stratégia célja a települések fenntartható a helyi adottságokhoz illő, a helyi természeti, kulturális, társadalmi, gazdasági, környezeti és humánerőforrásokra támaszkodó fejlesztésének megvalósítása, ehhez kapcsolódó tevékenységek és programok támogatása.

A helyi erőforrásokhoz és adottságok igazodva Göcsej - Zala mente Leader Egyesület az alábbi fenntarthatósági elveket kezeli prioritásként:

Ökológiai gazdálkodás: Olyan gazdálkodási formák ösztönzése, mely a természetes biológiai ciklusokon alapulva, a növényvédő szerek mellőzésével folytatja gazdálkodási tevékenységét, ezzel hozzájárulva a természeti környezet védelméhez, biodiverzitás fenntartásához és a társadalom egészségének javításához.

Szelíd turizmus, ökoturizmus: Az ökoturizmus olyan felelős utazás természeti területekre, amely megőrzi a környezetet és fenntartja a helyi emberek jólétét.

Nevelés, szemléletformálás: helyi közösség és a látogatók számára is a természeti és kulturális értékek megismerése, elismerése, tiszteletben tartása.

Megújuló energiafelhasználás arányának növelése: Üvegház hatású gázok csökkentése, ehhez kapcsolódóan a megújuló energiafelhasználás növelése az iparban, mezőgazdaság, szolgáltató szektorban és a lakossági energia fogyasztás területén.

A fenntartható fejlődés elveinek biztosítása érdekében az intézkedések részletes kidolgozása során olyan jelentős módszertani eszközök kerültek alkalmazásra, mint például:

- az **ex-ante** értékelés a projektek kiválasztásánál, amely biztosítja a „fenntartható fejlődés előmozdítása megvalósulását az egyes projektekben. Cél, hogy a megvalósuló projektek biztosítsák a környezet magas szintű védelmét, és hogy hozzájáruljanak a környezeti szempontok érvényesüléséhez. Előnyben részesülnek azok a projektek, melyek
 - a zöld technológiák használatát ösztönzik, és amelyek a legmagasabb erőforrás-hatékonysággal rendelkeznek, és leginkább hozzájárulnak a fenntartható fejlődéshez;

- a lehető legkisebb negatív hatásokat fejthetnek ki a környezetre és az éghajlatra; a növény- és állatvilágra;
- a klímaváltozás elleni védelmet szolgálják (pl. ÜHG kibocsátás csökkentése);
- költséghatékony energiahasznosításúak (építési, felújítási munkálatokat is tartalmazó projektek esetén);
- **a projektek folyamatos nyomon követése a megvalósítási szakaszban:** A programok eredményességéhez kapcsolódó információk begyűjtését a HACS által kialakított monitoring rendszer teszi lehetővé. A helyi akciócsoport által biztosított források felhasználásához kapcsolódóan évente egyszer kérdőíves felmérést végzünk. Nyomon követhető a térségben sikeresen megvalósított fejlesztések száma alapján, melyekről a visszajelzés a HACS és a helyi lakosság aktív kommunikációján és felméréseken, helyszíni látogatásokon alapszik.
- **minősítés a monitorig szakaszban:** a projektek megvalósításának ellenőrzése során kiemelt szempont a projektben vállalt fenntarthatósági elveknek való tényleges megfelelés igazolása. Amennyiben a projekt jelentősen eltér a fenntarthatósági szempontok tekintetében a vállaltaktól, azt szankcionálni szükséges.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A korábbi évek (2008-2012) stratégiai tervezése során több olyan célterület került megfogalmazásra, melyek finanszírozási oldala többnyire csak a külső erőforrások bevonásával számolt.

A 2013. évre szakítottunk ezzel a gyakorlattal és a térség jövőképeinek meghatározásakor a HVS felülvizsgálatakor a fő motívummá vált, hogy a fennálló problémák megoldási javaslatainál nem a külső erőforrások kizárólagos bevonásával kell, hogy számoljon a térség, hanem a belső értékek aktivizálásával kell, hogy fenntartható fejlesztések szülessenek.

Felismertük, hogy a helyi termékek piacainak mobilizálásával, a helyi termékek előállítóinak segítségével a mikro vállalkozók fejlesztési elképzeléseinek támogatásával valósulhat meg a térség népességmegtartó erejének növelése, a helyben való boldogulás segítése, a helyi termékek és szolgáltatások arányának növekedése az össz fogyasztáson belül. Nagyon fontos erőforrást jelent az együttműködés, a helyi társadalom és a gazdaság szereplői közt, és az egyes települési közösségekhez tartozók közt is.

A jelen stratégia legnagyobb innovációját (a térség korábbi stratégiai terveihez, a jelen Vidékfejlesztési Programban megfogalmazott intézkedésekkel összhangban) az jelenti, hogy az eddig pontszerűen megjelenő fejlesztések, szolgáltatások megszűntek, és megindult a hálózatosodás, vagyis a tematikus, de mégis összefüggő szolgáltatások fejlesztése a térségi turisztika terén. Ez a

stratégia lehetővé teszi, hogy az egyes fejlesztések összekapcsolódva kifejtsék szinergikus hatásukat, és javítsák az egységnyi ráfordítással elért eredményeket.

Továbbá innovatív elemnek számít a kifejezetten a megújuló energiák alkalmazását és bemutatását célzó "Zöld témaút" is.

A Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár, amely mintegy „Kulturális Élmény Planetáriumként” funkcionál majd.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

A jövőben a fejlesztési programokon keresztül meg kell valósítani a települések fenntartható, a helyi adottságokhoz illő, a helyi természeti, kulturális, társadalmi, gazdasági, környezeti és humán erőforrásokra támaszkodó fejlesztését.

Célunk, hogy a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület települései olyan térséget alkossanak, ahol:

- környezettudatos, aktív és együttműködő partnerek élnek
- a helyi problémákra a térségben lévő közösségek összefogáson alapuló válaszokat adnak
- a térségben lévő emberek, családok helyben szeretnének élni, a jövőjüket a közösség területén felépíteni
- a helyi fogyasztáson belül növekedni fog a helyi termékek és szolgáltatások aránya
- a megerősödő helyi vállalkozások biztosítani tudják a helyben való foglalkoztatást
- a meglévő belső értékekre önellátó és öfenntartó helyi közösségek épülnek.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

A Göcsej – Zala mente Leader Egyesület fő célkitűzése a térség alkalmazkodóképességének növelése a helyi erőforrásokra épülő, közösség-központú fejlesztési folyamatok elindításával.

A fejlesztések támogatása által olyan térséget szeretnénk felépíteni, ahol a helyi igények kielégítése elősegíti a térség gazdasági-társadalmi fejlődését, a környezettudatos és közösségre épülő fejlesztések által a környezetünk védelmét, a biológiai és építészeti sokféleség megőrzését és bemutatását.

	Átfogó cél(ok)
1.	Értékalapú térség- és gazdaságfejlesztés

2. Öfenntartó és **önellátó** közösségek fejlesztése

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Célértékek
1.	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása (KOTTA intézkedések – 1-2-3-4-5-6)	Turisztikai attrakciók kínálatának bővülése (megvalósult fejlesztések száma) (db)	42
		Eltöltött vendégéjszakák számának növekedése	+2,5%-os növekedés
		Új munkahelyek (FTE)	5
2.	A helyben élők identitástudatának növelése, helyi közösségek kialakulásának, fejlesztésének támogatása (KÖZÜGY intézkedés)	Helyi közösségfejlesztő eseményeken résztvevők száma (fő)	750
3.	A helyi értékek megőrzésén alapuló fejlesztések támogatása (HELYIÉRTÉK intézkedés)	A Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár szolgáltatásait igénybe vevők száma (fő/év)	1.000
		A Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása által érintett lakosság szám (fő)	21.296
4.	Lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül (MIKRO intézkedés)	Megőrzött munkahelyek (FTE)	10

42

	Intézkedések (beavatkozási területek)	Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ¹			
		1.	2.	3.	4.
1.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások)	X			

¹ Egy intézkedés több célhoz is hozzájárulhat. Jelölje X-szel!

	fejlesztése) 1 LOVAS				
2.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 2 VADÁSZ	X			
3.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 3 GASZTRO	X			
4.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 4 BAKANCSOS ÉS KERÉKPÁROS	X			
5.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 5 APITERÁPIA	X			
6.	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 6 MEGÚJULÓ	X			
7.	KÖZÜGY (Közösségfejlesztő, együttműködést és hálózatosodást fejlesztő projektek támogatása)		X		
8.	HelyiÉRTÉK (Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása)			X	
9.	MIKRO (Lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül)				X
10.	Helyi fejlesztési stratégiák elkészítése (VP 19.1.1.)	X	X	X	X
11.	Helyi akciócsoportok működési és térszervezési feladatai (VP 19.4.1)	X	X	X	X
12.	Térségek közötti nemzetközi együttműködések (VP 19.3.1)	X	X		X
13.	Helyi gazdaságfejlesztés (TOP-1.1.3)	X	X		X
14.	A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (TOP-1.4.1)	X	X		
15.	Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál (TOP-3.2.1)		X		
16.	Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (TOP-4.1.1)		X		
17.	Helyi közösségi programok megvalósítása (TOP-5.3.1)	X	X	X	

A választott célok szöveges indoklása:

Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása:

Térségünk turisztikai potenciálja magas, a kulturális és természeti értékek választéka rendkívül széles (részletes bemutatás a 20. oldalon), azonban a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások színvonala még nem megfelelő, ill. a kapcsolódó marketing és kommunikációs tevékenység nem összehangolt.

Célunk a turisztikai szegmens fejlesztése, élő és követhető példák kialakítása a vidéki gazdálkodás, életmód, gasztronómiai hagyományok bemutatására. A cél elérésével javítható a térség foglalkoztatása (különösen a hátrányos helyzetűek: 45 év feletti, nők, pályakezdők) és a vállalkozói kedv, csökkenthető a nagyvárosok és a szomszédos országok elszívó hatása.

A cél elérése érdekében 6 intézkedés került nevesítésre, melyek a turizmus egy-egy szegmensének térségbeli fejlődését segítik elő külön-külön, míg együttesen elősegítik a térség turisztikai imázsának javulását, a gazdaság fejlődését, a foglalkoztatás bővülését, az idegenforgalom növekedését.

A helyben élők identitástudatának növelése, helyi közösségek kialakulásának, fejlesztésének támogatása:

Élhető közösségi terek kialakításával egyrészt csökken a nagyvárosok és a szomszédos országok elszívó hatása. Másrészt az egyes szférák közötti (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezet) érdekellentétek rendezésére is platformot jelenthet.

Helyi értékek megőrzésén alapuló fejlesztések támogatása:

Az intézkedéssel célunk a kulturális és természeti örökségünk védelme, a turisztikai szolgáltatások minőségének javítása. A cél elérése hozzájárul az összehangolt kommunikáció megteremtéséhez az egyes szolgáltatók között.

Lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül:

Az intézkedés célja a helyi mikrovállalkozások fejlesztéseinek támogatása versenyképességük javítása, egyben a térség gazdasági potenciáljának kiaknázása, erősítése érdekében.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

8.1.1 LEADER-ből megvalósuló intézkedések

1.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
KOTTA 1 LOVASTURIZMUS	
(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése – Lovas turisztikai szolgáltatások létrehozása, fejlesztése)	
2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása a turisztikai imázs javítása.

3. Indoklás, alátámasztás	Jelen felhívás célja a lovas turisztikai szolgáltatások létrehozásának támogatása, melyek során olyan élménypontok kerülnek kialakításra, melyek a lovaglás lehetőségeire alapozva egy újfajta, innovatív turisztikai potenciált hoznak létre a térségben. A turisztikai kínálat lovagoltatás jellegű bővítésével növelhető lenne a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a vendéglátó egységek, turisztikai szolgáltatók forgalma, ez által a munkahelyfenntartás / munkahely létrehozás.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek a lovagoltatás tevékenységre alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”. <ul style="list-style-type: none"> – Épület / építmény létesítése vagy felújítása, bővítése – Eszközbeszerzés – Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása – Marketing – Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek – Projektmenedzsment – Rendezvényszervezés – Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACS honlapján. <u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő. <u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű

	és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus hálózatok fejlesztése támogatható.
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599) - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p>

- A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító.
- A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni.
- Az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, őstermelő.
- a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig
- részletes és megalapozott Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek
- a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség

Egyéb fontos információk:

- Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az

	<p>egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről. <p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a fejlesztés településének lakosság száma 2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján 3. Az építési, felújítási tevékenység megújuló energiával kapcsolatos beruházást is tartalmaz. 4. a projekt által létrehozott munkahelyek száma 5. Beruházás komplexitása 6. (részletes és megalapozott) Üzleti Terv/Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége 7. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 8. a fejlesztés több települést érintő hatással bír 9. a projekt által a térségben még nem működő, új szolgáltatás valósul meg 10. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat 11. a fejlesztés együttműködésben valósul meg
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 10.419.908 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 500.000 – 3.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév – 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőidőpont elérését követő 30 nap!</p>

10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 4-21 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 1-5 db - civil szféra: 2-10 db - vállalkozói / magán szféra: 1-6 db
--------------------------	--

2.	
<p>1. Az intézkedés megnevezése:</p> <p>KOTTA 2 VADÁSZTURIZMUS</p> <p>(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése – Vadász turisztikai szolgáltatások létrehozása, fejlesztése)</p>	
2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása a turisztikai imázs javítása.
3. Indoklás, alátámasztás	Jelen felhívás célja a vadász turisztikai szolgáltatások létrehozásának támogatása, melyek során olyan élménypontok kerülnek kialakításra, melyek a vadászati lehetőségeire alapozva egy újfajta, innovatív turisztikai potenciált hoznak létre a térségben. A turisztikai kínálat vadászati jellegű bővítésével növelhető lenne a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a vendéglátó egységek, turisztikai szolgáltatók forgalma, ez által a munkahelyfenntartás / munkahely létrehozás. Mindezek alapján követelmény, hogy a beruházás révén minimum egy új munkahely kerüljön létrehozásra.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	<p>Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek a vadászati tevékenységre alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Épület / építmény létesítése vagy felújítása, bővítése - Eszközbeszerzés - Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása - Marketing - Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek - Projektmenedzsment

	<ul style="list-style-type: none"> - Rendezvényszervezés - Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACS honlapján.</p> <p><u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus hálózatok fejlesztése támogatható.</p>
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi

	<p>személy (552)</p> <ul style="list-style-type: none"> - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599) - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
<p>7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek</p>	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító. - A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint. - A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni. - Az intézkedésre csak olyan mikroállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, őstermelő. - a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig

- részletes és megalapozott Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek
- a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség

Egyéb fontos információk:

- Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell.
- A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesetnie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről.

Kiválasztási kritériumok:

1. a fejlesztés településének lakosság száma
2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján
3. Az építési, felújítási tevékenység megújuló energiával kapcsolatos beruházást is tartalmaz.
4. a projekt által létrehozott munkahelyek száma
5. (részletes és megalapozott) Üzleti Terv/Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége
6. Legalább részleges akadálymentesítés történik.
7. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében
8. a fejlesztés több települést érintő hatással bír
9. a projekt által a térségben még nem működő, új

	<p>szolgáltatás valósul meg</p> <p>10. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat</p> <p>11. a fejlesztés együttműködésben valósul meg</p>
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 60.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 5.000.000 – 60.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév - 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 1-12 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> – önkormányzati szféra: 0-4 db – civil szféra: 1-4 db – vállalkozói / magán szféra: 0-4 db

3.	
<p>1. Az intézkedés megnevezése:</p> <p>KOTTA 3 GASZTROTURIZMUS</p> <p>(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése – Gasztró turisztikai szolgáltatások létrehozása, fejlesztése)</p>	
2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása a turisztikai imázs javítása.
3. Indoklás, alátámasztás	Jelen felhívás célja a gasztró turisztikai szolgáltatások létrehozásának támogatása, melyek során olyan élménypontok kerülnek kialakításra, melyek a gasztronómia lehetőségeire alapozva egy újfajta, innovatív turisztikai potenciált hoznak létre a térségben. A turisztikai kínálat gasztronómiai jellegű bővítésével

	növelhető lenne a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a vendéglátó egységek, turisztikai szolgáltatók forgalma, ez által a munkahelyfenntartás / munkahely létrehozás.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	<p>Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek a gasztronómiára alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Épület / építmény létesítése vagy felújítása, bővítése – Eszközbeszerzés – Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása – Marketing – Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek – Projektmenedzsment – Rendezvényszervezés – Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACCS honlapján.</p> <p><u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus hálózatok fejlesztése támogatható.</p>
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> – helyi önkormányzat (321) – helyi önkormányzati költségvetési szerv (322)

	<ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599) - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló

tízejegű azonosító.

- A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni.
- Az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, őstermelő.
- a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig
- részletes és megalapozott Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek
- a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség

Egyéb fontos információk:

- Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell.
- A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesztenie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről.

	<p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a fejlesztés településének lakosság száma 2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján 3. legalább részleges akadálymentesítés történik 4. a projekt által létrehozott munkahelyek száma 5. (részletes és megalapozott) Üzleti Terv/Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége 6. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 7. a fejlesztés több települést érintő hatással bír 8. a projekt által a térségben még nem működő, új szolgáltatás valósul meg 9. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat 10. a fejlesztés együttműködésben valósul meg 11. a beruházás komplexitása
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 10.419.908 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 500.000 – 3.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév - 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 4-21 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 1-6 db - civil szféra: 2-10 db - vállalkozói / magán szféra: 1-5 db

4.

1. Az intézkedés megnevezése:

KOTTA 4 BAKANCSOS/KERÉKPÁROS TURIZMUS

(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése –

Bakancsos és/vagy kerékpáros túraútvonalak szolgáltatás kialakítása, vagy meglévő szolgáltatás továbbfejlesztése)

58

2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása.
3. Indoklás, alátámasztás	Jelen felhívás célja a bakancsos és kerékpáros turisztikai szolgáltatások létrehozásának támogatása, melyek során olyan élménypontok kerülnek kialakításra, melyek a bakancsos és kerékpáros túraútvonalak lehetőségeire alapozva egy újfajta, innovatív turisztikai potenciált hoznak létre a térségben. A turisztikai kínálat bakancsos és kerékpáros jellegű bővítésével növelhető lenne a térségben eltöltött vendégéjszakák száma, a vendéglátó egységek, turisztikai szolgáltatók forgalma, ez által a munkahelyfenntartás / munkahely létrehozás.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek a bakancsos és kerékpáros túraútvonalakra alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”. <ul style="list-style-type: none"> – Épület / építmény létesítése vagy felújítása, bővítése – Eszközbeszerzés – Tájékoztatás és nyilvánosság biztosítása – Marketing – Projekt előkészítéshez kapcsolódó tevékenységek – Projektmenedzsment – Rendezvényszervezés – Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így

	<p>egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACCS honlapján.</p> <p><u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus hálózatok fejlesztése támogatható.</p>
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)

	<ul style="list-style-type: none"> - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
<p>7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek</p>	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító. - A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint. - A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni. - Az intézkedésre csak olyan mikroállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, őstermelő. - a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig - részletes és megalapozott Üzleti Terv / Működtetési és fenntarthatósági Terv - a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolhatóként nem nevesített – mellékletek - a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség <p>Egyéb fontos információk:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható. - Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el. - Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el. - A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell. - A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesetnie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről. <p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a fejlesztés településének lakosság száma 2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján 3. Az építési, felújítási tevékenység megújuló energiával kapcsolatos beruházást is tartalmaz. 4. a projekt által létrehozott munkahelyek száma 5. (részletes és megalapozott) Üzleti Terv/Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége 6. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 7. a fejlesztés több települést érintő hatással bír 8. a projekt által a térségben még nem működő, új szolgáltatás valósul meg 9. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat 10. a fejlesztés együttműködésben valósul meg 11. a beruházás komplexitása
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 27.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 500.000 – 1.000.000 Ft</p>

	<p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév – 2019. II. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 27-54 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 13-26 db - civil szféra: 10-20 db - vállalkozói / magán szféra: 4-8 db

5.	
<p>1. Az intézkedés megnevezése:</p> <p>KOTTA 5 APITERÁPIÁS TURIZMUS</p> <p>(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése – Apiterápiás egészségturisztikai szolgáltatások létrehozása)</p>	
2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása.
3. Indoklás, alátámasztás	<p>Térségünkben a fellelhető turisztikai attrakciók száma magas, ám ezek nincsenek megfelelően kihasználva: az itt töltött vendégéjszakák száma alacsony, a vendégek átlagosan 2,75 napot töltenek a térségben.</p> <p>Az intézkedés célja szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók, „élménypontok” kialakítása a turisztikai imázs javítása érdekében az apiterápiás egészségturisztikai szolgáltatások létrehozása által.</p> <p>Napjainkban egészségünk megőrzése egyre fontosabb szerepet játszik, ahogy a turizmus is fontos része a gazdaságnak egy település/térség „életében”. Az apiterápia egészségünk</p>

	<p>megőrzésének egyik eszköze, melynek turisztikai jellegű „hasznosítása” még nem jellemző térségünkben.</p> <p>Az intézkedés segítségével olyan innovatív, apiterápiára alapozott projektek valósulhatnak meg, melyek hozzájárulnak a térség turisztikai vonzerejének növeléséhez (gazdaságfejlesztő szerep), az emberek egészségének megőrzéséhez, továbbá munkahelyteremtő hatással is bírnak.</p>
<p>4. A támogatható tevékenység területek meghatározása</p>	<p>Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek az apiterápiára alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Épület / építmény létesítése, felújítása vagy bővítése - Eszközbeszerzés - Tájékoztatás és nyilvánosság - Projektelőkészítés - Projektmenedzsment - Marketing - Rendezvény - Projektszintű könyvvizsgálat
<p>5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás</p>	<p>A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACS honlapján.</p> <p><u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus</p>

	hálózatok fejlesztése támogatható.
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Működtetési és fenntarthatósági Terv / Üzleti Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló

tízjegyű azonosító.

- A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni.
- a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig
- részletes és megalapozott Működtetési és fenntarthatósági Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek
- a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség

Egyéb fontos információk:

- Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el.
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell.
- A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesztetnie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről.

Kiválasztási kritériumok:

1. a fejlesztés településének lakosság száma
2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján

	<p>3. a projekt által létrehozott munkahelyek száma</p> <p>4. (részletes és megalapozott) Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége</p> <p>5. a fejlesztés együttműködésben valósul meg</p> <p>6. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében</p> <p>7. a fejlesztés több települést érintő hatással bír</p> <p>8. a projekt által a térségben még nem működő, új szolgáltatás valósul meg</p> <p>9. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat</p>
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 43.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 5.000.000 – 20.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév – 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 2-9 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 0-4 db - civil szféra: 2- 5 db

6.

1. Az intézkedés megnevezése:

KOTTA 6 MEGÚJULÓ ENERGIÁS TURIZMUS

(Komplex térségi és tematikus szolgáltatások fejlesztése –

Megújuló energiák alkalmazásának komplex bemutatására irányuló tematikus fejlesztés)

2. Specifikus cél	Szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása, a turisztikai imázs javítása.
-------------------	--

3. Indoklás, alátámasztás	<p>Térségünkben a fellelhető turisztikai attrakciók száma magas, ám ezek nincsenek megfelelően kihasználva: az itt töltött vendégéjszakák száma alacsony, a vendégek átlagosan 2,75 napot töltenek a térségben.</p> <p>Az intézkedés célja szálláshelyhez nem köthető, „élmény” turisztikai attrakciók fejlesztése, élménypontok kialakítása a turisztikai imázs javítása érdekében a megújuló energiák alkalmazásának komplex bemutatására irányuló tematikus fejlesztések támogatása által.</p> <p>Napjainkban a megújuló energiák alkalmazása egyre nagyobb szerepet játszik, ugyanakkor ezek turisztikai jellegű „hasznosítása” még nem jellemző. Akciócsoportunk mindig is kiemelt figyelmet fordított a megújuló energiákra: jelenleg egyik fontos feladatnak a turisztikai potenciál kibővítését tartjuk a megújuló energiákra alapozott projektek elősegítésének támogatásával.</p> <p>Az intézkedés segítségével olyan innovatív, „zöld” energiá(k)ra alapozott projektek valósulhatnak meg, melyek hozzájárulnak a térség turisztikai vonzerejének növeléséhez (gazdaságfejlesztő szerep), továbbá munkahelyteremtő hatással bírnak.</p>
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	<p>Az intézkedés céljának elérése érdekében olyan tevékenységek támogathatóak, melyek a „zöld” megújuló energiá(k)ra alapozva hoznak létre új turisztikai attrakciót, „élménypontot”.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Épület / építmény létesítése, felújítása vagy bővítése - Eszközbeszerzés - Tájékoztatás és nyilvánosság - Projektelőkészítés - Projektmenedzsment - Marketing - Rendezvény - Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>A turizmus fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisléptékű beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. A turizmus helyi erőforrásokra alapozó, azokhoz maximálisan illeszkedő fejlesztése kimondottan LEADER sajátosság, így</p>

	<p>egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACS honlapján.</p> <p><u>VP 6.2 és 6.4 lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> a GINOP 7. intézkedésében csak a megyehatáron átnyúló országos és/vagy nemzetközi jelentőségű és központi koordinációt igénylő fejlesztések és tematikus hálózatok fejlesztése támogatható.</p>
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - egyéb sportszövetség (516) - egyéb szövetség (517) - sportegyesület (521) - vallási tevékenységet végző szervezet (525) - polgárőr egyesülte (526) - nemzetiségi egyesület (528) - egyéb egyesület (529) - bevett egyház (551) - elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - egyesülés (591) - egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet (599)

	<ul style="list-style-type: none"> - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Működtetési és fenntarthatósági Terv / Üzleti Terv megalapozottsága - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító. - A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint. - A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni. - a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig - részletes és megalapozott Működtetési és fenntarthatósági Terv / Üzleti Terv - a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek - a támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség <p>Egyéb fontos információk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Marketing, illetve rendezvény költség önállóan nem támogatható.

	<ul style="list-style-type: none"> - Marketing költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el. - Rendezvény költség csak az összes projekt költség 10%-áig számolható el. - A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához kötelező jelleggel csatolnia kell. - A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesetnie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről. <p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a fejlesztés településének lakosság száma 2. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján 3. a projekt által létrehozott munkahelyek száma 4. (részletes és megalapozott) Működtetési és fenntarthatósági Terv / Üzleti Terv minősége 5. a fejlesztés együttműködésben valósul meg 6. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 7. a fejlesztés több település érintő hatással bír 8. a projekt által a térségben még nem működő, új szolgáltatás valósul meg 9. a projekt pozitívan érinti a hátrányos helyzetű csoportokat
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 43.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 75%</p> <p>A projektméret korlátai: 2.000.000 – 10.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége:</p> <p>2018. I. félév – 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p>

	<p><u>További fontos információ:</u></p> <p>A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 4-22 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 0-7 db - civil szféra: 4-12 db - vállalkozói / magán szféra: 0-3 db

7.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
KÖZÜGY	
(Közösségfejlesztési, együttműködést és hálózatosodást fejlesztő projektek támogatása)	
2. Specifikus cél	A konstrukció célja a helyben élők identitástudatának növelése, helyi közösségek kialakulásának, fejlesztésének támogatása.
3. Indoklás, alátámasztás	Az akciócsoportot három térség alkotja, melyek mindegyike gazdag kulturális örökséget mondhat magáénak. Minden településen élnek olyan emberek, akik feladatuknak érzik a helyi közösség erősítését és a közösségi élet fellendítését, mely rendkívül fontos a helyben maradás érdekében. Alapvető feladat a meglévő sokszínű kulturális örökség ápolása, gondozása. A helyi közösségek erősítéséhez, a közösségtudat kialakulásához és megéléséhez nem áll rendelkezésre elegendő forrás, így sokszor a közösségi élet szempontjából alapvető fejlesztések sem tudnak megvalósulni. Nem alakulnak ki kulturált, megfelelő infrastruktúrával bíró találkozóhelyek, közösségi terek. A közösségek fejlődését, erősödését szolgáló intézkedés keretében megvalósuló projektek elősegítik a közösségi élet fejlődését, javítják a települések lakosságmegegyeztető erejét, egyben a lakosság településhez való kötődését, a kulturális örökség megőrzését, ápolását.
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	Támogatható olyan közösségfejlesztő tevékenység, amely által új közösségi tér kialakítása vagy a meglévő felújítása valósul meg.

	<p>Támogatható tevékenység a fejlesztési cél érdekében: építés, felújítás, rendezvény, workshop.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eszközbeszerzés - Telekhatáron belüli kisléptékű infrastruktúra fejlesztés - Épület / építmény létesítése, vagy felújítása, bővítése - Tájékoztatás és nyilvánosság - Marketing költségek - Projektmenedzsment - Rendezvényszervezés - Projekt előkészítés - Egyéb szolgáltatások - Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>A helyi közösségek fejlesztése a VP fejlesztési célja is, ugyanakkor kisebb, kevésbé komplex beruházások csak a LEADER-ből támogathatóak. Az önkormányzattal való együttműködés maximálisan biztosítja az „alulról jövő építkezés” elvének érvényesülését, amely a LEADER egyik alapköve, így egyértelműen elkülönül minden más fejlesztési forrástól. A lehatárolást elősegíti az is, hogy a pályázók kötelesek előzetesen a Helyi Akciócsoporttal konzultálni a tervezett projektről, továbbá kötelesek a megvalósult fejlesztést bemutatni a HACS honlapján.</p> <p><u>VP 7.2 és 7.4 lehatárolás:</u> az intézkedés keretében csak olyan fejlesztés támogatható, amely a VP 7.2, illetve 7.4 intézkedésben nem támogatható.</p> <p><u>TOP lehatárolás:</u> az intézkedés keretében nem támogathatóak a TOP-ban megfogalmazott önkormányzati közszolgáltatásokhoz (egészségügyi alapellátó rendszer, szociális alapszolgáltatások, helyi szintű humán közszolgáltatások) kapcsolódó fejlesztések.</p>
6. Jogosultak köre	<p>Támogathatóak az akciócsoporthoz tartozó településeken működő önkormányzatok, civil szervezetek, nonprofit kft.-k, egyházak.</p> <p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vallási tevékenységet végző szervezet (525)

	<ul style="list-style-type: none"> - Polgárőr egyesület (526) - Nemzetiségi egyesület (528) - Bevett egyház (551) - Egyéb egyesület (529) - Elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személy (552) - Közalapítvány (561) - Egyéb alapítvány (569) - Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572) - Egyesülés (591) - Helyi önkormányzat (321) - Helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - Helyi önkormányzatok társulása (327) - Helyi nemzetiségi önkormányzat (371) - Helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (372) - Egyéb szövetség (517)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos fejlesztések támogatása <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító. - A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint. - A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni. - A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában nincs lehetőség. - a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy

fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig

- részletes és megalapozott Működtetési és Fenntarthatósági Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek

Egyéb fontos információk:

- Marketing költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 5%-áig számolható el.
- A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához csatolnia kell.
- A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétesetnie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről.
- Egy településen legfeljebb 2 projekt kerülhet támogatásra és valósulhat meg a 2014-20-as időszakban jelen intézkedés keretében. Amennyiben a támogathatónál több pályázat kerül beküldésre egy településről, úgy a tartalmi vizsgálatot követően csak a jobb minőségű, indokoltabb projekt lesz támogatva.

Kiválasztási kritériumok:

- 1. A fejlesztés megvalósításának helye a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján
- 2. A projekt során legalább részleges akadálymentesítés valósul meg.
- 3. A projekt munkahelyteremtő hatással bír
- 4. Működtetési és fenntarthatósági terv
- 5. A pályázó közreműködött a HFS elkészítésében:

	<p>projektgyűjtő adatlap beküldésével, fejlesztési elképzelés személyes egyeztetésével, vagy a HFS tervezésekor megtartásra került 4 fórum (Gellénháza / Zalalövő / Csonkahegyhát / Gősfá) egyikén való részvételével.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6. A projekt együttműködő partner/partnerek bevonásával valósul meg - 7. A projekt részeként közösségfejlesztő rendezvény és/vagy workshop valósul meg. - 8. A fejlesztés több települést érintő közösségfejlesztő hatással bír. - 9. A településen lévő fejlesztés lakosság száma - 10. A projekt hátrányos helyzetű csoportok aktív és valószínű bevonásával valósul meg.
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 100.250.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 85%</p> <p>A projektméret korlátai: 1.000.000 – 10.000.000 Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége: 2018. I. félév – 2019. II. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u> A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 11-101 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 11-90 db - civil szféra: 0-11 db

8.

1. Az intézkedés megnevezése:

HELYIÉRTÉK**(Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása)**

2. Specifikus cél	A konstrukció célja a helyi értékek megőrzésén alapuló innovatív fejlesztések támogatása.
3. Indoklás, alátámasztás	<p>A Göcsej-Zala mente térség rendkívül gazdag természeti, építészeti, kulturális és biológiai értékekben, melyek megőrzése, s mások számára történő bemutatása alapvető fontosságú egyrészt a helyi lakosság, másrészt a „külső” látogatók számára egyaránt. Zala megye települési és megyei értéktárai folyamatosan bővülnek, a megyében régi gyűjtésekből rögzítésre került mintegy 13.000! népdal, egyedülálló kincs országos viszonylatban is (a Kárpát-medencében mintegy 300.000 rögzített népdal lelhető fel), ezen értékek digitalizálása feszítő igény és kötelesség. Az akciócsoport mindhárom térsége egyedülálló, sokszínű „szellemi és tárgyi” örökséggel rendelkezik a népviselet és néptánc kultúra területén is, melynek feltérképezése és digitális adattárba rendezése nélkülözhetetlen. Nem csak „HelyiÉRTÉK”-et képvisel, de gazdasági – elsősorban turisztikai – fellendülést is jelenthet a korábban kihasználatlan potenciál kiaknázása által. Az intézkedés által összeírásra és közös adatbázisba kerülnek Göcsej (18), Zalavölgye (14) és Észak-Nyugat Zala (14) térségben lévő települések „kincsei”, javul a térség turisztikai megítélése, több turista keresi fel településeinket és ezzel is erősödik a helyi identitás és értékismeret.</p>
4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	<p>Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása (ennek érdekében eszköz- és gépbeszerzés, szoftver vásárlás és fejlesztés, gyűjtő- és digitalizál munka, tematikus virtuális valóság tartalmak létrehozása és szerkesztése, filmkészítés, -szerkesztés, kiadvány, honlap, marketing) - Tájékoztatás és nyilvánosság - Projektelőkészítés költségei - Projektmenedzsment - (Záró)rendezvény

	- Projektszintű könyvvizsgálat
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	A Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása egyedi cél a térségben, a VP-ben nem jelenik meg, így egyértelműen lehatárolható, a VP-t kiegészítő intézkedésről van szó. A térség minden települését érintve, teljes együttműködésben valósul meg.
6. Jogosultak köre	GFO kód alapján a jogosultak köre: <ul style="list-style-type: none"> - helyi önkormányzat (321) - helyi önkormányzati költségvetési szerv (322) - helyi önkormányzatok társulása (327) - területfejlesztési önkormányzati társulás (328) - közalapítvány (561) - egyéb alapítvány (569) - nonprofit korlátolt felelősségű társaság (572)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innovatív megoldások előnyben részesítése - a fejlesztés az akciócsoport egy térségének összes települését érinti <p>Jogosultsági kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító. - A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint. - A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni. - A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában nincs lehetőség. - a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy

	<p>fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig</p> <ul style="list-style-type: none"> - részletes és megalapozott Működtetési és fenntarthatósági Terv - a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – melléletek <p>Egyéb fontos információk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rendezvény költség önállóan nem támogatható. - Projektenként 1 db (záró)rendezvény megvalósítása számolható el, az összes költség maximum 5%-áig. - A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához csatolnia kell. - A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről. <p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (részletes és megalapozott) Működtetési és fenntarthatósági Terv minősége 2. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 3. a projekt korszerű digitális technológiák alkalmazásával valósul meg 4. a projekt által nem megszokott – újszerű (innovatív) – módon kerülnek bemutatásra a települések értékei 5. a projekt a GZMLE három térségének egyikének valamennyi települését bevonja a megvalósításba 6. a projekt által érintett lakosság szám eléri az 5000 főt
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 54.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 85%</p> <p>A projektméret korlátai: 18.000.000 Ft/projekt</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége:</p> <p>2018. I. félév – 2019. I. félév</p> <p>Az elbírálás módja: szakaszos</p> <p><u>További fontos információ:</u></p> <p>A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!</p>
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 3 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - önkormányzati szféra: 2 db - civil szféra: 1 db

9.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
MIKRO	
(Lokális gazdaságfejlesztés a mikrovállalkozásokon keresztül)	
2. Specifikus cél	A konstrukció célja a helyi gazdaság fejlesztése a nem mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások támogatásával.
3. Indoklás, alátámasztás	<p>Jelen felhívás alapvető célja a helyi gazdaság fejlesztése a mikrovállalkozások, egyéni vállalkozások versenyképességének javítása, a helyi munkahelyek megtartásának elősegítése által. A helyi vállalkozásokra jellemző a tőkehiány, nincsenek anyagi tartalékaik a fejlesztések megvalósítására, ugyanakkor elavult eszközparkkal rendelkeznek, továbbá nem költenek marketingre, szakképzésre, tanácsadásra. Megerősítésük érdekében szükséges az eszközvásárlás, ingatlan-felújítás, telephely-fejlesztés támogatása, ezáltal munkahelyek őrizhetőek meg, s erősödhet a térség gazdasági ereje, egyben a lakosság-megtartó képessége is. Ennek elősegítése érdekében kívánjuk támogatni a nem mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások, egyéni vállalkozások gazdasági potenciálját megalapozó fejlesztési tevékenységet, ezen belül a felújítást, infrastruktúra-fejlesztést, eszközbeszerzést és marketinget.</p>

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása	<p>Támogatható a mikrovállalkozások gazdasági potenciálját megalapozó fejlesztési tevékenység, amely által a már meglévő vállalkozások aktivizálódhatnak, fejlődhetnek, versenyképességük javulhat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meglévő épület, építmény felújítása, bővítése, energetikai korszerűsítése - Telekhatáron belüli kisléptékű infrastruktúra fejlesztés - A vállalkozói tevékenységhez kapcsolódó eszköz-, gépbeszerzés - Tájékoztatás és nyilvánosság - Marketing költségek - Projektmenedzsment - Projekt-előkészítés
5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás	<p>Az intézkedés összhangban van a GINOP és a VP hasonló jellegű intézkedéseivel, egyfajta ráhordó hatással bír a fenti operatív programok intézkedéseire történő pályázásban.</p> <p><u>GINOP lehatárolás:</u> az általunk adott támogatás maximuma (3.000.000 Ft) nem éri el az 1.2.1, illetve 1.2.2 al-intézkedésekben előírt minimális támogatási összeget (50.000.000 Ft, illetve 5.000.000 Ft).</p> <p><u>VP lehatárolás:</u> az intézkedésre csak olyan mikrovállalkozás nyújthat be pályázatot, amely nem minősül mezőgazdasági termelőnek, illetve nem pályázhat természetes személy, továbbá őstermelő sem.</p>
6. Jogosultak köre	<p>GFO kód alapján a jogosultak köre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korlátolt felelősségű társaság (113) - betéti társaság (117) - egyéni cég (228) - egyéni vállalkozó (231)
7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - innovatív megoldások előnyben részesítése - környezettudatos megoldások előnyben részesítése

- munkahelymegtartó hatás

Jogosultsági kritériumok:

- A támogatási kérelem benyújtójának a benyújtás időpontjában rendelkeznie kell a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (1) bekezdésével összhangban ügyfél-azonosítóval, amely az ügyfélnyilvántartási rendszerben megállapított, az ügyfél egyedi azonosítását szolgáló tízjegyű azonosító.
- A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- A támogatást igénylő a területi lehatárolásnak megfelelő területen kíván fejleszteni.
- A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában nincs lehetőség.
- Jelen felhívásra támogatási kérelmet azok az akciócsoportokhoz tartozó településeken működő (legalább egy lezárt [beszámoló / SZJA bevallással alátámasztott], teljes [365 napot jelentő] üzleti évvel rendelkező mikrovállalkozások, egyéni vállalkozók nyújthatnak be, melyek a 2004. évi XXXIV. törvény alapján mikrovállalkozásnak minősülnek, de nem minősülnek mezőgazdasági termelőnek
- a fejlesztés tárgyára irányuló tulajdoni, használati vagy fenntartói jogviszony legalább a fenntartási időszak végéig
- részletes és megalapozott Üzleti Terv
- a támogatási kérelem elkészítés során csatolandó – a nem hiánypótolthatóként nem nevesített – mellékletek

Egyéb fontos információk:

- Marketing költség önállóan nem támogatható.
- Marketing költség csak az összes projekt költség 5%-áig számolható el.

	<ul style="list-style-type: none"> - A pályázónak a pályázat benyújtása előtt kötelezően részt kell vennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület által biztosított konzultáción. A részvételről készült, az egyesület által kiállított dokumentumot a pályázónak a pályázat benyújtásához csatolnia kell. - A pályázat megvalósítása után a pályázónak rövid leírást kell közzétennie a Göcsej-Zala mente Leader Egyesület honlapján a megvalósult projektről. - Egy településen legfeljebb 2 projekt kerülhet támogatásra és valósulhat meg a 2014-20-as időszakban jelen intézkedés keretében. Amennyiben a támogathatónál több pályázat kerül beküldésre egy településről, úgy a tartalmi vizsgálatot követően csak a jobb minőségű, indokoltabb projekt lesz támogatva. <p>Kiválasztási kritériumok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a fejlesztés megvalósításának helye a 105/2015. (VI.23.) Korm. rendelet alapján 2. a fejlesztés településének lakosság száma 3. a fejlesztés során innovatív technológiai és/vagy környezettudatos eljárás kerül alkalmazásra 4. a projekt által megőrzött / létrehozott munkahelyek száma 5. (részletes és megalapozott) Üzleti Terv minősége 6. a pályázó részt vett a HFS elkészítésében 7. a projekt hátrányos helyzetű csoport(ok) foglalkoztatásával valósul meg
8. Tervezett forrás	<p>Tervezett forrás: 30.000.000 Ft</p> <p>A támogatás aránya: 50%</p> <p>A projektméret korlátai: 500.000 – 3.000.000,- Ft</p> <p>A támogatás módja: vissza nem térítendő</p> <p>Az elszámolás módja: hagyományos</p>
9. A megvalósítás tervezett időintervalluma	<p>A támogatási kérelem benyújtásának kezdete és vége:</p> <p>2018. I. félév – 2019. I. félév</p> <p><u>További fontos információ:</u></p>

	A záró kifizetési igénylés benyújtásának határideje az utolsó mérőföldkő elérését követő 30 nap!
10. Kimeneti indikátorok	<p>A támogatott projektek várható száma: 10-60 db</p> <p>A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vállalkozói: 10-60 db

8.1.2 Vidékfejlesztési Programból megvalósuló intézkedések

1.	
1. Az intézkedés megnevezése: Helyi fejlesztési stratégiák elkészítése (VP 19.1.1.)	
2.Specifikus cél	A helyi fejlesztési stratégiák elkészítése.
3.Indoklás, alátámasztás	Szükséges az akciócsoportok segítése a Helyi Fejlesztési Stratégia megalkotásában, majd a HFS megvalósítása a térségben 2020-ig, továbbá a HACS működésének és animációs tevékenységének segítése, illetve országon belüli és nemzetközi együttműködések elősegítése. Utóbbiak esetén célunk korábbi projektjeink folytatása (pl. ültetvények telepítése a gyümölcsfeldolgozóhoz, az Egervár várkastélyához köthető reneszánsz programok folytatása), illetve új elképzelések megvalósítása (pl. Zala megye imázs, Göcsej védjegy).

2.	
1. Az intézkedés megnevezése: Helyi akciócsoportok működési és térségszervezési feladatai (VP 19.4.1)	
2.Specifikus cél	A HACS-ok társadalom- és gazdaságszervező, mobilizáló tevékenységének és működésének támogatása.
3.Indoklás, alátámasztás	Az akciócsoportok segítség szükséges a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása a térségben 2020-ig, továbbá a HACS működésének és animációs tevékenységének fejlesztése. Célunk korábbi projektjeink folytatása (pl. ültetvények telepítése a

	gyümölcsfeldolgozóhoz, az Egervár várkastélyához köthető reneszánsz programok folytatása), illetve új elképzelések megvalósítása (pl. Zala megye imázs, Göcsej védjegy).
--	--

3.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
Térségek közötti nemzetközi együttműködések (VP 19.3.1)	
2.Specifikus cél	A HFS céljaihoz illeszkedő, térségek közötti nemzetközi együttműködések kialakításának és megvalósításának fejlesztése.
3.Indoklás, alátámasztás	Célunk korábbi projektjeink folytatása (pl. ültetvények telepítése a gyümölcsfeldolgozóhoz, az Egervár várkastélyához köthető reneszánsz programok folytatása), illetve új elképzelések megvalósítása (pl. Zala megye imázs, Göcsej védjegy). A fenti feladatok megvalósítási hatékonyságának növelése érdekében a helyi szereplők térségen kívüli kapcsolatrendszerének bővítését, új tudásanyagok becsatornázását, más területek legjobb gyakorlatainak megismerését szeretnénk elérni.

8.1.3 Egyéb operatív programokból

1.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
Helyi gazdaságfejlesztés (TOP-1.1.3)	
2.Specifikus cél	A felhívás kiemelt célja az önkormányzatok és az önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások kisléptékű termék-előállításához, rövid ellátási láncokhoz kötődő logisztikai fejlesztései, melyek eredményeként a helyi mezőgazdasági termékek helyi piacokra való hatékony eljuttatását, a helyi termékek értékesítési csatornáinak infrastrukturális támogatását szolgáló agrárlogisztikai beruházások valósulhatnak meg. A fejlesztések a termelést követő műveletekhez, kezeléshez kapcsolódnak (ún. „post harvest manipuláció” jellegű tevékenységek, pl. tárolás, hűtés, válogatás, osztályozás, mosás, csomagolás, mérés).
3.Indoklás, alátámasztás	A fejlesztések által javul a helyi vállalkozások működési

	<p>környezete, amely középtávon munkahelymegőrzést, illetve -teremtést eredményezhet, és hozzájárul a város-vidék együttműködés erősítéséhez.</p> <p>A program támogatja a piaci terület, üzlethelyiség vagy szövetkezeti bolt kialakításához kapcsolódó infrastruktúra kiépítését. Támogatható még a meglévő piaci terület, üzlethelyiség, szövetkezeti bolt felújítása, átalakítása, korszerűsítése, helyreállítása</p> <p>A termelést követő műveletekhez (tárolás, hűtés, válogatás, mosás, csomagolás), kezeléséhez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése (pl. raktár, hűtőházak kialakítása). Meglévő épületek átalakítása, bővítése, korszerűsítése, helyreállítása, felújítása, a szükséges épületgépészeti beruházások végrehajtása (pl. raktár kapacitások bővítése).</p>
--	---

2.	
1. Az intézkedés megnevezése:	
A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével (TOP-1.4.1)	
2.Specifikus cél	A gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsődék), valamint az óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítását és a szolgáltatások minőségének fejlesztését szolgáló felhívás fő célja a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése, különösen a leghátrányosabb helyzetű térségekben lévő gyermekek minél korábbi életkorban történő megsegítése.
3.Indoklás, alátámasztás	Megvalósíthatóvá válik a térségben az óvodai, bölcsődei férőhely bővítése, átalakítása, felújítása (beleértve az épületgépészetet, a főzőkonyha vagy a melegítőkonyha fejlesztését is)

3	
1. Az intézkedés megnevezése:	
Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál (TOP-3.2.1)	
2.Specifikus cél	Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat

	fokozása az önkormányzatoknál
3.Indoklás, alátámasztás	<p>Az egyes településeken az önkormányzati tulajdonú ingatlanok felújításra, korszerűsítésre szorulnak. Elsődleges feladatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az önkormányzati tulajdonú épületek, intézmények, infrastruktúra energia- hatékonyság-központú rehabilitációja, az épületek hőszigetelésének javítása. - az önkormányzati tulajdonú épületek intézmények és infrastruktúra energetikai korszerűsítése, megújuló energiaforrások alkalmazása.

4.

1. Az intézkedés megnevezése:

Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése (TOP-4.1.1)

2.Specifikus cél	Az alapellátáshoz sorolt szolgáltatások fejlesztésének keretében a háziorvosi szolgálatnak – felnőtt, gyermek, vegyes praxis –, a fogorvosi szolgálatnak, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásnak és a védőnői szolgáltatásoknak helyt adó épületek, épületrészek fejlesztésére, új építésére, továbbá a nem iskolai épületekben működő iskolaorvosi rendelők infrastruktúra fejlesztésére is lehetőség nyílik.
3.Indoklás, alátámasztás	A megvalósítással elérhető, hogy az egyes településeken, minden lakos számára hozzáférhetővé váljanak a megfelelő infrastrukturális ellátottsággal rendelkező egészségügyi intézmények szolgáltatásai. Ez pedig javítja az apró települések lakosság-megtartó erejét.

5.

1. Az intézkedés megnevezése:

Helyi közösségi programok megvalósítása (TOP-5.3.1)

2.Specifikus cél	Helyi közösségi programok megvalósítása
3.Indoklás, alátámasztás	Megyei projekt 1.2.1. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés, amely tartalmazza a korábban már említett Zala megye kerékpárútjainak fejlesztését. „Zala Kétkeréken II.” turisztikai célú program a kerékpárutak

	fejlesztése, a kerékpáros közlekedés előtérbe helyezése a turisztikai desztináción túl, a rekreációs fejlesztések előtérbe helyezését, valamint az aprófalvas vidékek közti közlekedést is elősegíti.
--	---

8.2 Együtműködések

Hazai és nemzetközi együtműködések:

A partnerségben együtműködő szervezetek különböző forrásaik hozzáadásával lendítik előre a közösen megfogalmazott cél-hierarchia megvalósulását. Az együtműködések rendszer-alapúan, előre meghatározott szabályok szerint működnek. Elsősorban a szomszédos országok (Horvátország, Szlovénia, Ausztria) határ menti régióival szeretnénk szorosabb együtműködést kialakítani. **(lásd: 4. sz. melléklet)**

Az együtműködés tématerületei:

Kulturális élmény turizmus leader térségek közötti együtműködés folytatása elsősorban az Egervári Várkastélyra alapulóan. Ennek a fejlesztési iránynak lenne egy nemzetközi leader együtműködési eleme, amelynek keretében a lendvai Várkastéllyal, a bodrogszerdahelyi, a bori és az alsóvereckei gazdag történelmi épített örökséggel rendelkező területekkel működnénk együtt.

Történelmi tematikus fejlesztés kapcsán **Salla város** (Zalalövő) római kori értékeinek bemutatása és látványos fejlesztése érdekében alakítunk ki magyar és nemzetközi kapcsolatokat (Római Történelmi Kalandpark).

Zalai Mézes és Méhesház Út tematikus alprogramunk bekapcsolódik az országos szakmai hálózatba és a Magyar Méz Út Egyesülettel és működő Méz Út desztinációkkal (elsősorban Mecsek Mézes Körút) alakít ki együtműködést. Nemzetközi szinten főleg a szlovén – országosan nagy hagyományokkal rendelkező – Mézes és Méhesház rendszerhez szeretnénk kapcsolódni és velük együtműködések kialakítani.

A **megújuló energiák közintézményi és közösségi alkalmazásának bemutatása, témaúttá fejlesztése** érdekében és a „Zöld út falufejlesztési program” (Nagypáli) mentén a nemzetközi RURENER hálózat tagjaival alakítunk ki szorosabb együtműködést. A hazai térségek közötti együtműködés részeként, az együtműködések eredményeképpen (pl. Heves megye Szilvásvár környéke) a megújuló energiára alapuló tematikus kistelepülési rendszerek jönnének létre.

A **Zala megyei népdalkincs** országosan és nemzetközi szinten is egyedülálló, mintegy 13.000 rögzített népdalt tartalmaz. Magyarországon egyetlen megye nincs, ahol ennyi gyűjtés van! A Kárpát-medencében mintegy 300.000 rögzített népdalunk van. Erre alapulóan, a népviseleti és néptánc

örökséget is megőrizve, akarunk kialakítani az országon belül és nemzetközi szinteken is együttműködéseket, ifjúsági és senior korosztályokra irányulóan is.

Göcsej Gasztronómiai kapacitásának fejlesztése és bemutatása érdekében akarunk innovatív gasztronómiai szolgáltatásokban fejlett hazai és nemzetközi térségekkel együttműködni, helyi innovatív szolgáltatás fejlesztés-vendégasztalok, család/otthon éttermek, látványkonyhák és műhelyek (pl. gesztenyemalom, gombabirodalom...) témákban.

Együttműködés célja: A partnerségen alapuló közös tervezés és marketingtevékenység erősíti a szereplők közti együttműködést, javítja a stratégia megvalósításának hatékonyságát. A partnerség alapfeltétele egy a közös célok érdekében dolgozó közösség, mely a kockázatokat, a sikereket egyaránt megosztják egymással, biztosítják az információáramlást, és tudásmegosztást. Fontos elérnünk, hogy az együttműködés fejlesztésével a hálózatosodás és a kapcsolt, esetlegesen egymásra épülő, egymást kiegészítő szolgáltatások programok jobban legyenek hangsúlyozva. A közös cél eléréséhez a közös kommunikáció és kétoldalú aktív információáramlás megvalósulásával lehet eljutni. A térség közösségépítése, együttműködésének segítése érdekében több fórum és kerekasztal beszélgetés kerül majd megvalósításra.

Stratégiai partnerek: önkormányzatok, civil szervezetek, társulások rendszere, vállalkozók, érdekképviselői szervek.

Indoklás: Az akció csoport összetételéből látható, hogy a három szektor együtt vesz részt a megvalósításban, a fejlesztéseknek már régóta részese és kötelezettséget vállalni tudó megvalósítója is egyben. Önkéntes a közös célokért tenni akaró akció csoport került kiválasztásra. Fontos annak a felismerése, hogy a közös tervezés és célok csak közös tudás- és forrásegyesítéssel valósulhatnak meg.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

8.3.1 A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök.

A Göcsej-Zala mente LEADER Egyesület, mint a Göcsej-Hegyhát Leader Egyesület jogutódja, 2015. november 30-án alakult 46 zala megyei települést összefogva.

Fő tevékenységi körök:

A 6/1989. IM rendelet 4. számú mellékletének:

1. pontja szerinti kulturális tevékenység,
4. pontja szerinti oktatási tevékenység,
10. pontja szerinti településfejlesztési tevékenység,
12. pontja szerinti nemzetközi tevékenység,
15. pontja szerinti egyéb tevékenység:

- A vidéki területeken történő változások támogatása a gazdálkodási tevékenységek nem mezőgazdasági tevékenységek felé történő diverzifikálása és a nem mezőgazdasági ágazatok fejlesztése, a foglalkoztatás elősegítése, az alapszolgáltatások javítása, beleértve az információs és kommunikációs technológiákhoz való helyi hozzáférést, és a vidéki területeket vonzóbbá tevő beruházások végrehajtása révén a gazdasági és társadalmi visszaesés és a vidék elnéptelenedése felé mutató tendenciák visszafordítása érdekében.
- Vidéki gazdaságra vonatkozó egyéb, helyi kezdeményezéseken alapuló intézkedések bevezetése.
- A szélesebb értelemben vett vidéki gazdaságra és lakosságra irányuló intézkedések közötti területi koherencia és szinergiák megerősítése a helyi stratégiákon keresztül.

A célok megvalósítása érdekében az Egyesület fontosabb tevékenységei:

- az érintett területre vonatkozó tanulmányok készítése,
- a területre és a helyi fejlesztési tervre vonatkozó tájékoztatásra irányuló intézkedések,
- a helyi fejlesztési terv előkészítésében és végrehajtásában közreműködő személyzet képzése,
- promóciós rendezvények és vezetőképzés,
- helyi fejlesztési terv végrehajtása,
- szubregionális vidéki területekre irányuló területalapú, helyi fejlesztési stratégiák feldolgozása, multiszektorális tervezése és végrehajtása, a helyi gazdaság különböző ágazatainak szereplői és projektjei közötti kölcsönhatáson alapulva
- helyi köz- és magánszférabeli partnerségek kialakítása,
- a helyi fejlesztési stratégiák megvalósítására vonatkozó döntéshozatal,
- az Egyesület működtetésével kapcsolatos adminisztratív feladatok és tevékenységek,
- a helyi fejlesztési terv/stratégia megvalósításának pénzügyi igazgatása,
- részvétel a belföldi és az európai hálózatok találkozóin,
- a SZMSZ-ben meghatározott animációs és hálózatépítési feladatok teljesítése,
- Helyi Fejlesztési Terv/Stratégiára vonatkozó információszolgáltatás
- az emberi erőforrások fejlesztése a helyi együttműködés és a partnerség elősegítése érdekében, konfliktuskezelés,
- a Helyi Fejlesztési Terv/Stratégia megvalósítását célzó projektek vonatkozásában a szektorra kiterjedő együttműködések ösztönzése és támogatása,
- az Egyesület tevékenységének népszerűsítése
- a Helyi Fejlesztési Terv/Stratégia megvalósításában résztvevő partnerek képzése,
- az Egyesület tagjainak képzése a Helyi Fejlesztési Terv/Stratégia végrehajtása érdekében

- az érintett területekre vonatkozó tanulmányok készítése,
- az Egyesület képviselete különböző tanácskozásokon és eseményeken

8.3.2 A HACS összetétele (elnökség, tagság, munkacsoportok taglistája név/szervezet, a HACS-ban betöltött pozíció és a szakterület megnevezésével).

Az Egyesületnek rendes, pártoló és tiszteletbeli tagjai lehetnek. Mind a rendes tagok, mind a pártoló tagok felvétele az Elnökség hatáskörébe tartozik. A tiszteletbeli tagok felvétele a közgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az Egyesület legfőbb szerve a **Közgyűlés**, ami a tagok összessége. Évente legalább egy alkalommal ülésezik.

Az **Elnökség** az Egyesületi tagok közül választottakból álló döntéshozó szerv, amely az Elnökből, az Alelnökből (2 fő) és elnökségi tagokból (7 fő) áll.

- az Egyesület elnöke: Pintér Antal
- az Egyesület alelnökei: Kócse Tibor, Vugrinecz József
- elnökségi tagok: Barabás Erzsébet, Bertalan Tibor, Erdei Csaba, Farkas Tiborné, Kovács Dezső, Sipos Ferenc, Tóth István Jánosné,

Az Elnökség hatáskörébe tartozik a Közgyűlés által hatáskörébe utalt feladatok ellátása, valamint a Közgyűlés összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök.

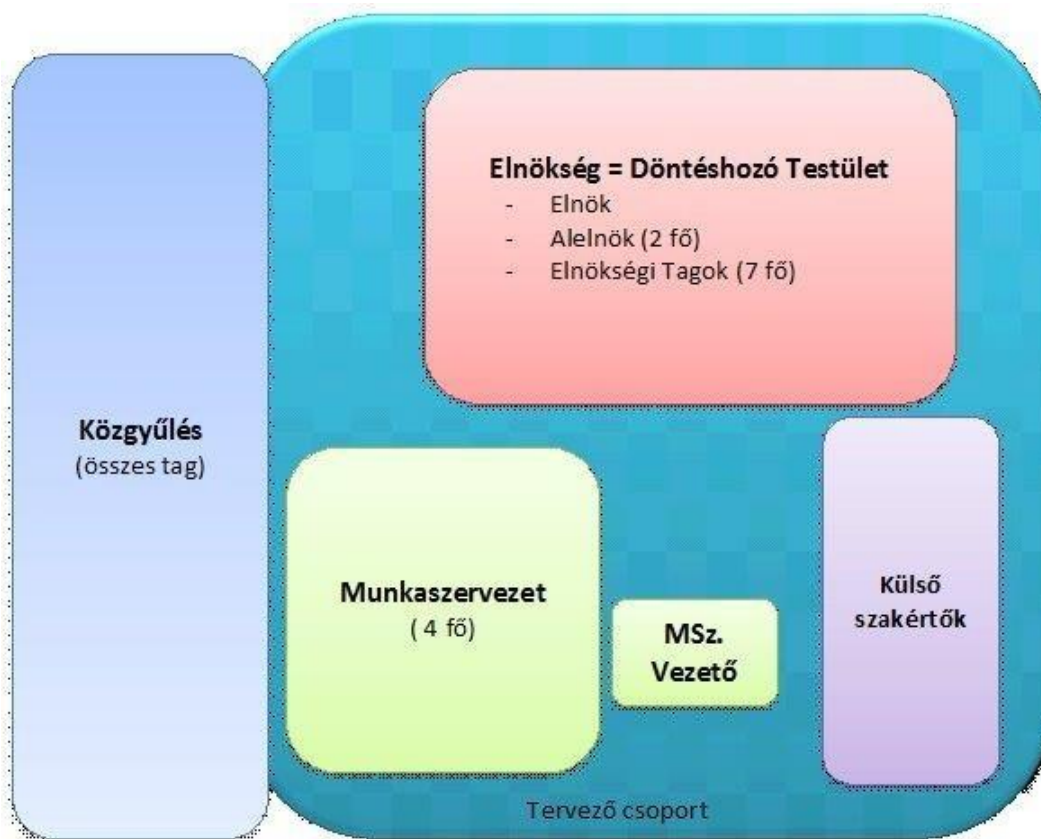
A **Munkaszervezet** az Egyesület ügyviteli, adminisztratív szervezete, az Egyesület tevékenységét segítő iroda. Szervezeti felépítése, feladatai, létszáma az egyesület tevékenységeihez igazodóan változhat. A feladatok a munkavállalók munkaköri leírásában vannak rögzítve.

A munkaszervezetben dolgozók:

- a munkaszervezet vezetője: Rózsás Miklós
- a munkaszervezet tagjai: Csáki Tímea, Balázs András, Molnár Katalin

A HFS elkészítésének Tervezői Csoportja a 4 tagú munkaszervezetből, az elnökségből és a 3 térség által delegált, vidékfejlesztési múlttal, stratégia alkotási tapasztalattal rendelkező szakemberekből áll.

8.3.3. A HACS tervezett szervezeti felépítésének bemutatása (szerkezeti ábra segíti a megértést)

A Göcsej-Hegyhát LEADER Egyesület szervezeti felépítése

8.3.4. Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása az útmutató 10. mellékletében felsorolt feladatokat figyelembe véve.

Feladat	Felelős
A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is,	Elnökség Munkaszervezet
A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget, a holtteher vagy helyettesítő hatást, ugyanakkor biztosítják, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50%-át állami vagy önkormányzati költségvetési gazdálkodó szervnek nem minősülő partnerek adják.	Elnökség (Tervezési Csoport) Munkaszervezet
Pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a	Elnökség (Döntéshozó Testület) Munkaszervezet

közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének (a pályázó ennek hiányában nem lenne képes megvalósítani a projektet) mérlegelése	
Pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával	Elnökség
Támogatási kérelmek befogadása és értékelése	Munkaszervezet Elnökség (Döntéshozó Testület)
Pályázatok kiválasztása és a támogatás összegének rögzítése, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtása a KÜ-hez a támogathatóság végső ellenőrzése céljából	Elnökség (Döntéshozó Testület)
A közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása	Munkaszervezet

8.3.5 A pályázatok kiválasztásával és a HACCS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontjának teljesítésével

A pályázatok tekintetében a döntéshozatali folyamat teljesen leegyszerűsödik az eddigiekhez képest. A Tervezői Csoport és a Döntéselőkészítő Bizottság egybeolvad az Elnökséggel, így a továbbiakban minden döntést a projektekre vonatkozóan is az Elnökség végez. 1 fő elnök és 2 fő alelnök lett megválasztva, ők a Helyi Akciócsoporton belül egy nem hivatalosan nevesített, térségi koordinátori funkciót is betöltenek, hogy a területünk 3 térségét (ÉNy Zala, Zalalövő és környéke, Göcsej) egyenlő "erővel" képviseljék, illetve ők a pénzügyi műveletek ellenjegyzői is, legalább két aláírással működtetve a banki műveleteket. Az Elnökség összetétele biztosítja a KSK rendelet 34. cikk (3) b) pontja szerinti követelményt: a 10 tagból 4 fő az önkormányzati szféra, 3 fő a civil szféra és 3 fő a vállalkozói szféra képviselőjében jár el, ezáltal a kiválasztási döntések során a szavazatok legalább 50-át állami hatóságnak nem minősülő partnerek adják.

8.3.6 A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás (képzettség, tapasztalat, készségek) bemutatása az elvégzendő feladatok tükrében.

A Tervezői Csoport tagjai vesznek részt a stratégia megvalósításában is. Tehát a humán erőforrás az alábbi kollégákból tevődik össze:

A munkaszervezet összetétele, bemutatása:

A munkaszervezet vezetőnk, **Rózsás Miklós** 2007-2013-as időszakra történő Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kidolgozásában is részt vett, valamint számos ROP, EFOP, TÁMOP, egyéb operatív programok megvalósításában.

Csáki Tímea munkaszervezeti tag, diplomamunkáját a Leader működéséről írta, és szerzett közgazdász végzettséget. Részt vett a 2013-as HVS módosítás kidolgozásában, a Leader intézkedési terv összeállításában, a HACS térségek közötti projektjeinek elszámolásában.

Balázs András munkaszervezeti tag, a HACS Leader térségek közötti együttműködési programok megvalósításában és elszámolásában vállalt aktív szerepet.

Molnár Katalin munkaszervezeti tag, részt vett a 2011 és 2013-as HVS átalakításban, a Leader célterületek/intézkedések kiírásában. Aktívan részt vett a térségek közötti pályázatok megírásában és megvalósításában. Tájépítész mérnök végzettsége révén számos környezetrendezési terv elkészítésében szerzett tapasztalatot.

Animációs tapasztalat: a munkaszervezet számos nemzetközi szintű rendezvény szervezésében, valamint lebonyolításában vett részt, melyeknél a meghívó kiküldésétől a rendezvény lebonyolításán át az elszámolásig terjedt a munkaszervezet feladata. Ilyen volt például az I.-és II. Nemzetközi Magyar-Arab Solymásztalálkozó. Ezen kívül több térségi rendezvényt lebonyolítottunk: Magyar Rózsák Kertje program – szakmai nap, Megújuló energiák közintézményi hasznosítása – szakmai nap, Térségi innovatív vidékfejlesztési kezdeményezések bemutatása – szakmai nap, Natúr gyümölcslevek szerepe az egészséges táplálkozásban – szakmai nap, Hagyományos göcseji népi építészetet bemutató rendezvény.

Az elnökséget polgármesterek, pályázatírók, civil szervezet vezetők, vállalkozók alkotják, akik már aktív tervezői voltak a Leader +, illetve az elmúlt évek Leader programjainak kidolgozásának. Többen közülük bő ismeretekkel rendelkeznek a TOP, a SAPARD, AVOP, egyéb jogcímek kiírásairól, részt vettek ezek megalkotásában.

Az elnökség tagjairól röviden:

Pintér Antal (GZMLE – **elnök**) [képviselt szervezet: Zalalövő Város Önkormányzata]: közművelődési szakember; 30 éves intézmény-fenntartási- és működtetési tapasztalat; széleskörű nemzetközi és hazai projekt-menedzselési, -koordinálási tapasztalat

Köcse Tibor (GZMLE – **alelnök**) [képviselt szervezet: Nagypáli Község Önkormányzata]: projekttervezési, projektvezetési tapasztalat (Phare CBC, ERFA, LEADER, ÚMVP... projektek megvalósítása); több szakmai szervezet elnöke / tagja; a megújuló energia nemzetközi népszerűsítését szolgáló hálózat (RURENER) alelnöke; a megújuló energiák közintézményi alkalmazásában szerzett 20 éves tapasztalat; polgármestersége alatt Nagypáli település a Napkorona bajnokságban hazai első, európai második helyezett volt (2011), továbbá Falufejlesztési Díj 2015 cím

birtokosa; az innovációk, újszerű megoldások alkalmazására irányuló projektek megvalósításának, azok menedzselésének támogatója

Vugrinecz József (GZMLE – **alelnök**) [képviselt szervezet: Gellénházi Civil Egyesület]: az együttműködés, a kooperáció, a hálózatosodás terén szerzett többéves tapasztalat, a fejlesztési tevékenységek összehangolásában szerzett tapasztalat

Erdei Csaba (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: E-Vill '98 Bt.]: a gazdasági szférában szerzett 15 éves tapasztalat

Kovács Dezső (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: Kismoha Kft.]: gazdaságfejlesztésben, vállalkozás-menedzsmentben szerzett 15 éves tapasztalat

Sipos Ferenc (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: Bagod Község Önkormányzata]: a termelő, majd a községben szerzett többéves tapasztalat

Bertalan Tibor (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: Gyűrűsért Egyesület]: pályázatírásban és menedzselésben szerzett 10 éves tapasztalat; gazdaságfejlesztésben, cégvezetés –és fejlesztésben szerzett többéves tapasztalat

Farkas Tiborné (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: Gősfá Község Kultúrájáért és Fejlődéséért Egyesület]: a közigazgatási, önkormányzati együttműködés (társulás) fejlesztésében, ápolásában szerzett több évtizedes tapasztalat

Barabás Erzsébet (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: Dobronhegy Község Önkormányzata]: a kísérleti Leader, a Leader+, az EMVA (ÚMVP, később DIT) időszakában tervezési, koordinálási feladatok ellátása, pályázatok írásában, menedzselésében szerzett sokéves tapasztalat

Tóth István Jánosné (GZMLE – **elnökségi tag**) [képviselt szervezet: TN Tandem Kft.]: közösségfejlesztő szakember; a térség- és településmarketing, a PR és médiakapcsolatok avatott szakértője; önkormányzati projekt-megvalósítási tapasztalat

Az TCS-ben **3 fő térségenként delegált szakértő** van:

A térségek által delegált TCS tagok, közöttük **Magai Ágota**, eddigi munkájuk folyamán kistérségi nagyprojektek generálásában, megvalósításában vettek részt.

Kasza Sándor 12 év tapasztalattal rendelkezik európai uniós forrásból megvalósuló projektek írásában és menedzsmentjében, valamint szakmai jelentések, pénzügyi elszámolások, teljes körű nyilvánossági feladatok ellátásában. Innovációra irányuló projektek menedzselése

Szjártóné Gorza Klára: 30 éves pénzügyi, számviteli tapasztalat; a hitelezés, projektfinanszírozás terén szerzett sokéves tapasztalat; hitelintézeti kapcsolattartás, projektek pénzügyi segítése

A Tervezési Csoport tagok feladata az önkormányzatokkal való egyeztetés, a fórumok, műhelynapok megszervezése, lebonyolítása, a térségben élők minél szélesebb körű bevonása a tervezési folyamatba, továbbá a HFS elkészítésének folyamatában a térségről helyzetelemzés, SWOT analízis elkészítése, a tervi előzmények, programok, szolgáltatások elemzése, illetve a célkitűzések és fő

beavatkozási területek megfogalmazása. A munkaszervezeti tagok feladata még a meghívók és jelenléti ívek elkészítése, a honlapokra való feltöltése, a projekt adatlapok begyűjtése és térségenkénti rendszerezése, a fórumokon a moderátori feladatok ellátása.

8.3.7 A működés fizikai feltételeinek bemutatása.

A HACS irodájának címe: 8912 Nagypáli, 030/2 hrsz.

Az irodai infrastruktúra rendelkezésre áll. 2 db irodát és 1 tárgyalót hasznosítunk (összesen 70 m² területen), mely teljes felszereléssel rendelkezik: bútorzat, számítógépek, multifunkcionális eszközök, kamera, fényképező, projektor.

8.3.8 A működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása.

A költségvetésünk 3 fő folyamatos foglalkoztatására alapul az eddig alkalmazott bérszintet figyelembe véve. Mivel eredeti központi akkreditált irodánk helyén marad a munkaszervezet, bár jelentősen csökkentett alapterületen és létszámmal (létszám és alapterület is feleződik a kezdeti 2009 es helyzethez képest) ez jól tervezhető irodai fenntartási költségeket jelent. A Tagdíjakon kívül a Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár működéséhez és helyi a tematikus turisztikai szolgáltatásokhoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó szervezetektől származó szolgáltatási díjakat is terveztünk a bevételi oldalon.

8.4 Kommunikációs terv

A megvalósuló fejlesztésekről, ill. annak eredményeiről friss, naprakész információkkal szeretnénk ellátni az érintetteket.

A kommunikáció célcsoportja:

- a térség önkormányzatai és egyéb hivatalai,
- vállalkozások, non-profit szervezetek, egyházak, egyéb jogi személyek,
- a térségben lakó polgárok
- a térség iránt érdeklődők (pl.: betelepülni szándékozó vállalkozások, utazási irodák, turisták)

A kommunikáció formáját tekintve két csoportot különböztetünk meg:

Pályázók:

A pályázók a pályázatokkal kapcsolatos hivatalos információkat elsősorban a LEADER honlapján tudják majd elérni: www.gocsej-hegyhat.hu. Emellett a pályázati folyamat során a hivatalos kommunikáció elsősorban elektronikus levelezés formájában fog megvalósulni. A pályázatok megvalósítása során lehetőség lesz ügyfélszolgálati rendszerben személyes segítség igénybevételére.

Egyéb szereplők:

Mindenki számára elérhető lesz honlapunk (www.gocsej-hegyhat.hu), ahol nem csak a pályázati felhívások, hanem a fejlesztési eredmények is megjelennek majd. Az intézkedési tervek részletes feltételrendszereinek kibontásánál beépítünk olyan feltételeket a pályázók felé hogy "rendszeres beszámoló a projekt megvalósulásáról és fenntartásáról a honlapunkon", mely biztosítja, hogy a projekt kommunikációjához szükséges mennyiségű és minőségű információ rendelkezésre álljon.

Természetesen itt érhetőek el a HACS-ról szóló információk és maguk a HACS dokumentumai is (Alapszabály, SZMSZ, közgyűlési határozatok, elnökségi és pénzügyi beszámolók, stb.).

Kihasználva a közösségi háló adta lehetőségeket létrehozunk egy Facebook oldalt is, melyen szintén megjelenítjük a friss híreket.

Szervezetünk rendszeresen küld tájékoztatásokat egy-egy meghatározott célcsoportnak a témától függően e-mailen: tagjainknak, nyertes pályázóinknak, stb. Ezek egy részét – tartalomtól függően - azzal küldjük meg a címzetteknek, hogy azt továbbítsák a településükön működő, élő érintett további személyeknek is.

Alkalmazzunk még célzott hirdetéseket a megyei és térségi újságokban és a tematikus illetve egyéb szakmai fórumokon (pl: MNVH megyei referens által szervezett megyei vidékfejlesztő fórumok) propagáljuk a program eredményeit.

A kommunikációs tevékenység ütemezése: a kommunikáció rendszeres. A honlap legalább 2 hetente frissül. Az aktuális híreket 2 munkanapon belül feltöltjük mind a honlapra mind a facebook oldalra. A fórumok időszakosak, időpontjai egyelőre nem ismertek.

A kommunikációs tevékenység (honlap és hírlevél szerkesztés, e-mailek küldése, facebook profil frissítése, fórumok szervezése) elsősorban a munkacsoport vezető és a munkaszervezet feladata, aki bizonyos tevékenységek elvégzésével megbízhatja a munkaszervezeten kívüli közreműködőket.

A kommunikációs feladatok költségvetése:

Honlap üzemeltetése: 250.000 Ft/év

Marketing anyagok készítése: 200.000 Ft/év

Szakmai fórumok anyagai: 100.000 Ft/év

8.5 Monitoring és értékelési terv

A 7. pontban meghatározott indikátorok begyűjtését az alábbi forrásokból kívánjuk megvalósítani:

- KSH adatai (eltöltött vendégéjszakák, térségi foglalkoztatás növekedés tekintetében)
- Szervezetünknel rendelkezésre álló adatok (támogatott projektek, megvalósult beruházások száma tekintetében)
- Támogatott szervezetek adatszolgáltatása (együttműködésbe bevontak száma, teremtett új munkahelyek száma tekintetében)

A HACS a monitoring adatok feldolgozását, ill. a teljesítmény értékelését fél éves gyakorisággal végzi (minden év január 15-ig és július 15-ig).

A monitoring eredmények nyilvánosak lesznek. Ezek a honlapra kerülnek feltöltésre az elkészítési határidőt követő 15 napon belül.

9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft) [Forrás: EMVA LEADER 19.2 al-intézkedés]

Ssz.	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 1 LOVAS	0	0	10,419908	0	0	10,419908	2,76
2	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 2 VADÁSZ	0	0	60	0	0	60	15,87
3	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 3 GASZTRO	0	0	10,419908	0	0	10,419908	2,76
4	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 4 BAKANCSOS ÉS KERÉKPÁROS	0	0	17	10	0	27	7,14
5	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 5 APITERÁPIA	0	0	43	0	0	43	11,37
6	KOTTA (Komplex Térségi és Tematikus szolgáltatások fejlesztése) 6 MEGÚJULÓ	0	0	43	0	0	43	11,37
7	KÖZÜGY (Közösségfejlesztő, együttműködést és hálózatosodást fejlesztő projektek támogatása)	0	0	90	10,25	0	100,25	26,52
8	HelyiÉRTÉK (Térségi Mobil Digitális Érték- és Élménytár létrehozása)	0	0	54	0	0	54	14,28
9	MIKRO (Lokális gazd.fejl. a mikroáll.okon keresztül)	0	0	30	0	0	30	7,93
	Összesen	0	0	357,839816	20,25	0	378,089816	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

	Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés					
	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen
Működési költségek	7,36	15,17	15,4	15,63	15,63	69,19
Animációs költségek	0,69	0,91	0,69	0,46	0,46	3,21
Egyéb tervezett bevételek²	0,5	1	1,1	1,2	1,3	5,1
Összesen	8,55	17,08	17,19	17,29	17,39	77,5

² Pl. tagdíj, önkormányzati hozzájárulás stb.

1. sz. melléklet

HFS tervezési események összefoglalása táblázatos formában

Események megnevezése	Dátum	Helyszín	Résztevők száma
HFS előkészítő projektgyűjtő fórum	2016.01.19	Gellénháza	23 fő
HFS előkészítő projektgyűjtő fórum	2016.01.25	Zalalövő	7 fő
HFS előkészítő projektgyűjtő fórum	2016.01.25	Csonkahegyhát	19 fő
HFS előkészítő projektgyűjtő fórum	2016.01.27	Gősfá	16 fő
Tervezői Csoport ülés	2016.01.27	Gősfá	13 fő
Tervezői Csoport ülés	2016.02.18	Zalalövő	13 fő
Tervezői Csoport ülés	2016.03.17	Bagod	13 fő
Tervezői Csoport ülés	2016.03.24	Nagypáli	13 fő
Közgyűlés	2016.03.24	Nagypáli	24 fő
Tervezői Csoport ülés	2016.05.12	Zalalövő	13 fő
Közgyűlés	2016.05.31	Bagod	35 fő

3. sz. melléklet

A Göcsej-Zala mente Leader Egyesület kedvezményezett települései

A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.)

Kormányrendelet alapján az akciócsoport területén 10 település érintett

(lakosságuk 2.130 fő, a teljes lakosság 9,9%-a):

102

Település	Társadalmi, gazdasági, infrastrukturális szempontból kedvezményezett település	Jelentős munkanélküliséggel sújtott település	Átmenetileg kedvezményezett települések
Gyűrűs	X	X	-
Iborfia	X	X	-
Keménfa	-	-	X
Kiskutas	-	X	-
Milejszeg	X	X	-
Nemesapáti	-	-	X
Ormándlak	X	-	-
Pálfiszeg	X	X	-
Vaspör	X	X	-
Zalaboldogfa	-	X	-

4. sz. melléklet

Határon Átnyúló Együttműködési Programokhoz kapcsolódó lehetőségek

Zala megye vonatkozásában

103

Magyarország 7 határon átnyúló, 2 transznacionális és 4 interregionális együttműködési programban vett és vesz részt a 2014-2020-as tervezési időszakban is. 19 megyéből 15 megye szerepel jogosult területként - földrajzi helyzeténél fogva – egy vagy több programban. A transznacionális és interregionális programokban hazánk teljes területe támogatásra jogosult. A 2014 – 2020 – as időszakban magyarországi támogatható területek a korábbi időszakokhoz képest változatlanok.

Zala megye a földrajzi fekvésének köszönhetően 4 interregionális, 3 határmenti együttműködési (CBC) programban, illetve 2 transznacionális programban tud részt venni a 2014-2020 közötti tervezési időszakban.

A megye fejlődési irányvonalait a következő években jelentősen befolyásolják az elérhető bilaterális programok, amelyek keretében Horvátországgal, Szlovéniával és Ausztriával van lehetőség projektek megvalósítására. Az egyes programokban a helyi adottságokhoz és együttműködési lehetőségekhez igazodva fejlesztési prioritásokat, célterületeket határoztak meg. Általánosságban elmondható, hogy a térség fenntartható turisztikai vonzerejének növelése, a vállalkozási szféra – start up vállalkozások támogatása, természeti és kulturális örökség védelme, fenntartható mobilitás, intézményi együttműködés több területen, melyek a legfőbb kijelölt fejlesztési témakörök.

Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program

Az Interreg SI-HU Együttműködési Programot az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) az Európai Területi Együttműködés keretében támogatja. Ezen pályázat olyan projektek társfinanszírozását végzi az ERFA keretből, amelyek hatékonyan járulnak hozzá a Program átfogó célkitűzéseinek megvalósulásához, amelyek az alábbiak:

A Régió olyan területté válik, amely vonzó élőhelyet, munkahelyet, befektetési lehetőséget biztosít úgy, hogy a helyi természeti és kulturális értékekre épít a turizmusban, ezen keresztül katalizálva a teljes térség fejlődését, másrészt pedig megcélozza a közös határtérségi problémák megoldását határon átnyúló együttműködés szintjén.

Az Európai Bizottság által 2015. szeptember 18-án elfogadott Együttműködési Program az alábbi támogatási területeket tartalmazza:

1. Prioritási tengely: Vonzó régió

6(c) beruházási prioritás: A természeti és kulturális örökségek megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése.

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>A programterület vonzerejének növelése a fenntartható turisztikai kínálat határon átnyúló integrációján és diverzifikációján keresztül, a kulturális és természeti örökség védelmére, valamint a főbb turisztikai vonzaskörzetekhez kapcsolódó, kevésbé fejlett vidéki területek, agrártelepülések termékeinek és szolgáltatásainak fejlesztésére alapozva</p>	<ul style="list-style-type: none">• A természeti és kulturális örökség fejlesztését célzó közös stratégiák és tervek készítése.• A természeti és kulturális potenciál hasznosítását segítő kis léptékű infra fejlesztések környezetbarát technológiák alkalmazásával.• Komplex turisztikai termékfejlesztéshez kapcsolódva a természeti és kulturális potenciál megőrzését, konzerválását és megújítását célzó kisebb léptékű infrastruktúra fejlesztések az érintett területek természeti megőrzése, valamint turisztikai értékének növelése érdekében.• Komplex turisztikai fejlesztések elemeként a helyszínek elérhetőségének javítása.• A helyi természeti és kulturális értékek (dödölle, tökmagolaj, NATURA2000 területek stb.) iránti figyelemfelkeltő tevékenység támogatása.• Desztináció management szervezetek közötti együttműködés: turisztikai védjegyek, minőség management rendszerek kialakítása, közös brand és promóció, turisztikai vásárok szervezése, részvétel; know-how transfer stb.• Minőségi turisztikai szolgáltatások diverzifikációja: pl. kerékpáros turizmus és kapcsolódó szolgáltatások, természetjárás, túrázás, vízi turizmus, lovaglás; bor és

	<p>gasztronómiai turizmust kiegészítő szolgáltatások, kulturális és egészség turizmus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Új, innovatív turisztikai termékek és szolgáltatások fejlesztése (szállás és vendéglátás, közös standardok kialakítása stb.) • IKT alapú kommunikáció és promóció fejlesztés a turizmushoz kapcsolódóan. • Fenntartható turizmus fejlesztését szolgáló klaszterek létrehozása. • Turisztikával kapcsolatos képességek és tudás fejlesztése vállalkozásoknál, intézményi munkatársaknál (nyelvoktatás, tanulmány utak, tréningek, konferenciák stb.)
--	---

2. Prioritási tengely: Együttműködő régió

11(b) beruházási prioritás: A hatóságok és az érintettek intézményi kapacitásának növelése és eredményes közigazgatás kialakítása az ERFA feladatainak végrehajtásához kapcsolódó közigazgatási rendszerek és közszolgáltatások eredményességének és intézményi kapacitásának megerősítése által.

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
Az együttműködési kapacitás növelése a határon átnyúló kapcsolatok magasabb színvonalának elérése érdekében	<ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalatcsere, kapacitásfejlesztés, érdekérvényesítés a határon átnyúló együttműködés különböző területein, pl: • Környezetvédelem, megújuló energia, energiahatékonyság, megközelíthetőség • Szociális szolgáltatások, szociális innováció, egészségügyi ellátás • Várostervezés és management, regionális fejlesztés, megközelíthetőség – határon átnyúló közösségi közlekedés fejlesztése • Polgári védelem, közös kockázat megelőzés és management • Kulturális együttműködés

	<ul style="list-style-type: none"> • A határon átnyúló mobilitás és munkapiaci lehetőségek bővítése és képzéshez való hozzáférés javítása érdekében tapasztalatsere, intézményi együttműködés (pl. nyelvi képzések) • A civilek közti együttműködés erősítése, NGO kapacitás erősítése (workshop, szeminárium stb.), önkéntesség terjesztése, erősítése • Határon átnyúló együttműködés az oktatásban (tapasztalatsere); szakképzés, szakmai orientáció, LLL, sajátos igényű csoportok számára
--	---

Programterület

Az Interreg SI-HU Együttműködési Program programterülete az alábbi NUTS 3 szintű területi egységeket foglalja magában:

- **a Szlovén Köztársaságban:** Pomurje és Podravje régió;
- **Magyarországon:** Zala és Vas megye

Támogatási források a teljes programidőszakra

A projektek társfinanszírozásának céljára az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásaiból **13.295.015 euró** áll rendelkezésre.

A támogatási forrás a prioritási tengelyek között az alábbiak szerint oszlik meg:

Prioritási tengely	ERFA támogatás euróban
Vonzó régió	10.000.000,00
Együttműködő régió	3.295.015,00
Összesen	13.295.015,00

A Program keretében csak az elszámolható költségek társfinanszírozására van lehetőség. Az ERFA társfinanszírozás az összköltség max. 85%-át teheti ki; és az összköltség minimum 15%-át más forrásból kell biztosítani.

A Program keretében támogatható projekteknek az 1. Prioritás tengely keretében minimum 50.000 euró, a 2. Prioritási tengely keretében minimum 20.000 euró ERFA forrást kell igényelniük. A maximális ERFA támogatási összeg az 1. Prioritási tengely esetében 2.000.000 euró, a 2. Prioritási tengely esetében pedig 350.000 euró lehet.

Programszervek

Irányító Hatóság: Szlovén Köztársaság Fejlesztésért és Európai Kohéziós Politikáért felelős Kormányhivatala, Határon Átnyúló Programok Irányítási Osztály, Európai Területi Együtműködésekért és Finanszírozási Mechanizmusokért felelős Irodája, Maribor

Magyar Nemzeti Hatóság: Miniszterelnökség, Nemzetközi Helyettes Államtitkárság, Budapest

Szlovén Nemzeti Hatóság: Szlovén Köztársaság Fejlesztési és Európai Kohéziós Politikáért Felelős Kormányhivatala, Európai Területi Együtműködésekért és Finanszírozási Mechanizmusokért felelős Iroda, Határon Átnyúló Együtműködési Programok Irányítási Osztály, Maribor

Közös Titkárság: Szlovén Köztársaság Fejlesztésért és Európai Kohéziós Politikáért Felelős Kormányhivatala, Európai Területi Együtműködésekért és Finanszírozási Mechanizmusokért felelős Irodája, Határon Átnyúló Programok Irányítási Osztály, Maribor

Info Pontok: Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft./Nyugat-Dunántúl / Zalaegerszeg, Szombathely

Interreg V-A Ausztria-Magyarország 2014-2020 határon átnyúló Együtműködési Program

Az Ausztria és Magyarország közötti határon átnyúló együtműködés folytatásaként az Európai Unió kohéziós politikájának 2014-2020-as időszakában az Interreg V-A Ausztria Magyarország Együtműködési Program újabb lehetőséget nyújt a határtérség fejlesztésére.

Az Európai Bizottság által elfogadott Együtműködési Program az alábbi támogatási területeket tartalmazza:

1. prioritási tengely: A KKV-k versenyképességének javítása

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
A vállalkozói kedv erősítése a régióban, a start-up vállalkozások teljesítményének valamint a KKV-k innovációs kapacitásának javítása, különös tekintettel a (nemzetközileg) versenyképes termékek fejlesztésére	<ul style="list-style-type: none"> • Az új technológiák, termékek és szolgáltatások kifejlesztése és bevezetése érdekében a kutató vagy technológiai intézmények és vállalkozások vagy klaszterek közötti technológia- és know-how-transzfer előmozdítása és támogatása. • A határokon átnyúló klaszterek, innovációs központok és/vagy KKV-k létrehozásának, összekapcsolásának és továbbfejlesztésének támogatása. • A gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek együtműködésének támogatása annak érdekében, hogy hatékonyabban mozdíthassák elő a helyi vállalkozások nemzetközivé válását.

2. prioritási tengely: A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>A természeti és kulturális örökség védelmének, támogatásának és fejlesztésének javítása a fenntartható turizmus koncepciójára támaszkodva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Közös stratégiák és cselekvési tervek kidolgozása és megvalósítása, kapacitásfejlesztő és kísérleti beruházások a kulturális és természeti örökség fenntartható használata érdekében. • A természeti és kulturális örökségi helyszínek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése és értékesítése a fenntartható turizmus és közösségi célok, mint például ökoturizmus érdekében. • A know-how átadás támogatása valamint termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó közös szabványok kialakítása
<p>A természeti és kulturális örökség védelmének, támogatásának és fejlesztésének javítása a fenntartható turizmus koncepciójára támaszkodva</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A helyreállításra és - amennyiben lehetséges - a területek összekapcsolhatóságának javítására fókuszáló közös irányítási és védelmi tervek kidolgozása pl. Natura 2000 és más védett területek, vagy közösségi jelentőségű-, védett-, és a határrégióra jellemző fajok kapcsán. • Natura 2000 területek és egyéb védett területek kapcsán végrehajtott védelmi intézkedések, fajok védelmét célzó közös intézkedések, ideértve a kisebb léptékű infrastrukturális beruházásokat, valamint beruházások a zöld infrastruktúrába. • Közös kutatási projektek megvalósítása és a kutatási intézmények együttműködésének támogatása a határtérségben, a fajok és élőhelyeik hosszú távú védelmének elősegítésére érdekében. • Közös oktatási és képzési rendszerek kialakítása és megvalósítása, valamint a tudatosság növelése a helyi közösségek közvetlen bevonásával (ideértve a természet megértését segítő infrastruktúra beruházásokat)
<p>A víztestek kezelésének és védelmének javítása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Együttműködés a vízgazdálkodás és a közszolgáltatások terén, a vízkészletek fenntarthatóbb felhasználásának biztosítása és javítása a vízügyi keretirányelvnek és az árvizekről szóló irányelvnek megfelelően, például: <ol style="list-style-type: none"> 1. a határ menti víztestek közös monitoringja és

	<p>állapotfelmérése, azok állapotának valamint a bevezetett intézkedések hatásainak felmérése céljából.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. A felszíni víztestek ökológiai szempontból szükséges minimális hozamának meghatározása. 3. Közös szennyezés terhelési elemzések előkészítése és végrehajtása valamint határértékek meghatározása a határon átfolyó felszíni víztestekre vonatkozóan. 4. Innovatív szennyvíztisztítási módszerek cseréje. 5. Az elérhető felszín alatti vízforrások meghatározása. 6. Folyó rehabilitációs mérések előkészítése és lebonyolítása a határtérségben. 7. Integrált árvízvédelmi intézkedések, ideértve a közös, határokon átnyúló árvíz-előrejelző rendszerek kiépítését és továbbfejlesztését. 8. A vízhez kapcsolódó különböző stratégiai elemzések eredményein alapuló intézkedések kidolgozása és végrehajtása. 9. Közös használatú, vízgazdálkodási kutatásokat és nyomon követést szolgáló infrastruktúra kiépítése és fejlesztése.
--	---

3. prioritási tengely: A fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
A regionális központok határokon átnyúló, a TEN-T hálózat felé irányuló kapcsolódásának javítása	<ul style="list-style-type: none"> • A harmadlagos csomópontok TEN-T hálózathoz való jobb bekötését szolgáló hiányzó határon átnyúló vasúti/közúti fejlesztések építési, rekonstrukciós és korszerűsítési beruházásai • A határon átnyúló vasúti hálózat korszerűsítése és műszaki fejlesztése • Vasúti / közúti infrastrukturális beruházások előzetes megvalósíthatósági/beruházási tanulmánya
A fenntartható mobilitás előmozdítása helyi és regionális	<p>Stratégiai, koncepciók, akciótervek és kis léptékű beruházások pl.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a regionális közlekedési rendszerek együttműködésének

szinten	<p>elősegítésére (pl. P+R, közlekedési csomópontok),</p> <ul style="list-style-type: none"> • a regionális közlekedési rendszerek koordinációjának támogatására (pl. integrált tájékoztatási- és tarifarendszerek, menetrendek), • a határon átnyúló tömegközlekedési rendszerek hiányosságainak pótlására (pl. új/továbbfejlesztett határon átnyúló vonat- és busz szolgáltatások), • a mindennapi kerékpározás lehetőségeinek támogatására (pl. új és továbbfejlesztett kerékpáros infrastruktúra, a meglévő hálózat hiányosságainak pótlása), • a helyi mobilitás fejlesztésének támogatására (pl. rugalmas közösségi közlekedés, car-sharing, stb.). <p>Továbbá mobilitás-menedzsment intézkedések, úgy mint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • regionális mobilitási központok létrehozása és működtetése, a régió meglévő kínálatáról nyújtandó egyablakos tájékoztatás érdekében, • a környezettudatos közlekedés ösztönzése a különböző célcsoportok számára.
---------	--

4. prioritási tengely: Az intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
A határokon átívelő intézményi együttműködés fejlesztése az integráció erősítése érdekében	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonizált és magas minőségű közszolgáltatások létrehozása az önkormányzatok, városok és régiók, ismeretcsere, illetve stratégiák és folyamatok kifejlesztésére irányuló jobb együttműködése révén • A megújuló energia/energihatékonyság területén a közös kutatások, stratégiák, tanulmányok, intézkedéstervezetek, illetve a határon átnyúló hálózatok és intézmények irányítási tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása helyi/regionális szinten • Határon átnyúló hálózatok és intézmények közös területfejlesztési stratégiáinak, tanulmányainak, akcióterveinek és menedzsment terveinek kidolgozása. • A helyi/regionális intézmények és/vagy polgárok közötti

	együttműködés erősítése, például kulturális tevékenységek vagy „people-to-people” tevékenységek révén.
A határrégió lakossága interkulturális képességének és munkaerő-mobilitásának erősítése közös oktatási kezdeményezések és szakképzések révén	<ul style="list-style-type: none"> • Képzettségek, képességek és kompetenciák megszerzését és fejlesztését célzó oktatási rendszerek megtervezése és megvalósítása óvodákban, iskolákban és egyéb oktatási intézményekben (pl. interkulturális kommunikációs képzések, nyelvi tanfolyamok, közös rendszerek szakmai gyakorlatok támogatására) • Szakképzési rendszerek összehangolása (duális oktatás) a KKV-k és a közös munkaerőpiac igényeinek kiszolgálása érdekében (pl. a képesítések kölcsönös elismerése és a nagyobb munkaerő mobilitás céljából)

A programterület:

A támogatásra jogosult terület Ausztriában Nordburgenland, Mittelburgenland és Südburgenland, továbbá Niederösterreich Süd, Wiener Umland/Südteil, Wien, Graz és Oststeiermark NUTS 3 régiókat, valamint Magyarországon – az együttesen a Nyugat-Dunántúli NUTS 2 régiót adó – Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyéket (NUTS 3 régiókat) fedi le. A programterület nagyrészt megegyezik a 2007–2013-as programidőszakban jogosult térségekkel, kiegészülve Graz nagyvárosi területével.

Támogatási források a teljes programidőszakra:

A program Európai Regionális Fejlesztési Alapból származó támogatása **78,8 millió euró**, amelyet a két ország nemzeti finanszírozási hozzájárulása egészít ki, így a program teljes költségvetése **95,87 millió euró**. A magyar forrásból származó finanszírozási hozzájárulás mértéke **7,14 millió euró**.

Programszervek:

Irányító Hatóság: Regionalmanagement Burgenland GmbH, Eisenstadt

Magyar Nemzeti Hatóság: Miniszterelnökség, Nemzetközi Helyettes Államtitkárság, Budapest

Közös Titkárság: Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft., Sopron

Regionális Koordináció:

Regionalmanagement Burgenland GmbH/Burgenland

Amt der Niederösterreichischen Landesregierung/Alsó-Ausztria

Amt der Steiermärkischen Landesregierung/Stájerország

Magistrat der Stadt Wien/Bécs

Interreg V-A Magyarország-Horvátország Együttműködési Program

A Magyarország és Horvátország közötti határon átnyúló együttműködés folytatásaként az Európai Unió kohéziós politikájának 2014-2020-as időszakában az Interreg V-A Magyarország-Horvátország Együttműködési Program újabb lehetőséget nyújt a határtérség fejlesztésére.

Az Európai Bizottság által elfogadott Együttműködési Program az alábbi támogatási területeket tartalmazza:

1. prioritási tengely: A KKV-k versenyképességének fokozása

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>A határ két oldalán elhelyezkedő KKV-k hozzáadott értéket képviselő gazdasági együttműködésének elősegítése, a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatásával</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egy határon átnyúló KKV-fejlesztési konstrukció létrehozása és kidolgozása: <ul style="list-style-type: none"> • támogatási konstrukció és végrehajtási keret kidolgozása, • egy a KKV-k határon átnyúló fejlesztésére irányuló nyílt pályázati rendszer elindítása és átfogó menedzselése, • segítségnyújtás a KKV-k projektgenerálásához, projektfejlesztésével kapcsolatban, és a projektmenedzsment terén. 1. Együttműködő KKV-k fejlesztési projektjeinek támogatása a következő területeken: <ul style="list-style-type: none"> • együttműködő KKV-k általi határon átnyúló közös termék-, technológia- vagy szolgáltatásfejlesztés, hozzáadott érték növelés, piacbővítés, • közös szolgáltató láncok kialakítása KKV-

	<p>k valamint nem KKV-k bevonásával,</p> <ul style="list-style-type: none"> • határon átnyúló közös marketingfejlesztés, közös promóció, demonstrációs eszközök és szolgáltatások fejlesztése, • jövőbeli határon átnyúló közös gazdasági klaszterek létrehozásának, továbbfejlesztésének ösztönzése.
--	---

2. prioritási tengely: A természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>A természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése a régió természeti és kulturális örökségének értékei turisztikai látnivalókká való fejlesztésén keresztül, jövedelemtermelő képességgel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A természeti és kulturális örökség közös vagy egymást kiegészítő elemeibe történő befektetés a megőrzést, megóvást, felújítást érdekében, a természeti és kulturális értékek vonzóbbá tétele illetve a turisztikai információszolgáltatás elérhetősége a szélesebb közönség számára. • Kisléptékű infrastrukturális beruházások a természeti és kulturális kincsek emelt szintű bemutatása érdekében. • Közös vagy hálózatba szervezhető turisztikai attrakciókat érintő koordinált beruházások a természeti és épített környezet fenntartható használata érdekében és vonzóbb turisztikai csomagok összeállítása, szélesebb közönség bevonása a vendégéjszakák növelésének elérése céljából. • Kisléptékű beruházások a turisztikai és természeti értékek könnyebb elérhetősége érdekében.
<p>A környezeti sokszínűség helyreállítása a határregióban biológiai sokféleség és a talaj megóvása és helyreállítása és az ökoszisztéma-szolgáltatások elősegítése, többek között a NATURA 2000 és a zöld infrastruktúrák révén</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A határmenti NATURA 2000-es területek, kiemelt vagy egyéb védelem alá eső területek közös kezelési terveinek kidolgozása, beleértve a közös menedzsment terveket is a kulcsfontosságú fajok és élőhelyek megőrzésére, valamint a táj

	<p>jellegének megőrzése vagy helyreállítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közös kutatómunka, adatgyűjtés és monitoring tevékenységek és rendszerek megvalósítása a biodiverzitás megőrzése, növelése érdekében. • A természet és környezetvédelem szempontjából fontos, kisléptékű infrastrukturális beruházások. • A határrégió természetvédelmi intézményei (például a védett területek kezelői) közötti jobb együttműködés, valamint sűrűbb tapasztalat- és tudáscsere, beleértve a természetvédelemmel és vízüggyel foglalkozó intézmények kapacitásfejlesztő tevékenységeit.
--	--

3. prioritási tengely: Együttműködés

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>Több társadalmi és intézményi szereplő bevonása a határon átnyúló együttműködésbe</p>	<p>A támogatható szervezetek köre igen széles, de alapvetően azok a helyi közigazgatásban, társadalomszervezésben jártas érdekelti csoportok különböző szintjei, amelyek együttműködése elősegíti a régió fejlődését a megértés, a társadalmi csoportok közti interakciók és a helyi ügyintézés megkönnyítése tekintetében.</p> <p>A civil szervezeteket (környezetvédelmi-, kulturális-, kisebbségekkel foglalkozó szervezeteket) és önkormányzatokat illetően a közös kulturális- és sportesemények tartoznak a támogatandó tevékenységek körébe, amelyek során sor kerülhet az emberek közötti interakcióra („people-to-people” tevékenységek).</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hátrányosan megkülönböztetett csoportok felzárkóztatásával, a munkaerő-piacba történő bevonásukkal kapcsolatos közös fejlesztési elképzelések, megközelítések. • A határ menti alap egészségügyi és szociális ellátás közös fejlesztése az infokommunikációs eszközök segítségével. • A természetvédelmi-, vízügyi szervek kapacitásbővítése (jó gyakorlatok és tapasztalatok cseréje, képzések, kutatások). • Helyi önkormányzatok, non-profit szervezetek, fejlesztési- és energetikai ügynökségek közös tervezési tevékenységei, projektjei a

	<p>megújuló energiahasznosítással, és a hatékonyabb energia felhasználással kapcsolatban.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A munkaerő-piaci szolgáltatások az igényeknek megfelelő korszerűsítése, például a kis- és mikro regionális foglalkoztatási szerződések kidolgozása, munkaerő-piaci információ és adatgyűjtés. • A határ menti régi munkaerő-piacának segítése, közös adatbázisok, eljárásrendek kialakításával, hogy a munkaadók és munkavállalók könnyebben egymásra találhassanak. • Képesség- és tudásfejlesztések (a nyelvismeretek fejlesztését beleértve), amelyek jó alapot képeznek a különböző intézmények számára a határon átnyúló együttműködések folyamatos kiszolgálásához.
--	---

4. prioritási tengely: Oktatás

Specifikus célkitűzés	Támogatható tevékenységek például
<p>Az oktatási intézmények és szellemi központok szerepének javítása a konkrét helyi tudásbázis bővítése érdekében</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Közös tananyagok/képzési programok kidolgozása és lebonyolítása helyi és régiós felsőfokú oktatási intézmények által. • Beazonosított jó gyakorlatok szakmai lektorálása (peer review), amelyek az oktatók és oktatási intézmények kölcsönös kulturális ismereteinek megosztására alapuló oktatási módszerekre irányulnak a határ két oldalán. • Olyan képzési tananyagok kidolgozása és bevezetése, amelyek a régió kultúrájának jobb megismerését célozzák. • Oktatási helyszínek képzési szolgáltatás fejlesztéséhez kapcsolódó szükséges felújítások és eszközbeszerzések. • Közös ösztönző programok kidolgozása és megvalósítása (gyakornoki, elhelyezkedési- és diákmunka lehetőségek), amelyek elősegítik, hogy a határ egyik oldalán tanuló diákok gyakorlati ismereteket szerezzenek a határ másik oldalán. • Közös programok kifejlesztése és megvalósítása a duális képzésekben, a szakmai gyakornok csere lehetőségek elterjedése valamint a foglalkoztatói szektor megerősítése

	<p>érdekében a határ mindkét oldalán.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Különböző ösztönző programok kidolgozása, események szervezése az alulreprezentált csoportok oktatásban való részvételének előmozdítása érdekében. • Iskolák és testvériskolák kapcsolatépítését és hálózatosodását elősegítő ösztönző programok kidolgozása a jó gyakorlaton alapuló tudás transzfer biztosítása érdekében. <p>Speciális tevékenységekre kerül sor, amelyek a társadalom szélére sodródott csoportoknak, így a szegénységben élők számára vagy a romák számára nyújtanak segítséget az (újra)integrációhoz. Többek között a következő példák lehetségesek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mentori rendszer kidolgozása és működtetése a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozók részvételének elősegítésére a kidolgozandó konstrukciókban (képzésekben). • A hátrányos helyzetű térségekben dolgozó pedagógusoknak szóló, személyre szabott képzésekkel kapcsolatos mentori rendszer felépítése és támogatása. • Speciális tájékoztató rendezvények a magas roma létszámmal működő iskolák részvételének támogatása érdekében.
--	---

Felhívjuk a Tisztelt Érdeklődők figyelmét, hogy az egyes támogatási területekkel kapcsolatos részletes információkat (elvárt eredmények, támogatható tevékenységek indikatív listája, eredmény és output indikátorok, főbb célcsoportok, lehetséges kedvezményezettek stb.) az Együttműködési Program, valamint a pályázati felhívás tartalmazza.

Programterület

A támogatásra jogosult terület:

- Magyarországon Baranya megye, Somogy megye és Zala megye mint NUTS III régiók, valamint
- Horvátországban Međimurska (Muraköz), Varaždinska (Varasd), Koprivničko-križevačka (Kapronca-Körös), Bjelovarsko-bilogorska (Belovár-Bilogora), Virovitičko-podravska (Verőce-Drávamente), Požeško-slavonska (Pozsega-Szlavónia), Osječko-baranjska (Eszék-Baranya), Vukovarsko-srijemska (Vukovár-Szerémség) megyék.

A programterület nagyrészt megegyezik a 2007–2013-as programidőszakban jogosult térségekkel, kiegészülve négy új (a 2007-2013 közötti programidőszakban „szomszédos” megyének hívott) megyével, ezek Varaždinska, Vukovarsko-srijemska, Bjelovarsko-bilogorska és Požeško-slavonska.

Támogatási források

A program Európai Regionális Fejlesztési Alapból származó támogatása **60,8 millió euró**, amelyet a két ország nemzeti finanszírozási hozzájárulása egészít ki. Az első pályázati felhívás keretében megnyíló összes támogatás összege **26,5 millió euró**.

Programszervek

- **Irányító Hatóság:** Miniszterelnökség, Nemzetközi Helyettes Államtitkárság, Budapest
- **Magyar Nemzeti Hatóság:** Miniszterelnökség, Nemzetközi Helyettes Államtitkárság, Budapest
- **Közös Titkárság:** a Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft. keretein belül, Budapesten és Pécsen